



Biblioteca Bucureștilor

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREȘTI
Inventar Nr. 2897

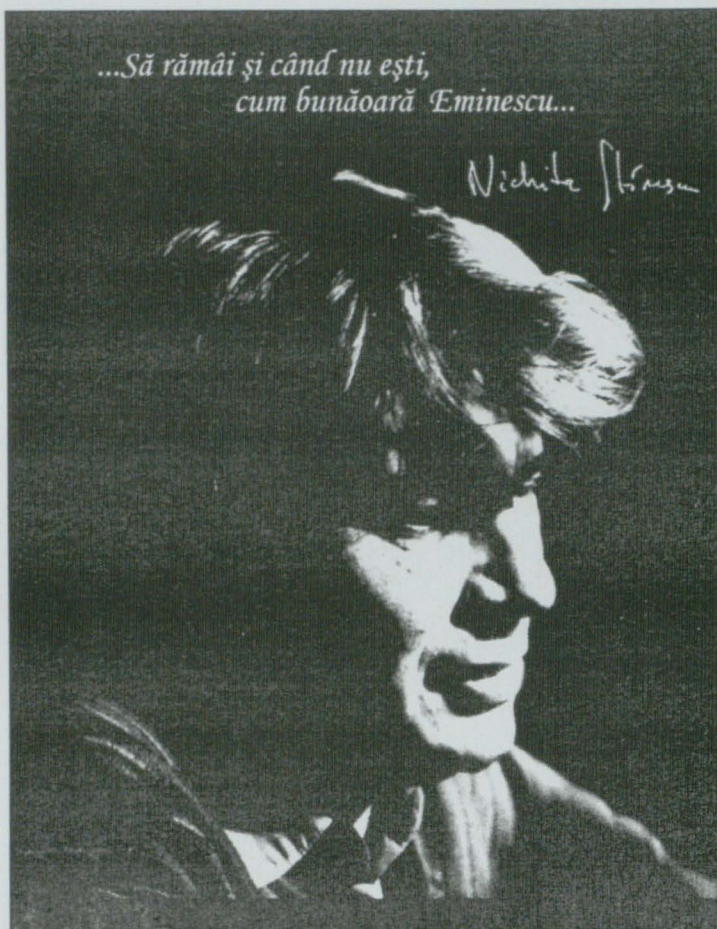
3
Martie
2003

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU



*...Să rămâi și când nu ești,
cum bunăoară Eminescu...*

Nichita Stănescu



NICHITA STĂNESCU

1933 – 1983

70 de ani de la naștere

“... Pe om îl ispășește de individualism cuvântul, care este un organ colectiv al umanității, dacă nu cumva singura ei ființă fragmentată în nesfârșite substantive și verbe rostite de pieritorii globului pământesc.

Despre poezie am o părere foarte bună.

Dacă din punct de vedere sociologic omul este dezastruos, dacă din punct de vedere psihologic omul este explozibil ca și dinamita, din punctul de vedere al poeziei din om, omul ne apare încă de nețefuit.

Averea cea mai sigură și cea mai importantă pe care o are umanitatea din timpul umanității mele este poezia fiecărui om în parte...”

Sumar

Bucureștii de altădată

<i>Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA</i> – Biblioteca Centrală a Statului (1864 – 1901)	2
--	---

Pagini din "Gazeta Municipală"

<i>Ana Maria ORĂȘANU</i> – Cum erau odinioară Bucureștii (III)	7
<i>Gaby MICHAILESCU</i> – Dacă Ion Iancovescu ar fi primar general... ..	8

Patrimoniul	11
--------------------------	----

Istoria cărții

Opera poetică a lui don Luis de Góngora y Argote	12
--	----

Aniversare

Nichita Stănescu – 70	14
------------------------------------	----

Autografe contemporane

<i>Paul CORNEA</i> – G. Asachi și melancoliile sfârșitului de zi	16
--	----

Scrisoare din...

<i>Teodora FÎNTÎNAR</i> – Biblioteca Județeană "Duliu Zamfirescu" Focșani. Un bildungsroman neîncheiat	20
---	----

Meridian biblioteconomic

PULMAN . Rețeaua europeană de excelență pentru biblioteci, muzee și arhive	24
<i>Liviu BUTUC</i> – Scurtă istorie a suporturilor de exprimare. De la pictura parietală la CD-ROM [I]	25
<i>Derek LAW</i> – O însuflețire generală	30
<i>Stuart JAMES</i> – Realizări în domeniul universitar	31
<i>Ken MCKINLEY</i> – O schimbare în situația existentă	32

27 martie 1918

<i>Florin PREDA</i> – Revenirea Basarabiei la Patria Mamă	34
---	----

Catalog	36
----------------------	----

Agenda culturală

Salonul de Carte și Presă – 2003	38
--	----

Întâlniri, întâlniri, întâlniri... ..	38
---------------------------------------	----

Calendar	39
-----------------------	----

Bucureștii de altădată

Biblioteca Centrală a Statului
(1864 – 1901)

Veronica ALDEA
Adriana GAGEA
Angela OPREA

Cea mai elocventă sinteză privind istoria acestei instituții de cultură reiese dintr-un raport al lui August Treboniu Laurian, director al acestei biblioteci, adresat Ministerului Instrucțiunii Publice la 1 iunie 1879, din care cităm:

“Pe la începuturile deceniului al 4-lea al acestui secol, regretatul profesor Petre Poenaru a fost cel dintâi care a conceput ideea formării unei biblioteci naționale în București. În acest timp, ca director al Instrucțiunii Publice, Petre Poenaru – fiind însărcinat cu regulamentul școalelor – a introdus în Regulamentul Organic un articol care obliga Mitropolia și Episcopiile a ceda Statului bibliotecile lor. În virtutea acestei dispozițiuni, încă în anul 1833, Mitropolia din București cedează Statului un număr de vreo 12 mii volume; din acestea cam la 9.000 volume din colecțiunea principelui C. Mavrocordat care le dăruise Mitropoliei încă din secolul trecut. Tot în acel an se mai adaugă la cele arătate mai sus încă vreo câteva dulapuri cu cărți, aduse de la școala Măgureanu. Toate aceste cărți au fost așezate la școala de la Sf. Sava; și astfel s-au pus primele fundamente pentru biblioteca națională, iar apoi printr-un decret domnesc de la anul 1834 [Decretul nr. 21 din 22 februarie 1834] a și fost instituită ca Bibliotecă publică a Statului. Cu organizarea și clasificarea cărților ce posedă pe atunci, bibliotecar a fost însărcinat profesorul George Ioanid; el își termină lucrarea în anul 1838, când apoi la 8 iunie același an, Biblioteca s-a deschis publicului cu o mare solemnitate.

De la 1838 până la 1864 averea bibliotecii a început a crește, atât prin donațiuni, cât și prin diferite cumpărări, dar absoluta lipsă de acte privitoare la acestea – căci înainte de

1864 nu se află chiar nici un act în dosarele bibliotecii – ne pun în imposibilitatea de a vă putea relata prin ce anume donațiuni și cumpărări a crescut averea Bibliotecii.” (*Arhivele Naționale. Fond: C. Dima – Drăgan, Inv. 2102, Dos. 42, f. 55-58*).

Documentele de arhivă întregesc informațiile referitoare la această instituție de cultură. Biblioteca Colegiului Național “Sf. Sava” a cunoscut câțiva ani de prosperitate, îndeosebi datorită ilustru ei conducător, August Treboniu Laurian. A fost numit la conducerea bibliotecii în anul 1859, prin decretul nr. 410. În această calitate s-a gândit la o mai bună organizare a bibliotecii, la îmbogățirea fondului cu publicațiile cele mai valoroase. Rapoartele sale către Ministerul Instrucțiunii menționau că din bibliotecă lipsese cele mai multe cărți “trebuincioase pentru studiul literaturii clasice, cărțile de știință exactă și mai toate cărțile necesare pentru istoria națională”. Ministerul aprobă ca în bibliotecă să se adune publicațiile referitoare la istoria României. În vederea alcătuirii acestei colecții, Laurian a început să intre în legătură cu diversele librării din “Europa cultivată”. Pentru îmbogățirea fondului a făcut apel la diferiți bibliofili, spre a face donații. Pe această cale în bibliotecă au intrat cărți de la Timotei Cipariu, Al. Papiu Ilarian, Alex. Gavra. Între donatori se înscrie și Laurian cu *Letopisețul Țării Moldovei*. Tot pe calea donației intră în bibliotecă și două manuscrise ale lui Gh. Lazăr. În activitatea desfășurată de August Treboniu Laurian se înscrie și strângerea cărților de la mănăstiri. A inventariat cărțile de la Mitropolia București și a identificat 686 volume la Mănăstirea Horezu. O altă preocupare a fost recuperarea cărților de la cei care le împrumutaseră de la bibliotecă. A fost la conducerea bibliotecii până în 1864, iar în 1877 a revenit în funcția de director.

Prin *Regulamentul pentru Bibliotecile Publice*, întocmit de Nicolae Kretzulescu și sancționat de domnitorul Al. I. Cuza prin *Decretul nr. 1450 din 23 octombrie 1864*, Biblioteca Colegiului Național devine Biblioteca Centrală a Statului.

Acest regulament, considerat cea dintâi lege a bibliotecilor din țara noastră, a pus bazele perioadei moderne în dezvoltarea bibliotecilor românești. Astfel, la Capitolul I, art. 1 stabilește categoriile de biblioteci, și anume:

- a). Biblioteci didactice speciale;
- b). Biblioteci comunale;
- c). Biblioteci publice centrale.

Capitolul I, punctul c. al regulamentului se referă la Bibliotecile Centrale. Articolele 10-13 stabilesc funcțiile și atribuțiile celor două biblioteci centrale existente în România:

Art. 10: Sunt în România deocamdată două biblioteci centrale și anume: una la București și alta la Iași. Bibliotecile centrale cuprind tot felul de cărți și în toate limbile. Asem-



nea hărți, litografii, gravuri, manuscripte autografe, sigilii, medalii și monede antice.

Art. 11: Bibliotecile centrale primesc depozitele de cărți și ziare etc. datorate de autori și editori după legea presei. [...].

Art. 13: Bibliotecile centrale se îmbogățesc anual:

- a). Cu daruri de la particulari;
- b). Cu cărți etc. cumpărate pe conta bugetului statului;
- c). Cu operele depuse de autori și editori, după legea presei;
- d). Cu preschimbare de opere din care au mai multe exemplare cu opere noi de pe la alte biblioteci din țară sau afară din țară.

Capitolele II și III din regulament se referă la personalul bibliotecii, la atribuțiile lui, capitolul IV la cataloage, inventare, registre iar capitolul V se referă la sala de lectură și la lectori:

Art. 32: Pe lângă fiecare bibliotecă centrală va fi câte unul sau mai multe saloane de lectură.

Art. 33: Oricine este primit în sala de lectură la orele hotărâte.

Art. 34: Este oprită intrarea în sală:

- a). Pentru indivizii care o dată au fost prinși îndosind cărți sau obiecte de ale bibliotecii;
- b). Pentru indivizii în stare de exaltare și beție. [...].

Art. 43: Nu se dau deodată unui lector mai mult de patru volume. [...].

Art. 50: Nici o carte și nici un obiect al bibliotecii sub nici un cuvânt nu se va da afară din sala de lectură fără de speciala autorizare a comitetului bibliotecii.

Art. 51: Nu poate da comitetul asemenea autorizare decât pentru două volume deodată și numai în favoarea:

- a). Donatorilor bibliotecii trecuți în cartea de aur;
- b). În favoarea profesorilor publici;
- c). În favoarea acelor ce-și vor depune mai dinainte prețul operei împrumutate.

N.B. Sub nici un cuvânt cărțile împrumutate nu vor sta afară peste o lună de zile.

În *Monitorul Oficial din 23 noiembrie 1864*, la rubrica "Anunțuri" se publică o licitație pentru confecționarea mobilierului necesar Bibliotecii Naționale. La 11 decembrie 1864, bibliotecarul Ion C. Gârleanu se adresează Ministerului Instrucțiunii pentru cumpărarea unui nou sigiliu, cerând schimbarea efigiei instituției, din Biblioteca Colegiului "Sf. Sava" în Biblioteca Centrală din București, conform titlului ce se dă prin Regulamentul Bibliotecilor Publice.

În calitate de Revizor al Școalelor din Județul Vâlcea, Ion Heliade Rădulescu a contribuit la îmbogățirea colecțiilor Bibliotecii Centrale din București, întocmind catalogul ce cuprindea 425 volume de carte greco-latină, descoperite la mănăstirea Horezu. Catalogul se află la *Arhivele Naționale, Fond: Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Dos. 561 II/1864*. De asemenea, la 23 iunie 1865, I. Heliade Rădulescu a depus la Biblioteca Centrală 250 exemplare din "Curicul de ambe sexe".

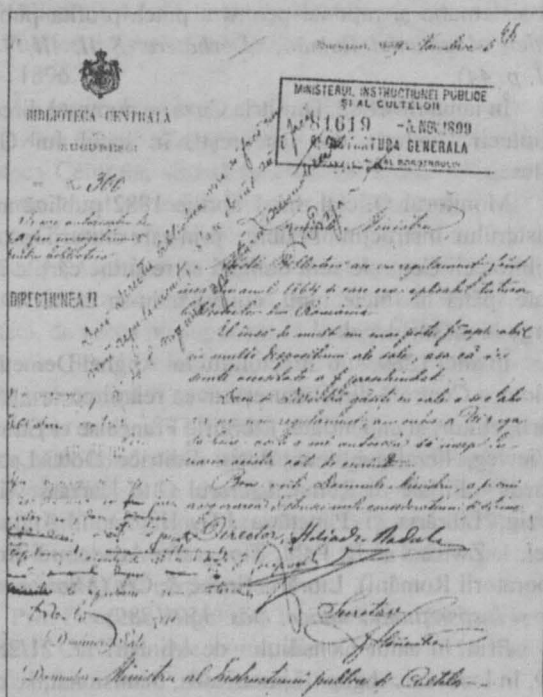
În 1865, Gârleanu tipărește primul volum al *Catalogului alfabetic de cărțile aflate în Biblioteca Centrală*. În prefața acestuia se spune că biblioteca primea o subvenție anuală de 15.000 lei, sumă insuficientă. Legea presei nu o ajuta prea mult, iar donațiile particulare erau rare. Pentru îmbogățirea colecțiilor bibliotecii, care nu dispunea de multe lucrări

moderne, cere guvernului să mărească subvenția și face un apel autorilor și editorilor să îmbogățească "Biblioteca Națională". Menționează că nu a putut să alcătuiască decât un catalog alfabetic, deoarece s-a străduit să organizeze biblioteca cât mai repede (în 10 luni). În alcătuirea acestui catalog a avut ca model cataloagele alcătuite de George Ioanid și Iosif Genilie (1846 și 1847). De asemenea, a consemnat și existența catalogului alcătuit în 1864 de bibliotecarul Preda (D. N.).

Catalogul alcătuit de Ion Gârleanu în colaborare cu Gr. I. Dianu a fost tipărit la Imprimeria Statului în anii 1865 și 1869, în trei volume și un volum de supliment. Volumul I a fost alcătuit de Gârleanu și conține *Catalogul alfabetic al cărților aflate în Biblioteca Centrală*, cu 18 domenii. Volumul al II-lea cuprinde domeniile de la 19 la 31 și este alcătuit de Gr. I. Dianu. Volumul al III-lea: *Catalogul alfabetic al numelor autorilor aflați în Biblioteca Centrală din București* este alcătuit tot de Dianu, ca și Suplimentul la volumele I și II, care cuprinde cărțile ce au intrat în bibliotecă după alcătuirea catalogului. Autorii catalogului au împărțit cărțile în 31 de materii, după alfabet. Fiecare materie are un număr curent care corespunde cu eticheta operei și care este pus în coloana a doua din stânga; urmează: numele autorului, titlul operei, data și locul imprimării. În primele trei coloane din dreapta sunt consemnate volumele, dubletele sau exemplarele și formatul. În intenția lui Gârleanu, biblioteca urma să aibă și un catalog sistematic, care să dovedească organizarea științifică a fondurilor. Interesantă este și scurta istorie universală a bibliotecilor, existentă în introducerea catalogului.

În septembrie 1868, Ion Gârleanu se adresează Ministerului Instrucțiunii Publice pentru a primi aprobarea pentru cumpărarea de cărți românești și cărți străine referitoare la români. (*Arhivele Naționale, Fond: Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Dos. 541/1868, p. 19*).

Prin Decretul Regal nr. 575/12 martie 1869, Domnitorul Carol I îl destituie pe I. C. Gârleanu, numindu-l la aceeași bibliotecă pe G. I. Dianu. Acesta a funcționat până în 1874, când a fost înlocuit de N. Burghelie.



Prin Decretul nr. 360/2 martie 1877 se primește Legatul făcut prin testament de profesorul G. Costa-Foru Bibliotecii Naționale din București, testament care consta din bibliotecă sa, compusă din 1.331 volume, diverse uvraje. Art. 2: Se încuviințează ca această bibliotecă să poarte titlul de: "Donațiunea G. I. Costa-Foru".

În 1877 se propunea ca Biblioteca Centrală să fie pusă sub auspiciile Academiei. "Cu aceasta bibliotecă ar prezenta mai multă garanție și atunci lumea, având mai multă încredere, i-ar face și donațiuni mai prețioase; întrunită cu bibliotecă societății, ea ar prezenta mai multe avantajuri atât pentru public, cât și pentru societate". (În: *Analele Societății Academice Române*, 10/1877, p. 40).

Această propunere arată condițiile grele în care se afla Biblioteca Centrală care, lipsită de subvenții din partea statului, nu mai prezenta încredere nici pentru păstrarea donațiilor particulare.

La Biblioteca Academiei se păstrează un *Catalog al manuscrisurilor ce se află la Biblioteca Centrală din București, 1879*. Sunt indicate 6 manuscrise ale lui Ion Budai Deleanu, *Catalogul cărților din Mitropolia București, 1836*, scriere de Petre Poenaru. Sunt numerotate 405 manuscrise, iar la foaia 31 Ion Bianu scrie: "Întâia listă a manuscrisurilor aflătoare în Biblioteca Centrală a Statului. Listă făcută la 1876 - 1877 de Augustin Frățilă pentru cele românești, latine, germane, italiene și de [Th. A.] Paschide pentru cele grecești și orientale". De la Biblioteca Centrală, manuscrisele au fost trecute la Muzeul de Antichități de Grigore Tocilescu, care era director al Muzeului și al Bibliotecii, dar și secretar general la Ministerul Instrucțiunii. De la Muzeu, ele sunt aduse la Academie printr-o decizie a Consiliului de Miniștri. (Georgescu-Tistu, Nicolae. *Bibliografia literară română*, p. 148).

Administrarea neglijentă a colecțiilor de documente de către guvernele vremii este ilustrată de propunerea făcută în ședința din 21 noiembrie 1880 a Academiei, ca "diferitele institute de cultură, ca Biblioteca Centrală, Arhiva și muzeele să se dea sub îngrijirea Academiei, căci numai astfel se vor putea păstra colecțiile existente, completa și așeza într-un mod sistematic și rațional pentru a putea profita publicul". (*Analele Academiei Române. Dezbateri. S II, III, 1880 - 1881*, p. 44).

În ianuarie 1882, Dimitrie Cuza se numește director al Bibliotecii Centrale din București, în locul lui Grigore Tocilescu.

Monitorul Oficial din 1 aprilie 1882 publică anunțul Ministerului Instrucțiunii Publice prin care cititorii restanțieri ai Bibliotecii Centrale sunt obligați să restituie cărțile împrumutate, până la finele lunii, cunoscându-se că altfel se va recurge la măsuri legale.

În anul 1889, sub directoratul lui Anghel Demetrescu, Biblioteca Centrală din București avea relații cu următoarele librării, edituri și anticariate: Librairie Française et Étrangère; F. Vieweg, libraire-éditeur, Paris; Editrice Dott. Leonardo Vallardi - Filiale di Roma; Librarul Otto Harrassowitz din Leipzig; Librăria și Papetăria I.G. Haimann; Anticarii I. Fogel, I. Zwiebel și B. Pohl; Tipografia Academiei Române (Laboratoriu Român), Librăria Socec & Co. (*Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Dos. 350/1889*).

Prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 21/28 iulie 1889, în locul lui Anghel Demetrescu, demisionat, se confirmă în postul de bibliotecar al Bibliotecii Centrale Ion I. Heli-

ade Rădulescu. Statul de plată din 1889 arăta astfel: I. I. Heliade Rădulescu - director - 300 lei lunar; Cristu G. Cuțiana - sub-director - 200 lei lunar; Emil Bianu - custode - 147 lei; Vasile Petrașcu - custode - 147 lei; Costache Ionescu - servitor - 60 lei.

Începând din 1890, la sugestia lui I.I. Heliade Rădulescu se publică în Monitorul Oficial statistica Bibliotecii Centrale din București. În cele zece luni ale anului cât a funcționat - în iulie și august bibliotecă fiind închisă - a fost frecventată de 7.579 cititori care au consultat 10.863 cărți și 2.551 periodice (*Arhivele Naționale. Fond: Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Dos. 15/1890*).

Condițiile grele de lucru împiedică desfășurarea activității bibliotecii, astfel că, prin adresa nr. 119/18 decembrie 1890, directorul bibliotecii, Ion I. Heliade Rădulescu, menționează faptul că lucrările curente au fost amânate, iar "biblioteca se închide publicului pentru 10 zile, ca în intervalul acesta să se poată lucra în sala de lectură, care este singura încălzită, împreună cu a directorului, din toate încăperile Bibliotecii Centrale din București". (*Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Dos. 11/1891, f. 1*).

La 28 decembrie 1890, Ion I. Heliade Rădulescu revine cu o nouă adresă către minister, prin care cere să demisioneze din funcția de director, începând cu data de 1 ianuarie 1891.

Din anul 1891, la conducerea bibliotecii se află părințele Simeon Popescu. După instalarea în funcție, acesta cere ministerului "să se facă o revizuire generală în urma căreia să se poată ști cu siguranță care e averea reală a Bibliotecii. Ne existând inventar la această Bibliotecă, la intrarea mea în funcțiune nu mi s-a predat averea ei pe lângă nici un act formal și precis, așa că nu se știe ce am primit și ce nu sub responsabilitatea mea". În ianuarie 1892 se instituie o "comisiune de anchetă" din partea ministerului, alcătuită din: August Treboniu Laurian, Alexandru Odobescu și Grigore Tocilescu. Concluziile anchetei sunt următoarele: "Astăzi, 17 ianuarie 1892, subscrișii, în urma însărcinării primite din partea Onor. Minister al Cultelor și Instrucțiunii Publice de a face anchetă la Biblioteca Centrală. În ce privește cererea d-lui Director de a se face o revizuire generală a cărților din Bibliotecă și a i se preda bibliotecă după un inventar întocmit ad-hoc. Comisiunea este de părere a se invita Direcțiunea bibliotecii ca să dispună de urgență întocmirea prin custozi și prin ajutoarele ce vor căpăta de la Onor. Minister a următoarelor trei cataloage:

1. Un catalog inventar de toată averea Bibliotecii Statului;
2. Un catalog alfabetic pe fișe după numele autorilor cu indicarea operelor lor;
3. Un catalog pe materii."

Comisia constată în continuare că: "localul îngust și incomod ocupat astăzi de Biblioteca Centrală face imposibilă funcționarea regulată a acestui serviciu și prin urmare este neapărat trebuincios un local mai spațios și mai bine adaptat cerințelor unei biblioteci publice". (*Arhivele Naționale. Fond: Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Dos. 2/1892, f. 32*).

Prin adresa nr. 4087/28 iunie 1892, conducerii bibliotecii i se aduce la cunoștință că s-a hotărât ca "biblioteca să se mute în localul din Str. Pensionatului, ocupat de laboratoarele de fizică moleculară, acustică și optică ale facultății de științe, după ce mai întâi se va transforma conform planului întocmit

de arhitectul șef al Ministerului". Cu această ocazie, ministerul stabilește termenul limită de 15 septembrie pentru alcătuirea catalogului sistematic.

La 5 iulie 1892, Biblioteca Centrală înaintează Ministerului Instrucțiunii inventarul pe anul 1892/1893 "de cărțile trimise Bibliotecii Centrale din București, conform legii din 1885, dăruite de particulari, cumpărate, reviste streine abonate, reviste românești, jurnale și mobilierul". Inventarul totalizează 2.859 de exemplare (cărți și periodice primite în anul respectiv), precum și mobilierul:

"dulap vopsit pentru reviste – 1
scări de brad – 3
masă de brad vopsită – 1
etajeră pentru cataloage – 1
cuiere – 2
termometre cu alcool – 2".

La data de 9 octombrie 1892 a început mutarea Bibliotecii Centrale din Palatul Universității în localul amenajat și renovat din Str. Pensionatului, nr. 1. Recepția clădirii s-a făcut în ziua de 10 octombrie, când s-a încheiat un proces verbal din care reiese că "lucrările de reparație sunt făcute în bune condițiuni și complet terminate". Procesul verbal este semnat de directorul bibliotecii Simeon Popescu, arhitectul ministerului L. Negrescu și conducătorul construcțiilor I. Fakler. (Fond: Min. Cultelor și Instr. Publice, Dos. 1023/1892). Mutarea a durat până la 31 octombrie, dar organizarea bibliotecii a fost întârziată din cauza lipsei mobilierului. Conform devizului întocmit de Serviciul tehnic nr. 4847, Seria B/22 iulie 1892, costul lucrărilor executate plus mobilierul se ridică la 44.166 lei.

În anul 1892, personalul bibliotecii era următorul: Simeon Popescu – bibliotecar; Cr. G. Cuțiana – sub-bibliotecar; D. Ghimpa – custode; Gr. Ciupăgia – custode; St. Eftimescu – custode; N. Zaharia – custode; Th. G. Badea – servitor; Nicolae Bucur – servitor.

Articolul *Ultime informații* apărut în *Timpu*, nr. 12, 17/29 ianuarie 1893, p. 3, menționează: "sălile de lectură ale Bibliotecii Centrale a Statului, instalate în noul local din Str. Pensionatului, sunt deschise publicului în toate zilele de lucru de la ora 9 a.m. – 4 p.m. Grație numai bunei conduceri a directorului bibliotecii, Pr. Simeon Popescu și d-lui C. G. Cuțiana, care de ani îndelungați ca sub-director conduce cu atâta tact și inteligență afacerile bibliotecii, numai activității dumnealor se datorează mutarea bibliotecii în timp așa de scurt și cu un personal atât de restrâns".

Despre activitatea bibliotecii cu publicul găsim date în *Românul*, nr. 211, 24/25 septembrie 1893, p. 1. Astfel, în luna august, Biblioteca Centrală a fost frecventată de 247 lectori, care au consultat 322 cărți. În luna septembrie au fost consultate 1.201 cărți. (*Românul*, nr. 240, 6/7 noiembrie 1893, p. 3), iar în cursul lunii octombrie "s-au citit la biblioteca națională din București 1.419 volume, iar numărul cititorilor a fost de 912". (*Românul*, nr. 258, 23 noiembrie 1893, p. 1).

Prin adresa cu nr. 33823/4 august 1893, sub-bibliotecarul C. G. Cuțiana cere a i se acorda concediul și banii necesari pentru a studia bibliotecile din Paris și München, așa cum în anul precedent realizase studii asupra bibliotecilor din Viena și Budapesta.

În *Buletinul Oficial al Ministerului Instrucțiunii Publice*, 1, vol. 2, nr. 10, 1 ianuarie 1894, p. 36, este publicat Decretul Regal nr. 7758 prin care C. Dimitrescu-Iași, profesor universitar, este numit director al Bibliotecii Centrale din

București, în locul părintelui Simeon Popescu, demisionat.

Tot în *Buletinul Oficial al Ministerului Instrucțiunii Publice*, 1, vol. 2, nr. 17, 15 aprilie 1894, p. 133, este publicată următoarea situație statistică a Bibliotecii Centrale din București, pe ultimii cinci ani:

Anul 1888 – 3.564 cititori – 3.336 cărți;
1899 – 4.147 cititori – 5.931 cărți;
1890 – 9.589 cititori – 13.915 cărți;
1891 – 9.590 cititori – 13.459 cărți;
1892 – 6.391 cititori – 9.278 cărți (în 1892 a fost

mutată biblioteca);

1893 – 8.082 cititori – 12.929 cărți.

În iunie 1894 directorul bibliotecii, Dimitrescu-Iași, exasperat probabil de fluctuația personalului bibliotecii, propune Ministerului ca angajarea custozilor să se facă prin concurs, care va consta în testarea cunoștințelor elementare "indispensabile unui funcționar al Bibliotecii". Astfel, după părerea sa, examenul ar consta în:

"1. Din cunoștințele limbilor moderne: Franceză, Germană și Italiană, cel puțin atât cât este necesar ca să se poată orienta în Bibliotecă. Deosebit de aceasta ar trebui să dovedească că poate copia un text grec, latin și slavon.

2. Candidatul ar fi în urma acestui examen supus la o probă practică: o zi de încercare în lucrările de Bibliotecă".

Conform *Anuarului Ministerului Instrucțiunii Publice*, an 1895, p. 25, personalul bibliotecii era compus din: bibliotecar: C. Dimitrescu-Iași, prof. univ.; sub-bibliotecar: Cr. G. Cuțiana, licențiat în drept; custozii: Filip Stănculescu, N. Zaharia, G. Nițescu, Al. Obedenaru.

Într-un schimb de adrese între bibliotecă și minister, în anul 1895, se face referire la cataloagele pe care le deținea biblioteca la momentul respectiv:

1. Catalogul tipărit al Bibliotecii, vol. I – 1865, vol. II – 1869;

2. Un catalog pe fișe pentru cărțile care nu mai puteau fi trecute în catalogul tipărit;

3. Cataloagele manuscriselor pentru bibliotecile Odobescu, Costaforu și Ghenadie.

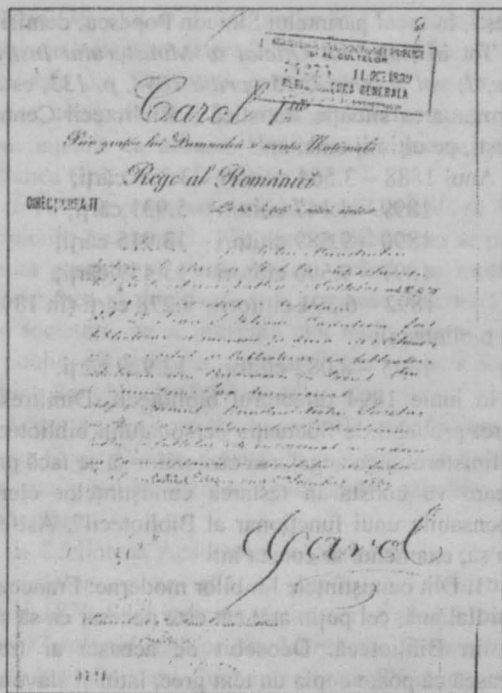
Din memoriul nr. 110/29 martie 1901, adresat de directorul bibliotecii, I.I. Heliade Rădulescu, ministrului Instrucțiunii Publice, reiese că biblioteca a fost închisă în perioada 1894 – 1896.

În *Anuarul Bucurescilor 1897 – 1898, București, Institutul de Arte Grafice Carol Gobl*, p. 98, apar informații despre Biblioteca Centrală, situată în Intrarea Walter Mărăcineanu, având următorul personal: Director: C. Dimitrescu-Iași; Sub-director: Cristu G. Cuțiana; Custozii: N. I. Zaharia, F. Stănculescu, Al. Obedenaru, Eftimie N. Antoșescu. Pentru anul 1896 nu deținem informații cu privire la activitatea acestei biblioteci, de aceea presupunem că în acel an biblioteca a fost mutată din Str. Pensionatului în Str. Walter Mărăcineanu, datorită sistematizării centrului orașului.

În perioada 1897 – 1900, din datele statistice raportate lunar de către conducerea instituției și publicate în *Monitorul Oficial*, rezultă că se desfășura o activitate susținută cu publicul. Biblioteca era frecventată de circa 2.000 cititori lunar, iar frecvența medie era de 40 – 50 de cititori pe zi; erau difuzate circa 3.000 cărți lunar.

Prin Decretul Regal din 1 octombrie 1899, director al Bibliotecii Centrale este numit din nou Ion I. Heliade Rădulescu, în locul lui C. Dimitrescu-Iași, demisionat.

În această calitate, în cererea adresată Ministerului la 5



noiembrie 1899, propune elaborarea unui nou regulament al bibliotecii, întrucât cel din 1864 era depășit, cerere care a fost aprobată. Noul regulament, limitând împrumutul la două cărți, era mai sever în privința cititorilor restanțieri.

În memoriul din 1901, adresat Ministerului, I.I. Heliade Rădulescu se referă și la inventarul bibliotecii, remarcă lipsa rubricilor "prețul" și "nr. volumelor", date foarte importante pentru a se cunoaște valoarea fondurilor. Revenind asupra situației cititorilor restanțieri, reclamă faptul că: "domnului Hașdeu i s-au împrumutat încă de la 2 octombrie 1871, treptat, 31 de scrieri, iar d-lui Grigore Tocilescu 60 de scrieri, începând de la 1884. După moartea lui Alexandru Odobescu, soția răposatului a oferit Bibliotecii mai multe sute de volume de cărți în schimbul celor împrumutate lui Odobescu de Bibliotecă și pierdute de domnia sa". De aceste nereguli este acuzat sub-directorul Cr. G. Cuțiana.

Prin adresa nr. 9 /8 martie 1901, I. I. Heliade Rădulescu trimite Ministerului un tabel cu numărul lectorilor și al cărților consultate pe luna februarie 1901. Din el se vede că au fost 1.588 lectori, care au consultat 2.994 cărți. "Dacă s-ar mai cumpăra de Minister încă vreo 50 de scaune și 8 mese la fel cu cele existente, numărul lectorilor ar merge crescând în fiecare lună".

În anul 1901 s-a pus în discuție oportunitatea menținerii acestei importante instituții în peisajul cultural al țării. În dezbaterile Adunării Deputaților din 15 aprilie 1901 s-a discutat proiectul de lege privind desființarea Bibliotecii Centrale, din motive economice.

Spiru Haret, ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice, se exprima în felul următor despre Biblioteca Centrală a Statului:

"Noi voim ca Biblioteca Statului să fie un loc de înaltă cultură, unde să se lucreze și să se facă știință. Biblioteca Academiei este un model. În schimb știți cum vegetează Biblioteca Statului. Nu de mult a stat închisă trei ani, fără ca Ministerul să se tulbure. Astăzi, noi din 45.720 lei, cât cheltuim pentru Bibliotecă, împreună cu chiria, cheltuim numai pentru administrațiune 18.700 lei. Faceți socoteala. Dacă mai

punem 20.000 lei pentru chirie, ce mai rămâne pentru biblioteca propriu-zisă? Rămân 6.000 lei pentru cumpărarea de cărți și legalul lor. Putem avea o bibliotecă serioasă în asemenea condiții?"

Raportor al proiectului de lege a fost Ioan Bianu. Acest proiect de lege s-a votat de Adunarea Deputaților în ședința din 28 martie 1901 și s-a adoptat cu unanimitate de voturi, iar în Senat în ședința din 27 martie 1901.

Legea nr. 1823 din 11 aprilie 1901 prevedea:

"Art. 1: Toate cărțile, manuscrisele, stampele, mobilierul și orice aparține Bibliotecii Centrale a Statului din București se cedează cu începere de la 1 aprilie 1901 Academiei Române, care le va încorpora în propriile ei colecțiuni.

Art. 3: Serviciile Bibliotecii Centrale din București se desființează cu începere de la 1 aprilie 1901.

Art. 4: Pentru întreținerea și dezvoltarea Bibliotecii în viitor, precum și pentru funcționarea serviciilor ei, Statul acordă Academiei Române o subvențiune fixă de 25.000 lei pe fiecare an care se va înscrie în bugetul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice. Din subvențiunea anuală de 25.000 lei, cel mult jumătate va putea fi întrebuințată pentru personal. [...].

Art. 5: Localul în care se află acum Biblioteca Centrală din București se pune la dispozițiunea Academiei Române până la 26 octombrie 1901".

Prin adresa nr. 3173/19 aprilie 1901, directorul Bibliotecii Centrale a Statului este angajat în serviciile Academiei Române, cu un salariu lunar de 370 lei, începând de la 1 aprilie 1901, pentru a preda inventarul bibliotecii.

Această decizie a desființat singura bibliotecă publică a Capitalei, dat fiind că Biblioteca Academiei era o bibliotecă de tip savant, pentru un anumit public.

Cei mai aprigi adversari ai acestui act au fost Nicolae Iorga și Grigore Tocilescu, iar lipsa bibliotecilor publice a fost resimțită de publicul bucureștean timp îndelungat.

În presa vremii au apărut proteste ale intelectualilor: "Academia, luând în posesie Biblioteca Statului, a sechestrat-o fără nici un drept și mai ales fără rațiune. Fără drept pentru că n-a existat și nu există nici o convențiune între Stat și Academie ca biblioteca publică să rămână numai pentru uzul profesorilor și al studenților. Fără rațiune pentru că Statul, când a înființat o bibliotecă publică, a înțeles ca ea să fie de folos tuturor celor care voiesc să citească și să se lumineze". [...]. În orașul București, în afară de o bibliotecă publică înființată de domnia Socec, a căror faptă nu știm cum s-o lăudăm mai mult și s-o dăm și altora de pildă, mai e o bibliotecă și mai modestă la Liga Culturală. Aceste două, cum și cele câteva case de citire înființate prin mahalalele Capitalei, sunt foarte mult vizitate de cititori. Ele nu sunt însă îndestulătoare ca număr și conținut...". (*Minerva*, 4, nr. 128, 17 iulie 1912, p. 1).

Nicolae Iorga în 1915, într-un articol publicat în *Drum drept*, 10, nr. 42, 15 noiembrie 1915, pp. 665 – 666, intitulat: *În țara fără bibliotecă, în neamul fără bibliotecă*, scria: "La București a fost o Bibliotecă Națională așa de neglijată, supt directori «de partid», încât a trebuit să se anexeze la biblioteca de specialiști a Academiei".

Astfel se încheie activitatea acestei importante bibliotecii, despre care Barbu Theodorescu spune că a fost urmărită de un "destin nefast".

Pagini din "Gazeta Municipală"



Cum erau odinioară Bucureștii

(III)

Ana Maria ORĂȘANU

În anul 1935, "Gazeta Municipală" a acordat spații largi articolelor cu temă istorică. Fiecare număr al săptămânalului insera pe prima pagină rubrica "Cum erau odinioară Bucureștii" realizată mai ales de Domenico Caselli. Articolele captau interesul cititorilor și erau așteptate cu justificată curiozitate, căci subiectele diverse, cu o scriitură accesibilă, se succedau fără o ordine prestabilită.

Excepționale prin bogăția informației, cele scrise cu ocazia sărbătorilor de Paști și Crăciun au fost mult mai ample, bogat ilustrate și au depășit spațiul tipografic acordat de regulă, desfășurându-se pe 1 – 2 pagini.

Aceste scene de veche viață bucureșteană reconstituite documentar au fost completate cu alte tipuri de prezentări. Imaginea orașului desprinsă din impresiile de călătorie ale unor străini stă la baza câtorva articole. "Bucureștii dintre anii 1814 – 1818 în descrierea lui William Wilkinson" (nr. 177 și 178) cuprinde fragmente dintr-o "dare de seamă" pe care consulul englez a publicat-o la Londra în 1820 (*An account of the Principities of Walachia and Moldavia*), la Milano în 1821 și la Paris în trei ediții (1821, 1824, 1831).

"Bucureștii în 1806" (nr. 184) sunt impresiile d-nei Reinhard care vizita orașul și era primită la curtea domnitorului Alexandru Ipsilanti cu protocolul convenit oaspeților de onoare.

Aceleiași tematici i se circumscrie și articolul "O carte care n-a fost scrisă" (nr. 200), comentariu indirect la cartea lui Paul Morand *Bucarest*, apărută în acel an la Paris și apreciată ca rezultând dintr-o cunoaștere sumară a realităților noastre.

"Gazeta Municipală" publică și câteva știri cotidiene care, în perspectiva timpului trecut au devenit informații istorice. Aflăm că la 26 mai 1935 se inaugura Grădina Botanică de la Cotroceni într-o formulă de organizare care oferea bucureștenilor un agreabil obiectiv pentru promenade, iar la 9 iunie 1935 se inaugura statuia lui Spiru Haret, opera sculptorului Ion Jalea, și ultima din grupul celor patru monumente de for public amplasate în fața Palatului Universității. Din același an datează și inițiativa primarului Al. G. Donescu de a organiza în perioada 9 mai – 9 iunie "Luna Bucureștilor", respectiv "o lună în care toată lumea românească și cea de aiurea – dacă o va trage inima – e pofțită să vină în Capitală

ca s-o cunoască".

Gândită ca primă expoziție urbanistică din țară și amenajată în Parcul Carol, "Luna Bucureștilor" oferea cadrul cel mai adecvat de informare asupra trecutului și viitorului orașului, știut fiind că anul 1935 a însemnat finalizarea și aprobarea Planului general de sistematizare.

Amplu prezentată în paginile "Gazetei Municipale" nr. 170, expoziția din Parcul Carol pune la dispoziția vizitatorilor câteva machete inedite:

- prima reprezenta teritoriul orașului și cele mai vechi așezări omenești (2000 – 3000 ani î.Hr.) identificate în perimetrul său;
- a doua – desfășurarea orașului pe la anul 1789;
- a treia – configurația viitoare a Capitalei, după sistematizare.

Alte machete punctau intervențiile în zone de interes, ca: Târgul Moșilor, Piața Academiei (Universității) și Bdul Brătianu. Câteva colțuri bucureștene, refăcute pe baza acuarelelor lui Preziosi, se prezentau sub formă de diorame. Cea mai spectaculoasă componentă a expoziției, considerată de organizatori ca adevărată "piesă de senzație", a fost "reconstituirea unui colț de oraș în urmă cu 100 de ani", deci cam de pe vremea Regulamentului Organic (1830). Acolo se regăseau importante edificii, ca Turnul Colței, Casa Antim, Hanul lui Manuc, amplasate în ambientul unui cartier cu străzi și ulițe specifice epocii.

La celălalt pol de interes, viitorul orașului și importanța sistematizării preconizate sunt prezentate în articole care explică cititorilor principalele probleme ce vor fi abordate. "Capitala își schimbă obrazul" (nr. 176) este unul dintre acestea.

Emblematică pentru atitudinea multor bucureșteni, dar mai ales savuroasă prin maniera în care exprimă gândurile despre oraș, opinia formulată de o personalitate a scenei noastre se impune a fi citită și astăzi, ca un veritabil document de memorie comunitară, în articolul "Dacă Ion Iancovescu ar fi primar general" (nr. 204 din 22 decembrie 1935).

Prezentăm lista articolelor de memorie comunitară publicate în rubrica "Cum erau odinioară Bucureștii" (întocmită de Antoaneta Pfeiller și Diana Macarie):

Domenico Caselli: "Jordanul la Curtea Domnească din București" (nr. 154), "Bucureștii pe vremea redeșteptării naționale a grecilor" (nr. 155), "Bucureștii pe vremea «rescoalei franțuzești»" (nr. 156), "Bucureștii acum 138 ani" (nr. 157), "Biserica Banului Ghiorma" (nr.158), "Biserica Grecilor" (nr. 160), "Mahalaua Grecilor" (nr. 162), "Hanul Grecilor" (nr. 163), "Două mănăstiri lângă București, Bolintinul și Tânganul" (nr. 164), "O mănăstire la marginea Bucureștilor în veacul al XVII-lea, Sărindarul" (nr. 166), "Podul de sus și Ulița Mare" (nr. 167), "Biserica de jurământ" (nr. 168), "Sfântul Ghiorghie, odinioară la București" (nr. 169), "Sfintele Paști la Curtea Domnească" (nr. 170), "Mahalaua Sf. Dumitru" (nr. 171), "Turnul Colței" (nr. 172), "Cutremurul cel mare din 1802" (nr. 173), "Cum a fost dărâmat Turnul Colței" (nr. 174), "De cine a fost clădită Biserica Curtea Veche" (nr. 176), "Cine au fost ctitorii Bisericii Curtea Veche" (nr.178), "Bucureștii pe vremea lui Sinan Pașa" (nr. 180), "Bucureștii pe vremea lui Basarab cel Bătrân" (nr. 181), "Biserica Stavropoleos" (nr.182), "Părintele Kir Ioanichie este ziditorul bisericii Stavropoleos" (nr.183), "Biserica Stavropoleos pe vremea arhierelui Ioanikie" (nr. 184), "Biserica Stavropoleos în veacul al XIX-lea" (nr. 185), "Mahalaua și Biserica Bre-

zoianu" (nr.186), "Mahalaua Brezoianu acum 200 ani" (nr. 187), "Bucureștii pe vremea Prințului de Coburg" (nr. 188), "Mănăstirea Răzvan din București" (nr. 189), "De cine a fost întemeiată Biserica Răzvan" (nr. 190), "Mahalaua Trâmbișilor" (nr. 191), "Podul de pământ" (nr. 192), "Mahalaua Gorganului" (nr. 194), "Mahalaua Livezea Gospod" (nr. 195), "Grădina lui Giafer" (nr. 196), "Mahalaua și Biserica Podul de pământ" (nr. 197), "Cuibul cu barză" (nr. 198), "Mahalaua și Biserica Vovidenia Maicii Domnului" (nr. 199), "Biserica Popa Tatu și Mahalaua Fântâna Boului" (nr. 200), "Crângul Procopoaiiei" (nr. 201), "Casa Procopoaiiei" (nr. 202), "Marghioala Procopie" (nr. 203), "Crăciunul la București în prima jumătate a veacului al XIX-lea" (nr. 204);

Anton Bacalbașa: "Bucureștii de altă dată" (nr. 159);

Emil Vărtosu: "Bășica lui Vodă Caragea" (nr. 165);
Henri Sthal: "Sala Dacia" (nr. 161), "Bucureștii în prima zi de mobilizare 1916" (nr. 168);

Stoica Nicolaescu: "Mănăstirea Simon Petru din Sfântu-Munte și metohul său Mănăstirea Mihai Vodă din București" (nr. 177), "Alte amănunte istorice despre Mănăstirea Mihai Vodă din București" (nr. 179).

Dacă Ion Iancovescu ar fi primar general... Cu marele actor despre Capitala de azi și de mâine

Gaby MICHAILESCU

Ion Iancovescu.

Ce să spun despre el?

Că este un năstrușnic deștept și reprezentativ, deci desăvârșit actor al teatrului românesc.

Că a plecat din munții împăduriți și răcoroși ai Vâlcei, ca să aducă în Bucureștiul citadin și trepidant, toată bogăția plină și de aur a unui talent; mănunchiu proaspăt și surprinzător, elastic, jucăuș; intrat dela început în glastră mândră și românească, așezată cu grije și cu sfințenie într'o fereastră pe unde au fost cândva și mușcate și garioafe și visuri și năzuinți...

Că l-a surprins pe cel dintâi și cel mai mare boer al teatrului nostru – Alexandru Davila – care l-a făcut să-și netezească potecă luminoasă spre glorie, distribuindu-l în "Cometa" lui Dimitrie Anghel.

Că și-a sunat salba de preț a talentului, mulți ani, la gâtul primei noastre scene.

Că mai târziu, a avut oroare de oficialitatea pe care la început, ghiduș neastâmpărat, o lăsase să creadă că o acceptă și o îndreptățește să fie, așa cum noi toți știm că e.

Că neastâmpărat – nu dezorganizat cum spun unii – a reușit, inovator neobosit, să înființeze fără concursul diverșilor lapedați, nu mai puțin de opt teatre.

Că a fost cu Elvira Popescu și Mihalescu – acei cari nu mai sunt ai noștri azi – cel mai desăvârșit și mai românesc Rudy, din câți interpreți a avut piesa lui Mihail Sorbul.

Că a făcut actriță pe Dorina Heller și că s'a încăpățânat brav – pentru asta merită mulțumirea întregii nații – în a nu o face pe Lisette Verea.

Că a întreținut, cu al său tonic hazos și deștept, voia bună și râsul sănătos, în momente cu criză și cu percepatori toboșari în poartă.

Că ni l-a făcut frate și prieten, pe Sacha Guitry, pe Marcel Achard, pe Verneuli, pe Tristan Bernard, pe Aldo de Benedetti, pe Deval, suflând vrăjitoarește și dându-le viață românească, tuturor personagiilor țâșnite dintre fan-tezia și condeiful greu, de celor de mai sus și al altora mulți pe care nu mi-i mai amintesc.

Că nu a furat munca regisorilor străini ca Soare Z. Soare și nici nu a fost îmbâcsit și vechiu ca Vasile Enescu, fiind astăzi cel mai prob și mai mare regisor pe care îl avem.

Că a fost și este singura personalitate românească, care și-a sbenguit viața după un cântec propriu, neintegrându-se, așa cum și-a trecut viața printre noi și dealungul Europei, numai marele Panait Istrati.

... Și că astăzi, când Iancovescu, generos și uman ca un clown, a răs și a plâns pentru pâinea NICILOR dela "Alhambra", iubirea lui pentru București a rămas întregă, ca în anul când copilându, sosea dela Cozia cu blazonul talentului pe panoplia unei inteligențe adevărat românești...

Pentru această iubire, mi-a vorbit Iancovescu:

Dela Cozia la București

– Primul meu contact cu Bucureștiul? Da: dela Cozia la București. Din vârful unui munte, într'un oraș mare. La 15 ani. Pe atunci, luminile în oraș erau foarte slabe. Mie, însă mi s'au părut fantastice! Și dacă azi vreau să fac o diferență nu reușesc deoarece eu veniam atunci din întunecimile munților; chiar și nopțile înstelate dela Cozia erau neguroase.

De-atunci, am trăit cu Bucureștiul ca, cu o femeie sau un frate urât, cu care te-ai obișnuit.

– Dar cu timpul, n'ai surprins vreo evoluție?

– Cu tot răspunsul de mai sus, am surprins totuși, fiindcă oridecâte ori mă întorceam din străinătate, mi-se părea Bucureștiul urât. Azi mă întorc, și mi-se pare frumos.

Calea Victoriei și Transatlanticul telefoanelor

– Cred, însă, că ar fi trebuit lăsată Calea Victoriei, așa urâtă și întortochiată, iar paralel cu ea, orașul modern, începând cu bulevardul I. C. Brătianu. În orice oraș mare, întâlnești vechile cartiere neatînse – și deaceia poți desluși imediat, Parisul vechi și cel nou, Roma veche și nouă. Nu ar fi fost urât și ar fi fost mai ales interesant să fi păstrat și noi Calea Victoriei, care avea câteva case de stil, reprezentante ale unei epoci trecute.

Mai ales că am convingerea, că nu peste mult timp, afluența – odată cu cinematografele – se va muta pe bulevardul Brătianu, iar bulevardul Elisabeta și Calea Victoriei, vor rămâne teatrelor, singurele păstrătoare de tradiție.

Refacerea Căii Victoriei, cu Palatul telefoanelor, desființat în mod definitiv, cea mai frumoasă clădire din București: Teatrul Național. Căci bătrâna clădire nu poate rezista. Palatul acestuia, nu-i rezistă decât cerul și nouii, iar mie îmi face impresia unui transatlantic și mă întreb – ori de câte ori trec pe lângă el – unde pleacă?...

Influența orașului și un specific care exista

Telefonul a sbârânit. Mircea – secretarul teatrului – a răspuns și a dat apoi deslușiri directorului.

Am continuat:

– Nene Iancule, a avut Bucureștiul vre-o influență în creațiile d-tale? Și dacă da, care este aceea?

– Enormă influență. Peste tristețea și melancolia ținuturilor unde m'am născut, s'au amestecat în ochii mei o superficialitate, o veselie și o ușurință, care mă face să creez ceiace creez. Dealtfel este baza succeselor mele teatrale.

Influenței Bucureștiului, datorez o mare creație. Rudy din "Patima Roșie", pe care nimeni nu-l mai nemerește dela mine, pentru că îi imprimasem un lichelism specific național, cuprins între Capșa și Palat.

Privește într'o zi de primăvară pe Calea Victoriei. Toți se plimbă voioși, fără niciun scop și fără nici o destinație. Aceiași forfoteală e și la Paris, la Roma, dar se duc la treabă. Și pe Rudy al meu, l-am făcut să țâșnească și să se asemene cu cei de pe Calea Victoriei. De-aicea: succesul.



Vinovăția artiștilor români

Cred că nu există cineva în România care să adore șueta și să slujească – ridicând-o – mai mult cafeneaua, ca Iancovescu. L-am rugat să-mi spue ceva despre Oteteleşanu și celelalte localuri, cari formau pitorescul de altădată al Bucureștiului.

– Trebuiau păstrate cu sfințenie, a început el. La Paris, se păstrează cafeneaua de lângă Comedia Franceză și masa unde juca Napoleon, șah. Deasemenea Chat-Noir-ul, unde venea Courteline, Anatole France, La Rochefoucauld. Acolo, însă, artiștii au lăsat urme pe ziduri – un vers, o pictură; și asta a împiedicat dărâmarea.

La Oteteleşanu, artiștii n'au făcut nimic ca să impue respect dărâmătorilor. Mă întreb dacă cei cari au dărâmat, știau măcar că acolo se întruneau artiștii... Artiștii sunt vinovați, că nu lasă urme pe unde trec.

Pauză.

– Uită-te la teatrele mele. Unul nu se dărâmă. Toate continuă, fiindcă am lăsat urme.

Și iarăși pauză.

– Cum o să îndrăznească cineva să strice Snagovul lui Dobrescu și Doicescu?...

Metropola Mizil

– Și fiindcă vorbeam dacă Bucureștiul poate fi numit metropolă, îți voi răspunde. Nu numai Bucureștiul, chiar Mizilul numit capitală, poate fi numit metropolă.

Eu, nu pot trăi decât la București, dar dacă se mută Capitala la Mizil, pot trăi acolo și mi-e frică să nu

descoperim farmecele Mizilului, mai mari ca ale Bucureștiului.

“Plâng cu copiii dela Grădina Icoanei”...

– Totuși lipsesc multe la București!...

– Adică?

– Lipsesc afișe frumoase pe ziduri. Cearșafurile de azi cari încep toate cu “formidabilul succes”, trebuiesc înlocuite cu placarde unde fiecare teatru și cinematograf să nu aibe un spațiu mai mare de 20 – 30 de cm.

Lipsește lumină frumoasă, lipsesc fântâni și statui.

Îmi explic aceste lipsuri prin cei 30 de ani (sic) de iobăgie turcească. Se făcea totul în pripă, de frica turcului... Și admirația mea cea mare o am pentru Regina Maria și pentru d-na Brătianu, care au construit trainic și frumos la Balcic, fără să se teamă de bulgari, că ne vor lua Balcicul înapoi.

Lipseșe deasemenea mijloacele de comunicație între București și acele locuri de odihnă, pentru omul care muncește șase zile și se odihnește într'a șaptea.

Lipseșc grădinile pentru copii.

Plâng cu copiii care se joacă în nisipul dela Grădina Icoanei și în Cișmigiul ordonanțelor și doicilor!...

“Cer, desființarea lustragiilor!”

– Dar în schimb avem și ceva în plus, care trebuie desființat: lustrageriile. Suntem singura țară unde mai există lustragii ambulante.

Rareori când mă scol dimineața, văd în dreptul cafenelei Corso, sau pe bulevardul Elisabeta, niște picioare noduroase pe un mușuroi de lemn și două perii care se agită. La dreapta și la stânga celui preocupat de noroiul ghetelor, mucuri de țigări și scuipați.

Făcutul ghetelor, e o toaletă intimă și ar trebui efectuată acasă, sau ar trebui ascunsă în closetele publice subterane.

“Nu mai protestez”

– Nene lancule, există un plan de sistematizare. Îi vezi utilitatea?

– Nu mă mai amestec dela o întâmplare după urma căreia am suferit.

Ascult-o:

E mult de-atunci. Un literat, dacă nu mă înșel d. Corneliu Moldovanu, mi-a pus în față o petiție protest, pe care am iscălit-o fără s'o citesc.

Peste câteva zile m'a înjurat crunt, admiratorul meu Tudor Arghezi.

– De ce?

– Era vorba să se tae pomii din grădina Ateneului. Prietenul meu Arghezi, m'a luat de braț și mi-a arătat noua înfățișare a grădinei, care mi-a plăcut la nebunie.

De atunci nu mai protestez.

Pauză prelungită.

– De ce să protestez?... Ce frumoasă e Dâmbovița acoperită!...

Pauză.

– Cum să protestezi?

Azi se scurge pe ascuns și lumea nu mai ia barca să se ducă la Teatrul Regina Maria.

Pauză.

– Cum o să protestez când văd în fiecare zi piețe largi care se înfăptuiesc, străzi noi?

Din nou pauză.

– Nu protestez nici contra lui Paul Morand. Ce-mi pasă mie că lui nu-i place Bucureștiul, când eu îl găsesc cu lipici și îl ador!...

Dacă aș fi primar general

La toate întrebările, Puiu Iancovescu mi-a răspuns voios, parcă în joacă, totuș cu soluții și cu multe adevăruri.

Pentru că era chemat pe scenă, i-am pus o ultimă întrebare:

– Ce ai face d-ta, dacă ai fi primar general?

A schițat o grimasă de scepticism, a privit în gol, apoi a spus:

– Aș forma o comisie de artiști incendiari. Și noaptea aș da foc tuturor caselor și aș dărâma toate statuile care nu plac comisiei acesteia. Aș trece pe la Cercul Militar cu ei și aș pune la vot incendierea acelei “rușini” și a... dar nu mai spun că sunt prea multe.

Pauză.

– Oribil Cercul ăla Militar!... Îmi stă în gât!...

– Dar n'ai construi nimic?

– Oh, da! Aș face teatre, săli de concerte, expoziții și o piață mare la Teatrul Național. Pentru asta, aș dărâma Palatul telefoanelor, Continentalul, realizând o imensă piață dela Palat până la Picadilly, un fel de Concordia și aș lăsa neatins leul ăsta pe labe care se chiamă Teatrul Național. Iar în mijlocul pieței aș pune o imensă statuie a lui Ion Luca Caragiale, și la picioarele lui, niște mici basoreliefuri: Iulian, Liciu, Nottara, Brezeanu, Iancu Petrescu.

Puiu Iancovescu a tăcut. Soarbe a nu știu câta țigare și gândește probabil la primariatul din teatru, unde inovațiile sale au dat de-alungul anilor, belșugul de rod, pe care l-am scrijălat mai sus și pe care-l cunoaște destulă lume.

La plecare mi-a repetat:

– Da, Da. Statuia lui Ion Luca Caragiale. Iar basoreliefurile dela picioare, mici, mici de tot.

Afară ploua ca în “Urâtul” lui Gib Mihăescu.

(Din “Gazeta Municipală”, nr. 204, anul IV, 22 decembrie 1935)

Pagini îngrijite de Serviciul Colectii Patrimoniu.
Memorie Comunitară
al Bibliotecii Metropolitane București

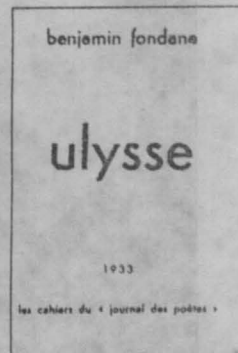
Patrimoniu

**Din Colecția de Memorie locală "N. Iorga"
a Bibliotecii Metropolitane București
Fondul EUGEN BARBU**

Benjamin FONDANE, Ulysse
Les Cahiers du «Journal des poètes», 1933

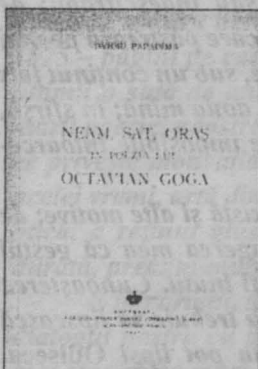
à Ilarie Voronca

... cette nuit j'ai vu des arbres se déracinant de la terre / le feu décachetait l'enveloppe des mers / et l'air s'était caché la tête dans le sable / sans rime ni raison // ... était-ce une vue ou bien était-ce une vision? / je voulais allumer les lampes / chercher à tâtons dans mes muscles / était-ce là le monde de veille, de merveilles / les eaux se couchaient sur le ventre / des écriteaux de feu vantaient la Côte d'Encre / j'errais aveugle dans le Pas-Perdu des gares / je demandais aux gens le but de mon voyage / pourquoi voulais-je aller si loin, quitter mon lit / nourrir ma fièvre de banquises? / juif naturellement et cependant Ulysse...



Ovidiu PAPADIMA, Neam, sat, oraș în poezia lui Octavian Goga
Fundatia Regală pentru Literatură și Artă, București, 1942

... Ar fi trist dacă această încercare de a descifra legile dure ale mării arte într'una din intruchipările ei cele mai patetice din literatura noastră ar rămâne doar o meditație de unul singur. Fie ca atâția și atâția dintre poeții noștri, cari în aceste zile de epopee își mai unduiesc leșietic în vers minorele lor sentimentalități personale, să poată găsi unele concluzii necesare, din eroica soartei și a creației lui Octavian Goga.



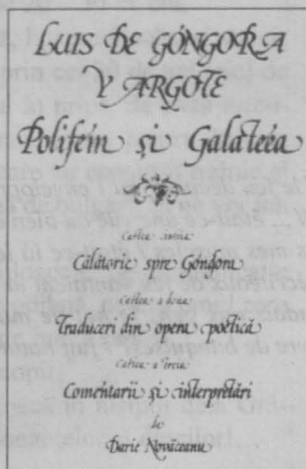
AI. CIORĂNESCU, La Roumanie vue par les étrangers
"Luceafărul" S.A.R., București, 1944

Ce peuple roumain est frère des nations de l'Occident, continental par ses origines, ses traditions toujours vivantes, sa langue admirablement conservée au milieu de tant de vicissitudes... Les Roumains sont comme un îlot de l'Occident, providentiellement jeté au milieu de la mer des populations diverses qui couvrent l'Europe orientale... (Paul Bataillard, Les Principautés de Moldavie et de Valachie devant le Congrès, Paris, 1856)



Istoria cărții

Opera poetică a lui don Luis de Góngora y Argote



Epilog sau prolog

Opera poetică a lui don Luis de Góngora y Argote apare acum, pentru prima dată în limba română, și, așa cum am mai spus, aducerea ei n-a fost o întreprindere deloc ușoară. Mărturisind că elaborarea acestei lucrări în întregime a ei se spațiază pe distanța a mai bine de opt ani, nu vreau să-mi fac vreun merit, nici să mă apăr. Vreau doar să spun că acesta este calendarul investit de mine și că el putea fi cheltuit pentru altceva cu mai mult sau mai puțin folos.

Alegerea însă, adică hotărârea de a încerca o echivalare românească a acestor poeme este mai veche, mai exact din anii studenției, iar întreținerea ei a fost alimentată din mai multe părți: de convingerea multora că o atare întreprindere e aproape imposibilă și de cea a altora, cei care susțin că dacă e totuși posibilă, ea rămâne aproape inutilă; de eterna vînturare de către toți a calificativului gongoric, pînă și în cele mai insipide însemnări despre poezie, atunci cînd un vers sau un

crîmpei de poem pare obscur sau indescifrabil; de suficiența autorității academice care păstrează pe mai departe acest cuvînt în dicționare, sub un conținut fals și o origine împrumutată de la a doua mîină; în sfîrșit, de trecerea anilor, cea care face imposibile întoarcerile.

Perechi și paralele, mai există și alte motive; de fapt, cele fundamentale: convingerea mea că gestul acesta, chiar și eșuat, nu poate fi inutil. Cunoașterea experienței poetice gongorine nu trebuie să lipsească din cultura română, precum nu pot lipsi Odiseea, Eneida sau Divina Comedie. Ca să ne putem cunoaște cît mai exact, trebuie să intrăm în comunicare cu toate culturile lumii și pentru ca dialogul să fie concret, trebuie să cunoaștem cît se poate de bine aceste culturi, în cazul de față poezia lor.

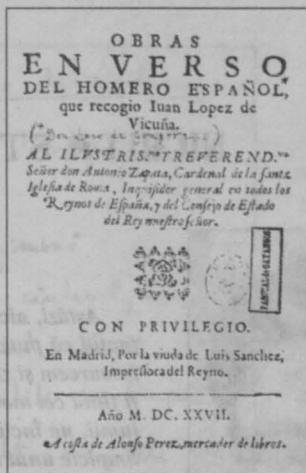
Această convingere a fost întreținută de alta: virtuțile poeziei române sînt nemăsurate, între acestea capacitatea ei de recepție și asimilare fiind fără margini. Arsenalul de artificii și subtilități, îmbogățit și desăvîrșit mai ales de la Eminescu încoace, pune la dispoziția traducătorului instrumente pe care Dosoftei, născut cu trei ani înaintea morții lui Góngora, nu le putea avea, nici măcar bănuî. Nu le-a bănuî nici chiar Ienăchiță Văcărescu, născut (1740) pe cînd Góngora intrase de mult și pentru mult timp în a doua sa eclipsă; Ienăchiță, cel care ne-a lăsat, totuși, acea frumoasă carte: Observații și băgări de seamă asupra regulilor și orînduielelor gramaticii românești, operă filologică definitivată exact la două sute de ani (în 1780) după ce don Luis de Góngora y

GÓNGORA

Calatorie spre Góngora
Traduceri din opera poetică
Comentarii și interpretări

de
Dărie Novăceanu





Argote, prin poezia sa, dezechilibrase și stricase, după opinia contemporanilor săi, regulile și orînduielele gramaticii și poeticii spaniole.

Menționarea lui Dosoftei și Ienăchiță Văcărescu nu se vrea o încercare de subversivă filologie comparată, nici de polemică lingvistică, ci doar un mijloc de a-l situa pe cititorul român în calendarul aceluia timp spaniol raportat la timpul românesc, precum și o modalitate, cea mai la îndemînă, pentru a demonstra că pe atunci, chiar dacă ar fi fost folositoare poeziei române, traducerea lui Góngora nu era posibilă. Mumuleanu (în Plîngerea și tînguirea Valahiei asupra nemulțemirii streinilor ce au derăpănat-o, Buda, 1825 – pagini pe care nu știu cine le-a mai citit după Eminescu în ultimii o sută de ani) poate fi invocat aici pentru întîrzierea afirmării poeziei noastre culte (căci de poezia cultă vorbim), fie în ceea ce privește motivația istorică, fie în ceea ce privește arta poetică a acelei vremi, artă din care Eminescu, dincolo de dimensiunea patriotică, a reținut glasul cu durere al poetului și cîteva artificii de durată, precum «lumina răcoroasă a lunii».

E important, așadar, să întreținem, să înnoim și să îmbogățim dialogul nostru cu poezia lumii. Góngora lipsea din acest dialog – mai sînt aștepta mari absențe! – și mi-am asumat riscul aducerii lui.

Acesta este, nepereche și neparalel, motivul adevărat și ultim al întreprinderii de față. Concretizarea, aparte virtuțile de azi ale poeziei românești, se mai explică și astfel: mulți dintre prietenii mei, spanioli sau hispanoamericani, scriitori cu toții, m-au întrebat în multe prilejuri dacă acest mare poet care a fost și rămîne don Luis de Góngora y Argote e cunoscut și tradus la noi. Sincer, răspunsul meu mă punea mereu în dificultate, construind în toate aceste convorbiri un fel de jenă a cunoașterii. Mai tîrziu, cînd începusem lucrul, acești prieteni au știut să mă îmbărbăteze, iar unii chiar să mă ajute, trimițîndu-mi sugestii și observații, iar cel mai adesea materiale de referință. Nu-i voi aminti aici, pentru că pe toți i-am numit de mai multe ori în paginile de pînă acum.

Un nume totuși trebuie menționat: Dámaso Alonso. Acest extraordinar spirit hispan, poet de mare profunzime și fenomen al filologiei romanice, e «vinovat» în mare măsură de cutezanța mea. Lui don Dámaso Alonso, fără nici un amendament, i se datorește unica repunere definitivă în circulație universală a unui poet, don Luis de Góngora y Argote, după trei secole de la dispariția acestuia. [...]

Darie NOVĂCEANU

Luis de Góngora y Argote – Polifem și Galatea, Cartea întâia – Călătorie spre Góngora; Cartea a doua – Traduceri din opera poetică; Cartea a treia – Comentarii și interpretări de Darie NOVĂCEANU, Editura Univers, 1982.

Răspîndită în întreaga lume cultă, fama lui Góngora precede încă, în unele țări, traducerea operelor sale.

Mă bucur că, acum, cea mai caracteristică dintre acestea (*Singurătățile*) se va afla foarte curînd la îndemîna poporului român.

Va putea constata prin *Singurătăți* îndreptățirea acestui renume universal al marelui poet cordobez și va afla cum a făcut el, înaintea tuturor în lumea modernă, un genial efort pentru a spori capacitatea expresivă a versului. Oare, nu este aceasta ceea ce încearcă să facă începînd din secolul al XIX-lea toate succesivele valuri de generații din literatură, pictură, sculptură, muzică și din celelalte domenii ale artei?

Exact aceasta a fost impetuoasa, cutezătoare și spre fericire plină de succes intenție a lui Góngora în primii ani ai secolului al XVII-lea: un uriaș avans temporal.

Traducătorul român, Darie Novăceanu, și-a închinat talentul și o considerabilă parte din viața sa generoasei stăruințe de a dărui marelui mare culte a compatrioților săi arta genială a lui Góngora. Îi urez un mare succes.

Dámaso ALONSO

Aniversare**NICHITA STĂNESCU – 70****Ars poetica****Ioanichie OLTEANU****Izvorul și fluviul**

– Dați-mi voie să vă prezint pe Nichita Sergheievici Stănescu!

Deși neuzitat, apelul la patronomic – și încă la unul prea celebru pe acea vreme, cu prenumele lui cu tot – putea să fie un mod de a fi protocolar în exces, ceea ce lui Dumitru Micu i se potrivea foarte bine. În plus, nimic din înfățișarea recomandatului nu părea a contrazice insolitul prezentării; ba, părul blond și ochii albaștri îl indicau pe tânărul înalt și zvelt din fața mea, cu o umbră de zîmbet politicoș pe figură, ca pe unul al cărui nume era în stare să suporte și o rezonanță slav-răsăriteană la urma urmei. Totul nu era însă, așa cum s-a văzut îndată, decît o simplă glumă a unui neglumeț. Fapt este că în urma acelei scurte întîlniri pe peronul Gării de Nord, celor cîteva manuscrise pe care le duceam cu mine la Cluj li se mai adăuga unul, aparținînd studentului Nichita-pur-și-simplu și Stănescu.

Prea mari speranțe nu-mi puneam în proaspătul și nescontatul meu surplus de recoltă – Micu nu mă prevenise la telefon – deși afabila rezervă și discreție în care se păstrase mai tot timpul tânărul lui prieten ar fi trebuit să-mi dea de gîndit. A doua zi însă, într-o redacție dificilă, profilată mai degrabă pe justițiare recuperări decît pe interes față de debutanți, satisfacția și surpriza la lectură au fost generale: da, aveam de a face cu un poet. Ceea ce spunea totul. În consecință, versurile încredințate mie cu o seară înainte au și fost trimise la tipar și au apărut în numărul imediat următor al *Tribunei*: 6, „din neuitatul 17 Martie 1957 al vieții mele” cum avea să precizeze mulți ani după aceea o însemnare pe un exemplar din *Laus Ptolemaei*...

Astăzi, aici în catedrala Sfînta Sofia, unde sîntem fericiți pînă la nefericire de faptul că putem să spunem în mod adevărat și nebilbuit nostru poetic, ne întorcem și zicem: de această dată spre faima „Coroanei de aur” care se va vesti a fi fiind cel mai mare premiu nu decernat unui om ci unui purtător al sentimentelor lumii, ne înclinăm și spunem: e fără precedent în istorie cînd o coroană laurează fîmplele unui iubitor de poezie iar nu ale unui poet.

Ca și maestrul nostru, marele desenator Hokusai, cel care semna desenele: Hokusai cel nebun după desen, aidoma lui, celui care are urechi să vadă și ochi să audă, și noi înșine semnăm poemele: Nichita Stănescu cel nebun după poezie.

Critica poeziei, poezia fiind socotită, după părerea noastră, ca o nouă frontieră a sufletului uman, noi nu o facem din punctul de vedere al vedetelor exprimate de fraze geniale, ci din punctul de vedere al moașei de țară care, ajutînd țărancă pe cîmp să nască, nu dă loc confuziei de merit între meseria moașei și miracolul nașterii. Noi credem că nu există poezii ci moașe ale poeziei și că este o tristă confuzie aceea care s-ar putea face sperînd în meritul poetului iar nu în miracolul poeziei.

De aici din catedrala Sfînta Sofia din R.S.F. Iugoslavia, din Macedonia sufletului meu se naște strigătul nostru către umanitate, un strigăt profund care înalță premiul macedonean ca pe cel mai de seamă premiu al lumii care poate fi acordat, cum ar spune marele poet român Mihai Eminescu, „Lumii ce gîndea în versuri și scria în poezii”, sau care putea fi acordat lui Eminescu totuși.

De aici din această catedrală a poeziei știind prea bine că verbul, cuvîntul este materialul poeziei, că verbul, cuvîntul are originea unei țări, iar poezia originea Omului, din nou ne repetăm spunîndu-vă că frumusețea sufletului uman este noua lui frontieră.

De bunăseamă că există un limbaj anume al oricărui lucru de pe pămînt. De la limbajul atomilor între ei pînă la limbajul copacilor între ei.

Cea mai simplă formă a limbajului este valența.

Mulți ne-am gîndit că omul nu justifică ecologia vieții și că prin muncă și prin artifice sare din regn în mit, din mit în istorie și din istorie în politic. Iată ruptura.

Să nu uităm însă nașterea cuvîntului ca ființă vie care este produsul cel mai subtil al omului.

Tragedia cuvîntului a atras după sine răzburarea pumnului, a cuțitului și a glonțului. Iată ruptura.

Dacă toată umanitatea ar tăcea o singură secundă din gîndirea ei, arborii, munții și stelele s-ar spulbera. Iată ruptura.

Măreția omului stă în ceea ce are în două feluri cuvîntul: într-o tînjire spre frumos și o tînjire spre adevăr. Iată ruptura.

Între un posibil dialog al frumosului cu adevărul vedem noua frontieră a sufletului uman, de aceea declarăm cu mîna pe inimă că omul încă există, și că întreaga umanitate, ca niciodată în timp, își dorește secunde de viață ca pe o avere personală.

Posesiunea și ideea de prioritate sînt niște abstracțiuni mînjite cu sîngele omului.

De multă vreme gura vorbitoare nu mai seamănă cu un pahar sau cu o fințînă. E vremea ca noua frontieră a sufletului uman, după atîta automatizare, să se întindă mai departe spre visul celor care s-au jertfit în mii de feluri, pentru mii de idealuri care pot fi rezumate într-un singur cuvînt: a fi, ființă, operă la care și Macedonia, Iugoslavia și-a rupt cu generozitate partea ei de inimă.

Omul nu este un accident al naturii lucrurilor. Natura lucrurilor poate părea sălbatecă și accidentală în fața verbului gîndit și rostit de om A FI, FIIRE. Iată ruptura.

Noi, oamenii, de multă vreme nu mai vrem să fim victorioși și să ne cucerim unii pe alții. Nevoia noastră fundamentală este nevoia de timp. Principalul nostru drept este dreptul la timp. Iată ruptura.

Aici, în catedrala Sfînta Sofia, prin încoronarea unui om care visează și gîndește în limba română, se adeverește, încă o dată, spiritualitatea plină de dor și dumnezeiască a poporului român.

Gheorghe TOMOZEI

Eugen SIMION

„Poet în timpul
vieții sale...”

... Nichita Stănescu avea cultul poeziei, și nu, ca alți mulți autori, al poetului și nu menaja și nu-și menaja vanitățile, biografia unui poet i se părea puțin importantă, (certa și ierta „fără județ”) punând preț numai pe ceea ce ne-a rămas de la el. Și mai credea că nu există autori fără șanse: cel mai, (aparent ori dovedit) „nerealizat” scriitor avea, după el, dreptul – și posibilitatea – revelației unice. Acesta e motivul pentru care, generos, a slujit cu uriașă greutate a iscăliturii sale, fragila, adesea, compunere veleitară a vreunui tînăr. El avea timp să-i aștepte, pe alții, să creadă în alții, nefiind rob al ierarhiilor prestabilite. Descoperea și în trecut autori nedreptățiți și se uimea de opacitatea criticii față de scrisa lor. Ne „certam” deseori pentru Ispirescu în care eu nu vedeam decît culegătorul de folclor. Lui îi părea un creator de viziuni abisale, un autor cu mister, cu o simplitate a rostirii mai de grabă trucată, ca la Creangă. Și vedea în Topîrceanu corespondențe unice, aduse pe plan poetic, ale unor sunete caragialești iar în ultimii ani de viață îl „redescoperise” pe Vlahuță. Îmi citea la telefon, pasagii lungi din amintirile acestuia despre Eminescu și credea că mulți dintre scriitorii de azi n-ar putea să scrie cu atîta har.

„Sîntem prea săraci, dragule”, – l-am auzit spunîndu-i unui critic „negativist” – prea săraci în bogăția noastră pentru a face tabula rasa cu tot ce-a fost pînă la noi!”...

Mihai ȘORA

A ținti însăși ținta

... În pofida diferenței de vîrstă, eu eram cel mic, el era cel mare. Da, eram un copil în preajma lui. El, nu. El nu era copil: era Copilăria însăși, – care n-are vîrstă. Datorită lui, „starea poeziei” se dovedea a fi însăși starea edenică a inocenței dintîi: nevizitată încă de crîterii, pură, proaspătă, mustind de creativitate, dînd mereu peste margini. Nu cuvîntul era elementul ei, ci necuvîntul. Cuvîntul era doar – mereu – prins din zbor și, dacă era nevoie, torsionat. (Ca să se potrivească necuvîntului ce tocmai se înfiripa.) Torsionat cu o promptitudine uluitoare și fără urmă de efort. Cu o grație desăvîrșită. Cu aceeași grație care, din străfundul inepuizabil al ființei, aducea pe fața lui Nichita întreaga lui dezarmantă candoare, înflorită într-un zămbet irezistibil...

Pentru o mie de cîntece

Pentru o mie de cîntece
am fost mîsurat
Nouă sute nouăzeci și nouă
sunt răsunînd de cîntecul, unul
pentru care am fost mîsurat
Nu mă înjurămîntîm: voi timpuri!
S-ar putea, înalt cum este
cîntecul, unul,
să fie 'la urmă' ...
Nichita Stănescu

1973



Fănuș NEAGU

Domnia poeziei

... Poate mai mult decît noi toți din generația Labiș, Nichita n-a lăsat timpul să curgă pe lingă el, zadarnic. Fruntea lui îngemănează pulsații din Eminescu și linge tainele cerului, dincolo de sublime cunoașteri, unde numai gîndul pur, iluminat de zboruri apologetice, toate spre aripa lui Dumnezeu, poate pătrunde ca o mireasmă a Inspirației. În universul poeziei lui, straniu bîntuit și de matematici armetice, ninge cu fulgi de magneziu, cu picături de torță din vechea Eladă, ninge cu mai mult de patru puncte cardinale, cu ochii iubitei, cu inima ei coborînd din călcîi de luceafăr, cu tîndări de felinar bucureștean, cu de tot risu-plînsu, cu semne metalice, smulse din crucea saniei, cu gălbenuș de ou dogmatic, ninge elegiac, iar osul pieptului o bardă mîmuită de-un înger cioplește singurătate, fum, tăcere, alcool, blesteme, – și din toate la un loc domnia Poeziei sau misterele ei, vecia închipuirii, biruința celui mai omenesc strigăt, care e durerea iubirii...

O neasemuită vorbire

... Se considera el însuși un urmaș al marelui Eminescu și un vestitor al poetului neasemuit care va veni. Un Ioan Botezătorul care anunță sosirea iminentă a unui alt talent, mult mai mare și puternic, zămislit de forțele spirituale ale acestui popor. „El va fi neasemuit de frumos, zice Nichita Stănescu, și toată ființa lui, chiar și trupul lui, vor fi o neasemuită vorbire. Se vor usca lacrimile fetelor părăsite, iar îndrăgostiții vor vedea păsări cu gîtul uimitor de lung întretîind soarele la amurg. El însuși va fi foarte fericit, dar toată ființa lui va revărsa un fel de fericire a vorbirii încît toate tinerele fete, auzindu-l, îi vor purta cuvintele la ureche ca pe un cercl de diamant”. Cine ar putea spune, citind acest splendid portret, că nu-i vorba de Nichita Stănescu însuși?...

Adam PUSLOJIC

Metamorfozele (II)

... Nu mai e de-acum.

Sfînte Lucrețiu, care-i trupul aici, care goul?

Așa înălțătoare și orizontală nu putea fi decît *Coloana infinitului* a lui Brîncuși, cîteva clipe înainte de-a fi înălțată și oprită în nemișcare pe verticala pămîntesc cerească, unde a și rămas de-atunci!

Această coloană o vom posta unde, în ce?

În *Cartea drumului* Lao Tzi spune: „Reținîndu-l acolo pe unul, cerurile se înșeninaseră./ Reținîndu-l acolo pe unul, pămîntul se închegea”.

Pe Nichita Stănescu îl reține acum pămîntul, lumina, ori prietenii, iarăși?

„Ce vrei să faci cînd te vei înșănătoși?” îl întrebase medicul psihiatru Bursan pe Mihai Eminescu. Acesta răspunde: „Voi studia botanica, zoologia, mineralogia, gramaticile chineză, ebraică, italiană și sanscrită. Știu șazeci și patru de limbi...”

La o întrebare aproape identică, Nichita Stănescu dăduse, îmi amintesc, liniștit, aproape același răspuns: „Știu de șapte ori românește”...

Texte din *Album Memorial Nichita Stănescu*, editat de „Viața Românească”, redactor șef Ioanichie Olteanu, București, decembrie 1984

Autografe contemporane



Bibliografie

Volume publicate

- 1962: *Studii de literatură română modernă*, Ed. ESPLA.
- 1964: *Anton Pann*, Ed. ESPLA.
- 1966: *De la Alexandrescu la Eminescu*, Ed. ESPLA.
- 1972: *Originile romantismului românesc*, Ed. Minerva.
- 1975: *Oamenii începutului de drum*, Ed. Cartea Românească.
- 1978: *Conceptul de istorie literară în cultura românească*, Ed. Eminescu.
- 1980: *I. Heliade Rădulescu interpretat de...*, Ed. Eminescu.
- 1980: *Regula jocului. Versantul colectiv al literaturii*, Ed. Eminescu.
- 1984: *Itinerar printre clasici*, Ed. Eminescu.
- 1988: *Introducere în Teoria Lecturii*, Ed. Minerva; ediția a doua, Ed. Polirom, 1998 (traducere italiană: *Introduzione alla Teoria della Lettura*, Sansoni Editore, Firenze, 1993).
- 1990: *Aproapele și departele*, Ed. Cartea Românească.
- 1995: *Semnele vremii*, Ed. Eminescu.

Opere în colaborare

- *Documente și manuscrise literare, alese, publicate, adnotate și comentate*, vol. I, 1967 și vol. II, 1969 – în colaborare cu Elena Piru; vol. III, 1976 – în colaborare cu Elena Piru și Roxana Sorescu; vol. IV, 1982 și vol. V, 1985, în colaborare cu Andrei Nestorescu și Petre Costinescu.
- *Gîndirea românească în epoca pașoptistă*, vol. I – II – în colaborare cu Mihai Zamfir, Editura Minerva, 1969.
- *Structuri tematice și retorico-stilistice în romantismul românesc* – în colaborare cu Gabriela Duda, Mihaela Mancaș, Roxana Sorescu, Mihai Vornicu, Mihai Zamfir, Editura Academiei, 1976.
- „Propășirea – Foaia științifică și literară”, ediție facsimilată, adnotată și comentată – în colaborare cu Mariana și Petre Costinescu, 1980.

Studii și articole (critică și istorie literară)

- 164 articole și studii publicate în limba română, 63 studii și articole în limbi străine (cele mai multe apărute în publicații de peste hotare).
- Bibliografia generală, pînă în anul 2000, publicată în volumul: *Cercetarea literară azi. Studii dedicate profesorului Paul Cornea*, coordonat de Liviu Papadima și Mircea Vasilescu, Ed. Polirom, 2000.

Paul CORNEA

G. Asachi și melancoliile sfîrșitului de zi

Opera lui Asachi nu e din cele pe care le-am lua cu noi într-o insulă pustie. E neîndoielnic că lucrul acesta nu l-ar fi făcut nici contemporanii poetului, din vremea „Daciei literare”, nici înaintașii noștri de-acum un secol, care-l descoperiseră sau începeau să-l descopere pe Eminescu. Asachi n-a fost niciodată un autor de vîrf, reputația – de nimeni contestată – și-a cîștigat-o ca întemeietor al învățămîntului, presei, teatrului; ca literat, n-a avut nici admiratori, nici discipoli și a intrat rapid, încă din timpul vieții, într-un con de umbră. S-ar putea pretinde chiar că la 1840 și la 1890 meritele sale au fost încă mai desconsiderate decît sînt azi. Kogălniceanu și prietenii săi aparțineau altei generații și manifestau, ca toți tinerii, intoleranță față de predecesorii imediați. Pentru Maiorescu și junimiști, accesul la o modernitate reală, bazată pe refuzul imposurii, competență, disocierea valorilor impunea severități de judecată și trepte de exigență. Faptul că la 1866, cînd s-a înființat Academia Română, Asachi n-a fost chemat printre membrii ei nu e deloc întîmplător.

Recuperarea a venit cu mult mai tîrziu, cînd complexele s-au vindecat, competiția talentelor s-a instaurat fără împiedicări, iar critica a început să examineze literatura clasică nu numai spre a construi ierarhii, ci și, poate mai ales și pentru a surprinde individualități ori a descrie itinerarii spirituale. În această perspectivă, care-l soliciată pe comparatist să caute surse, pe istoricul literar să situeze și să explice, pe critic să verifice reverberația a diverse grile interpretative, Asachi atrage din cînd în cînd privirile, căci în Muzeul imaginar al literaturii el dispune de o poziție stabilă, deși marginală, în tot cazul nesupusă fluctuațiilor sezoniere.

Un ultim vizitator de marcă al „domeniului Asachi” e el însuși un poet de seamă al acestui timp – Marin Sorescu. Paginile pe care i le-a dedicat recent în RITL sînt, ca totdeauna, inteligente și sugestive; ele scurt-circuitează locurile comune și propun, în acel inimitabil stil al dialogului demitizat și demitizant cu clasicii, propriu lui Sorescu, un profil atașant al poetului „de studiat obligatoriu atunci cînd ne ocupăm de istoria versificației românești”. Cîteva rînduri mi-au dat mai ales de gîndit: „Poezia lui, ca și a altora, ca să-ți placă trebuie citită dimineața – scrie Sorescu. Ești încă buimac de somn, nu-ți vine să crezi ochilor. Ți se pare că vizezi... Dimineața lui Asachi e uneori o dis-de-dimineață chiar, cețoasă, pîcloasă, cu neguri albe, nestrălucite. Nu s-au ales încă bine apele poeziei de uscatul prozei.”¹

Frumos spus, dar oare plauzibil? Și, mai întîi, în ce sens trebuie luată comparația? Dacă metafora „dimineții” servește spre a desemna ceea ce am numit cîndva un „început de drum”, prin urmare dacă semnificația termenului e cronologică, iar scopul e de a-l localiza pe Asachi printre reprezentanții primului val poetic modern, atunci n-am nimic de obiectat. Dar dacă nu e vorba de „dimineața poezilor” (ca să-l citez pe Eugen Simion), ci de „dimineața poeziei”, dacă problema e să punem un diagnostic de identitate lirică, atunci îmi iau libertatea de a face

opinie separată, de a propune o altă ipoteză.

Să ne închipuim că ar trebui să-i clasificăm pe autorii de la începutul secolului al XIX-lea în funcție de vârstele zilei. Cine ar fi, în acest caz, „matinalii”? De bună-seamă, în primul rând, Alecsandri – poet al luminii, vitalității și clarității meridionale, în al doilea rând Bolintineanu – cântăreț facil, senzual, melodios, sonor. Dar cine sînt „nocturnii”? Nu e deloc greu să-i aflăm: printre ei se numără, indiscutabil, Alexandrescu, îndeosebi Heliade – poezi ai zbciumului lăuntric și alternativelor conștiinței, sensibili la marile întrebări și tainele nedezlegate. Dar Asachi? Ei bine, Asachi îmi pare mai degrabă vespéral, un poet al înserării, care nu jubilează solar, dar nici nu visează sub clarul de lună. Însă amurgul poate fi privit din două perspective, ca început al nopții sau ca sfîrșit al zilei; prima variantă e prin excelență romantică, cea de-a doua – clasică ori clasicizantă și tocmai aceasta îi convine lui Asachi. În cazul său, atît poetul cît și poezia stau sub semnul replierii, al retrospectivei și nu al prospectivei, al amintirilor și al nostalgiei, al unui capăt de drum.

Nu e nevoie de o analiză fenomenologică strînsă spre a aproxima statutul conceptului „sfîrșit de zi”. Fiind vorba de finalizarea unui parcurs, momentul nu poate fi decît al „adevărului”. Ajuns la limită, la o limită impusă și de neînlăturat, de unde începe un nou ciclu existențial, precar și amenințat, individul e adus să-și recapituleze faptele și trăirile. Despărțirea iminentă îl distanțează de trecut, iar distanța îi favorizează examenul lucid: el dobîndește acum o perspectivă largă, care-i permite să-și înțeleagă mai bine propriul trecut, să-și pună devenirea în ecuație. Sfîrșitul de zi e deci un timp al contemplerii și transcenderii imediatului, prielnic filozofiei și moralismului. E prin excelență timpul în care privirile se îndreaptă spre stele, iar căutarea unui sens întrupării noastre în pulberea lumii devine obsedantă. În structura adîncă a personalității, îmi pare că Asachi ilustrează tocmai acest mod de a fi și anume într-o variantă caracterizată prin puritatea tonului elegiac și o sinceră propensiune religioasă. Rezultatul liric nu e atît tristețea, cît melancolia; nu atît regretul, cît resemnarea calmă.

Mentalitatea „sfîrșitului de zi” rezultă la Asachi din conjuncția unor circumstanțe biografice cu ideologia literară și ireductibilul temperamentului. Un prim fapt izbitor, cu însemnate consecințe în modelarea omului lăuntric, deși puțin băgat în seamă de exegeți, e neapartenența sa la ceea ce numim o „generație”. Mai exact, vreau să spun că din cauza vieții peregrine din copilărie și adolescență, care avea să-l ducă la Lemberg, Viena și apoi la Roma, desigur și din cauza condițiilor vitrege ale epocii fanariote, n-a avut șansa să se afle la 20 ani (în 1808!) într-o echipă, printre comilitoni însuflețiți de aceleași aspirații și dispuși la refuzuri comune. I-a lipsit astfel puțința definirii prin rîcoșeu, cîștigul enorm al emulării și dialogului cu cei de-o seamă. I-a lipsit, nu mai puțin, suportul extrem de necesar afirmării și avansării pe care-l reprezintă solidaritatea de grup. Iar singurătatea plecării în lume i-a devenit mai tîrziu destin, datorită extraordinarei escalade a dezvoltării culturale, cadenței vertiginose a evoluției, fenomenului de „ardere a etapelor”. Deoarece schimbările de climat mental rămîn totdeauna în urma celor de civilizație, un om ca el, fidel sieși, greu adaptabil, trebuia să se trezească repede afară din joc. În plus, a avut și nenorocul de a fi prins în vârtejul prefacerilor după ce-și făcuse alegerile existențiale: avea 33 de ani la înlăturarea fanarioșilor, era sexagenar la 1848, trecuse de 70 ani în momentul Unirii. Pașoptiștii îl priveau cu sentimente

împărțite: nu-i tăgăduiau meritele de ctitor, dar n-aveau simpatie pentru cărturarul aflat pe altă baricadă politică și culturală, care se comporta ca un legitimist într-o epocă de avînt revoluționar, cu un retrograd, șovăitor în ceasuri de cumpănă (cum s-a întîmplat, din păcate, la 1848 și 1859).

Pe de altă parte, întrucît scrierile lui Asachi n-au putut apărea înainte de 1820 sau măcar pînă la 1830, editarea lor tîrzie le-a pus, inevitabil, în contratimp cu orizontul de așteptare. Prima nuvelă asachiană, cu un an posterioră lui Alexandru Lăpușneanu, pare a o anticipa cu două secole. Ea nu uzează de dialog și nu se sinchisește de culoarea locală, inovațiile prin care Walter Scott și succesorii săi revoluționaseră proza istorică și romanul realist. Teatrul, dincolo de schematismul realizării, e vetust prin formulă, fiindcă nu pune în scenă caractere și nu confruntă pasiuni, ci alegorizează didactic idei patriotice și abstracțiuni morale. Iar cînd autorul, sub presiunea noului climat de sensibilitate, încearcă să scape de zonele preromantice și romantice, el pășește cu coturni de plumb. Prelucrînd faimoasa *Elegie pe șinterimea unui sat* a lui Gray, idila lui Gessner *Călătoria Dafnei*, încercînd în *Millian și Dina* o adaptare ossianică ori, în fine, exercîndu-se baladesc în *Ștefan cel Mare înaintea Cetății Neamț*, rămîne rece, academic, didactic, evocînd obiectele prin „concept”, nu prin „privire”. El preface elegerile în ode, meditațiile în dezbateri prozaice, sterilizează fabulosul de ocult și magic, transformă afectele în efecte prin recursul la mitologie și clișeu. După toate acestea, nu e surprinzător că după ce-l apreciasse superlativ la 1837, în broșura germană despre limba și literatura română (probabil și fiindcă era vorba de un text propagandistic, destinat străinătății), Kogălniceanu devine, în 1839, rezervat, iar în 1843, nu numai critic, ci și malițios față de orientarea poetică a înaintașului său.²

Asachi e un clasicizant, dar formula clasicismului său e a sfîrșitului de zi, cînd elanurile oboresc iar neputința de a lua înălțime și a domina zbciumul existenței devine evidentă. De fapt, se născuse prea tîrziu spre a mai trăi sub vraja vechilor mituri și prea devreme spre a participa, cu romanticii, la inventarea altora. Cei patru ani petrecuți la Roma, între 1808 – 1812, au constituit pentru el ocazia revelației de sine și impulsul decisiv în carieră. A avut atunci șansa să cunoască vestigiile antichității și capodoperele Renașterii, să frecventeze bibliotecă, muzee și saloane, să studieze artele plastice în atelierul lui Canova și Keck. Dragostea împărtășită dar neconsumată pentru Bianca Milesi, cu fervoarea ei de declamație petrarchistă și exercițiu mereu reînnoit al sublimării, a contribuit probabil să-l apropie de poezia Arcadie. Iar Arcadia aruncă un vâl trandafiriu peste realitățile aspre ale lumii, idealizînd, cu conștiința că o face, și căutînd cu exasperare, deși fără iluzii, o (utopică) „vîrstă de aur”. Caracter inflexibil, de o mare statornicie a convingerilor și a sentimentelor, Asachi va rămîne întreaga viață sub influența autoritară a acestui „complex italic” al tinereții. Un „complex” care nu rezidă doar în amintirea orașului august, a femeii iubite, a artei și monumentelor, a clarităților meridionale, ci și în melancolia unei lumi în declin, în caracterul frustrant al separării artei de trăirile cotidiene, cu vîltoarele și paroxismele lor.

Clasicismul settecentesc ni se înfățișează, în adevăr, extenuat, livresc, cu respirație scurtă, ca un cod de bună companie pentru uzul unor „petits maîtres”. El comprimă avînturile inimii și frămîntările conștiinței, retorizează inspirația, ține la mare preț artizanatul laborios al versului și aplicația în folosirea formelor fixe; cultivă o poezie încărcată de reminiscențe mitologice și clișee împrumutate. Programul arcadic de

reîntoarcere la natură și simplitate, născut ca reacție la fantasmagoriile barocului și rafinamentele manieriste, deviază treptat într-un nou artificiu, într-o idilă galantă a păstoritelor cu gulerase de dantelă.

Or, Asachi preia în esență, cu variații mai mult tematică decât poetologice, acest model în pierdere de viteză, criticat de un Baretti ori de un Parini, îndeosebi de reprezentanții noului val risorgimental. Deosebirea, totuși însemnată, e că el desfășoară larg programul luminist al civilizației, dindu-i un colorit național și patriotic; în al doilea rând, că cenzurează cu strășnicie orice frivolitate, menținându-se constant la nivelul austerității virtuoză. Altminteri, filiația clasicizantă e recunoscută ca atare, lucid și nu fără o anume mândrie: „Îndreptat de pilde clasice și de firea limbii – scria Asachi în 1836 –, m-am sîrguit a urma sistemului care cere ca poezia, ce este produsul cel mai ales al cugetării prin simțire înălțată, să răsune prin ziceri elegante și armonioase, încît de asemenea prelucrată fiind limba va putea odinioară a se arăta vrednică de a ei strălucită spiță, ca cea italiană”.³ E vorba de „pilde clasice” – așadar de „imitație”, de poezie ca „productul cel mai ales al cugetării” – așadar de primatul rațiunii, de „ziceri elegante” – așadar de instituirea unei bariere între frumosul ideal al artei și adevărul prozaic al vieții.

În spiritul, din păcate și în litera acestor principii, Asachi e în versurile sale esențialist, abstract, fără culoare, calofil, îmbîcsit de trimiteri mitologice, pendulînd între odă și sonet, între Horațiu și Petrarca, între idila pastorală și glorificarea virtuții în slujba cetății. Acest tip de artă, pretențioasă și elevată, care impune simțirii medierea erudiției literare și a tehnicii, solicita scriitorului o îndeminare peste puterile lui, dar și peste resursele tradiției literare autohtone, ca și peste stadiul elaborării instrumentului lingvistic. De-aci, imperfecțiunile în execuție, inadvertențele care au contribuit enorm să-l eclipseze în conștiința contemporanilor.

Nici măcar cîteva admirabile reușite, ca, de pildă, *Oda pentru Italia*, din 1809 ori 1812 („Vă urez, frumoase țarmuri ale Ausoniei antice / Cungiurate de mări gemeni, împărțite de Apenin”) ori alte poezii din faza inițială, notabile prin efortul prozodic, n-au fost în stare să convingă. Date la iveală tîrziu, cu două și trei decenii după elaborare, ele s-au confruntat cu o altă vîrstă a poeziei (Alexandrescu, Heliade, Bolintineanu), pierzîndu-și privilegiul întîietății cronologice. Am arătat altădată cît de surprinzătoare a fost irupția sunetului pur, de o nobilă și clară sonoritate, a versului asachian, în polifonia zgomotoasă și indiscretă a liricii noastre de la începutul veacului al XIX-lea, în care oftările și nemîngîierile erosului se tîlmăceau cu ajutorul vîicărelilor lăutărești.⁴ Ulterior însă, după 1830 și 1840, pe fundalul mlădierii limbajului poetic și al unei concurențe sporite în explorarea resurselor expresivității, scriitorul și-a văzut reputația degringolînd: prin comparație, el părea tot mai searbăd și mai vetust. Cîtă diferență între clasicismul lui Alecsandri, întemeiat pe echilibru, senzualitate robustă, bun-simț lingvistic, transparența imaginii, spontaneitatea reacției sensibile, și clasicismul sincer, dar manierizat al lui Asachi, îmbîcsit de referințe mitologice, alterat de nefirescul exprimării, constrîns de rigiditatea schemelor ritmice și raționalizarea elanului poetic!

Și totuși... Și totuși, războindu-se cu asperitățile limbii, cu inertiile condeiului și propriile-i limite, sforțîndu-se să înscrie ideea în tiparul unui vers muzical, cu măsura bine bătută, Asachi izbutește cîteodată veritabile performanțe. Ele ne sînt cu atît mai accesibile azi, cu cît ideea de „normă” și-a relativizat considerabil semnificația. Trebuie căutate însă dincolo de ocazionalele legate de diverse evenimente ale actua-



Rafael. Desen de G. Asachi

lității (zborul aerostatic al Madamei Blanchard, deschiderea așezămintelor pentru copii orfani, restatornicirea domniilor pămîntene etc.) ori de numeroase traduceri și prelucrări în care tirania modelului prozaizează expresia și sufocă respirația lirică. Poetul există mai cu seamă în confesiune, nu pe teren didactic, satiric ori epic, cînd își mărturisește aleanul și singurătatea, exersînd tema fragilității fortunei ori a consolării în credință. Deși iubirea se stinge, tinerețea se fanează, clipele fericite devin amintiri duiosă, el nu se răzvrătește împotriva cerului, ci acceptă stoic rînduierile, asumîndu-și destinul de ființă pieritoare. „Nu este statornică fericire pe pămînt – scria Asachi într-o meditație imitată după Heinrich Zschokke – dar nici asemenea nenorocire. De ce să ne întristăm cînd apune soarele: în urma nopții oare nu va răsări o altă zi? Și cînd ai pierde toată bucuria vieții, tot încă nu vei însărăci, căci izvorul bucuriei și a harului, bunătatea dumnezeiască, încă n-au lipsit de pe pămînt.”⁵

Tocmai melancolia sfîrșitului de zi se întîmplă să transforme rostirea versificată în poezie. Iată, de pildă, nostalgia „vîrstei de aur”, sculptată parcă în iambul marmoreean al unei strofe din *Dorul*:

„A florei timp m-au fost văzut aice, / Cînd al meu trai ca el era senin; / Venit-au timpul auritei spice / Dar al meu suflet nu-i c-atunci de lin”. (I, 92)

În meditația *Anul Nou* (1847), poetul sexagenar nu revendică nici „trai voios și dulce”, nici favoarea muzelor, nici iubire, nici măcar prietenia, fiindcă fericirea e efemeră, dragostea și arta sînt pline de spini, amicitia e amăgitoare. Ceea ce-și dorește e puțin și totuși enorm: un refugiu, un adăpost singuratic:

„Acolo pe totdeauna, de se poate ca să fie, / Aș dori în somn a trece, uitînd și să fiu uitat, / Să visez precum visat-am în viața-mi de junie, / Să iubesc pre om și patrie, de neoameni depărtat”. (I, 149)

Remarc că structura peonică (peon III) a acestor ver-

suri impune citirea adverbului inițial „acolo” (cu accentul pe ultima vocală), din păcate însă și – ceea ce-i mai greu acceptabil – transformarea în bisilabic a cuvântului „patrie”, din versul al patrulea.

Ultima strofă a poeziei *Imnul de sară*, dedicată Hermionei, instruită fiică a cărturarului, la 1852, chiar anul în care ea devenea Madame Edgar Quinet, asociază elevației de ton o muzicalitate de alămuri răsunind sub bolți:

„Acordează a ta arfă, fiia a giunii mele! / Pe cea stînc-a Petrodavei s-așazămu-ne-mpreună, / Cîț Cernegura pinoasă va luci di-a nopței stele, / Pe cînd freamătul pădurei ș-unda murmur dulce sună, / Să cîntăm de-acele fapte; călătorul ce-asculta / De a noastre zise poate un răsunset va păstra!” (I, 56)

Sub impresia acordurilor ample ale troheului de 16 silabe (versul *Scrisorilor* eminesciene), a toponimiei conotate „impunător” și „nocturn” (Petrodava e o presupusă cetate dacică, Cernegura – numele unui pisc de lângă Piatra Neamț), a eufoniei versului al patrulea (îndeosebi „ș-unda murmur dulce sună”) – abaterile de la norme (inversiunea subjonctivului din versul al doilea ori verbul la imperfect din penultima rimă, cu valoare de viitor) nu mai trag în cumpănă: sonoritatea în ritm își impune aci supremația, devierile lexicale ori gramaticale devin în context „invenții” și nu „greșeli”.

Dar iată și o poezie elocventă pentru timpul interior al lui Asachi: pastelul anacreontic *Primăvara*. Cadrul, schițat sumar, anunță reînvierea naturii: cer senin, zăpadă topită, arbori înverziți, cîmpuri smălțuite de flori, un rîu murmurînd agale, stele sclipind pe boltă; chiar și forțele rîului par a fi devenit neputincioase; și totuși cugetul e înfiorat de neliniște, traversat – cum spune Ș. Cioculescu – de „o dezamăgită înțelepciune preeminesciană”:

“O, nebunii fantastice / Dorirea a-și ținti / În gînduri prea nesigure / Avînd toți a muri. // Deșarte-s măgulirile / Ce trec peste pămînt, / Ca o săgeată repede / Pe aripe de vînt. // Deci, la ceresc repaosul / Ținteasc-al nostru dor. / Precum la dulcea patrie / Gîndește-un călător!” (I, 91)

Tema adîncă a poeziei e contrastul dintre securitatea aparentă pe care o sugerează triumful primăverii și insecuritatea esențială a destinului uman.

Și-acum să încercăm a rezuma. Vîrsta psihologică și literară a „sfîrșitului de zi” înseamnă la Asachi irealizarea realului iubirii și deplasarea ei în mit, apoi complexul „italic” al frumuseții incoruptibile și idealității morale, în fine, un lirism de mare puritate de timbru, însă exilat într-o expresie căzută, disonantă în raport cu directivele literare ale vremii. De-acî, o stare endemică de izolare, singurătate, de conștiință a dezacordului asumat cu cei ce-l înconjoară. Iar pe deasupra, plutind peste toate, a undă de melancolie prematură, asociată unui înalt simț al datoriei, orgoliul edificării dar și sentimentul fragilității destinului omenesc. De altfel, mult înainte de a fi ajuns la senectute, după legile fiziologiei, Asachi se considera el însuși bătrîn, așa cum lasă să se vadă una din cele mai emoționante pagini pe care ni le-a lăsat, o meditație în proză din 1839: „Va veni ziua în care se va stînge focul vinclor mele – scria poetul, atunci în vîrstă de 51 ani – în sînul meu va lăcui iarna, fulgii cii albi îmi vor impresura tîmplele și negurile vor întuneca ochiul meu. În mormintele cele așezate zac prietenii; numai eu am rămas, ca un singuratic spic, pe carile săcerătorul au uitat a-l tăie! Un nou neam au răsărit, cu nouă dorințe și idei nouă; sunetul numirilor celor vechi au trecut, precum m-am trecut și eu însumi; poate că sînt de puțini cîstit, de mulți defăimat și de nime iubit! Și iată cătră mine săltînd vin tinerii cii cu înflorită față și în mîna mea cea tremurătoare

punîndu-mi harfa îmi zic: «De mult ai tăcut, bătrînu! Ei cîntă-ne iar versuri despre visurile junii tale!»

Atunci apuc harfa, plăcerile și durerile cele vechi să trezesc, negurile pier, lacrimile răsar iar din ochii mei cii stinși, în sînul să răsprimăvărează, tonuri dulce a duișii tremură de pe coardele harfei, iar mi se înfătoșează rîul cel galben, palaturile de marmoră, zînele cele frumoase, și cînt versuri de Italia! Acesta va fi cîntecul meu cel de pe urmă; stelele mă vor lumina ca în nopțile tinerceților mele, raza cea răcoare a lunei îmi va atinge fața, și cîntecile trecutelor privighetori cu un iho vor răsuna din depărtare; atunci ochii mei doritori de răpaos să vor închide și sufletul să va înălța ca tonul harfei mele.”⁶

De cîte ori îi privesc imaginea din ultimii ani, figura de bătrîn autoritar, scorțos, încăpăținat și dur, cu cătătura aspră și amară, îmi vine în minte țipătul inimii sfișiate, sub cerul impasibil și fumuriu de toamnă – din textul de mai sus –, această viziune senină a fatalității tragice a existenței, în care setea de puritate și ideal rămîne neatinsă de furia devastatoare a vremii. De netăgăduit, o frăgezime aurorală locuia în Asachi sub cenușa sfîrșitului de zi.

Note:

1. Marin Sorescu, *Biblioteca de poezie românească. Versurile „versate” ale lui Gheorghe Asachi*, în „Revista de istorie și teorie literară” nr. 4, 1986, p. 138.

2. Aprecierile lui M. Kogălniceanu în 1837: „Acest aga G. Asachi, care și-a făcut studiile în Italia și Germania, este cel mai mare poet în viață al românilor” (*Românische oder Wallachische Sprache und Literatur*, în M. Kogălniceanu, *Opere I*, text stabilit, studiu introductiv, note și comentarii de Dan Simonescu, Ed. Academiei, 1974, p. 257; în 1839: „George Asachi este un om universal. Reîntors în patrie în 1812 el n-a întîlnit decît întuneric și ignoranță. A avut curajul să-i combată corp la corp pe dușmanii civilizației. A debutat prin versuri care dovedeau talent” (*Ciorna unui discurs despre istoria culturii și a literaturii române*, în *Documente și manuscrise literare*, alese, publicate, adnotate și comentate de Paul Cornea și Elena Piru, vol. II, Ed. Academiei, 1969, p. 220); în 1843: „Literatura, în Moldova, pe atunce de-abia începuse a reînvia, dar slabă, neînsemnată și alcătuită numai din proaste traducții sau imitații și mai rele încă de originaluri străine; poezia era mai mult în formă, în cuvînte, decît în idei. Mitologia părăginită, afectația și coțetele italienești era de modă; la fiștecare rînd a compunerilor din vremea aceea nu găsești decît muze și iar muze, Apolon, Orfeos, Belona, cînd Mars, cînd Aris, Aheron, Dafnis, Tirsis și toți zeeii din Olimp și Tartar. Toate acele compuneri era ode imitate, versuri anacreontice, imne, fabule și mai ales sonete, felul de poezie favorit a Orfeilor, carii ne asurzea urechile pe atunce” (M. Kogălniceanu, *Opere*, ed. cit., p. 318).

3. Gheorghe Asachi, *Opere*, ed. critică de N.A. Ursu, Ed. Minerva, 1973, vol. I, p. 3. Trimiterile ulterioare se referă la această ediție.

4. Paul Cornea, *Originile romantismului românesc*, Ed. Minerva, 1972, p. 328 – 334.

5. *Ibidem*, vol. II, p. 536.

6. *Ibidem*, II, p. 546.

(Din *Aproapele și departele*, Ed. Cartea Românească, 1990)

Scrisoare din... Focșani

Biblioteca Județeană "Duiliu Zamfirescu"
Un bildungsroman neîncheiat

Prof. Teodora FÎNTÎNAR

Director

În loc de motto:

– Privește! Apusul este de vină...
am avut revelația Marii Cărți...

Uite, Biblioteca, e o imensă Carte de nisip...

– Desigur, desigur, apusul este de vină...

Dialog real, în fața bibliotecii noastre,
într-o ireală seară de octombrie.

Anno Domini 2002.

Fericit acel cititor care, sedus de o liliacă seară autumnală, are revelații borgesiene, privind, din parcul de peste drum, mica dar cocheta clădire a Bibliotecii Județene "Duiliu Zamfirescu" Focșani – Vrancea, în care va fi intrat de zeci de ori.

Pe străduța ce duce acum spre centrul orașului, și care poartă numele diplomatului-cărturar Mihail Kogălniceanu, s-a ridicat în urmă cu aproape o sută de ani, clădirea ce adăpostește astăzi, la numărul 12, o parte a bibliotecii publice județene, bucurându-se de vecinătatea majestuoasă a clădirii Arhivelor Statului sau de aceea sobră a Băncii Transilvania. Amintind de vechiul cartier armenesc al Focșaniului, arhitectura sediului bibliotecii județene echilibrează, estetic vorbind, prin distincție și cumințenie, design-eria art-nouveau a clădirilor adiacente.

Peste drum, dincolo de grilaj, la numărul 13, o casă cu etaj, cu terasă, cu parc și mesteceni, adăpostește cealaltă parte a sediului central al bibliotecii județene.

Când și când, peste lătratul domestic al câinilor din vecini și peste sunetul sirenelor pierdut în eter, Catedrala Catolică măsoară heraclitean timpul, în acorduri cu ascuțimi gotice.

Inevitabil, raisonneur-ul, căruia mă substitui, privește panoramic spre trecut, spre acel timp echinoctial al începuturilor...

Ad fontes

"... după convocarea publică ce s'a făcut de Primăria Comunei Focșani, spre a ne aduna și a proceda la redeschiderea Bibliotecii Publice distrusă de Germani, – bibliotecă ce se va numi «Biblioteca publică a orașului Focșani», pusă sub protejura Primăriei, subsemnații cetățeni ai orașului Focșani ne-am adunat azi, 1 Ianuarie 1922, în localul școlii primare No. 1 de băieți spre a discuta modalitățile reînființării acestei Bibliotecii, – a vota statutele și a alege comitetul de conducere..."¹

Rudimente ale lecturii publice se pare că au existat în ținutul lui Varlaam și al Mioriței încă din anul 1881, când, la Focșani, funcționa Societatea "Unirea", pe lângă care era constituită și o bibliotecă pentru membrii acesteia.

Procesul-verbal, din care am extras mai sus, dovedește interesul și consecvența membrilor Bibliotecii publice din Focșani de a redeschide, sub auspiciile Primăriei, "întru izbândirea desăvârșită a ideii", biblioteca înființată, de fapt, în anul 1910 ca produs firesc al "Bibliotecii Cercului Studenților Putneni".

În acel an, biblioteca C.S.P. – inițiat și el în anul 1906 – număra 2.200 volume, din care 2.065 donate și 135 cumpărate din fondul Cercului și reprezentau: 1.957 opere române, 230 franceze, 10 germane, 1 italiană, 1 latină și un volum în ebraică.²

Printre donatori s-au numărat: Nicolae Iorga, A.D. Xenopol, C. Rădulescu-Motru, O. Goga, Ion Ciocărlan, poet și prozator focșănean, mulți intelectuali ai urbei.³

Urmează în istoria bibliotecii publice vrâncene un blank informativ, datorat primului război mondial până în anul 1922,



anul reînființării acesteia tot ca asociație culturală, cum s-a văzut mai sus. Asociația va avea ca președinte pe primarul orașului, S. Rahtivanu, om cu deschidere umanistă, devreme ce nu minimizează rolul bibliotecii publice, pe care o consideră atât de importantă "mai cu osebire într'un oraș de provincie".

Așadar, la momentul reînființării, Statutele bibliotecii consfințeau un comitet de conducere format din 10 membri, 3 cenzori, 3 cenzori supleanți, 19 membri onorifici și 40 de membri fondatori.

Bibliotecarul numit de comitet avea următoarele atribuții, prevăzute în Cap. XIII, Art. 34: "a) Are în grija sa atât biblioteca cât și mobilierul respectiv, după inventarul ce se va face la intrarea sa în funcție, fiind obligat a fi la dispoziția publicului în orele ce se vor fixa prin regulament; b) El ține la curent registrul alfabetic al cărților și inventarul celorlalte obiecte; c) Deasemenea ține la zi, registrul statistic de numărul cetitorilor și al autorilor cetiți".⁴

Ca mijloace materiale erau prevăzute cotizații, subscrieri, sume ale membrilor onorifici, diferite donații și "Subvenția primăriei constând din: local, încălzit, luminat, servitor, cărți și o sumă de bani, care se va aloca anual".⁵

Dar, oricât de entuziaști erau studenții putneni și oricât de bine intenționați erau reprezentanții primăriei, determinismul socio-politic dar și "cutremurul cel mare" au făcut ca biblioteca publică să fie mutată din local în local. Putem afirma că, de acum, începe odiseea bibliomorfă a bibliotecii publice focșănene, cu evacuări, lacăte și mutări succesive.

La doi ani de la înființare, frecvența cititorilor este de "... 1.594 în anul 1924, în 1927 frecvența este de 545, în 1928 este 824 iar în 1933 este 1.636".⁶

Până în 1944, când biblioteca este închisă și evacuată, personalul este format dintr-un bibliotecar remunerat cu diurnă lunară și ajutat "în mod benevol și gratuit, cu rândul săptămânal" de liceeni, printre care se remarcă Virgil Huzum, viitorul poet vrâncian, cel care avea să doneze Bibliotecii Județene cea mai mare parte a colecțiilor sale.

Din anul 1945 biblioteca publică își va relua activitatea în localul Ateneului, așa cum își dorise Mr. Gheorghe Pastia, un Mecena focșănean al timpului, la propunerea și pe cheltuiala căruia s-au construit în Focșani minunata clădire a Teatrului și Ateneul Popular, două valori arhitecturale și nu numai, din orașul de pe Milcov.

Acum mai bine de 30 de ani, biblioteca publică a orașului Focșani, în care s-a introdus pentru prima oară în țară accesul liber la raft – anul 1960 – și-a mutat sediul central în clădirea din str. Mihail Kogălniceanu nr. 12, în care funcționează și astăzi, urmare a efortului și devotamentului seriilor de bibliotecari și directori ai acestui edificiu.

Și pentru ca generațiile moderne să poată afirma și ele că au cunoscut o arcadiană experiență a locațiilor...

Istoria se repetă

Din 1953 secția pentru copii și tineret a bibliotecii este mutată într-o clădire de sine stătătoare, din care este evacuată și mutată în toamna anului 2001, ca urmare a degradării avansate a clădirii, la etajul Galeriilor de Artă, în plin centrul Focșaniului. Dăruirea și profesionalismul bibliotecarilor au făcut din această secție una dintre cele mai moderne și elegante, dotată cu mobilier și rafturi de ultimă generație și cu un design interior ce conferă prestanță instituțională. La mai puțin de un an, în 2002, secția este mutată din nou, într-o clădire din apropierea celui mai vechi parc al orașului, o clădire intimizată corespunzător și aflată într-o zonă cu fluentă a publicului.

În același timp, Filiala Sud este amenințată cu evacuarea și este mutată într-un alt spațiu, mai adecvat ca acces.

Nici sediul central nu a scăpat de avatarurile locațiilor, fiind nevoit să-și extindă colecțiile și serviciile în clădirea de pe

Kogălniceanu 13, în anul 1993, la puțin timp după aceasta începându-se bătălia juridică pentru sediul matcă, bătălie de durată, cu tatonări, intimidări și descinderi în forță.

Quo vadis? Să fie oare această bibliotecă a noastră o *terra libri* "veșnic neașezată"?

De această retorică absolut gratuită ne pot salva convingerile, faptele...

In medias res

Cine-i poate opri pe adevărații profesioniști să-și sublimeze vocația în lucrul bine gândit și bine făcut?

De la înființarea sa ca bibliotecă publică, indiferent de rangul acesteia, Biblioteca noastră, purtând numele diplomatului și scriitorului român Duiliu Zamfirescu, a urmărit și realizat dezvoltarea colecțiilor, organizarea, prelucrarea și valorificarea acestora, creând, la Focșani, oraș neuniversitar dar cu o puternică grilă a valorilor, o atmosferă intens culturală, alături de alte instituții, precum Teatrul Municipal, Ateneul Popular sau Muzeul de Istorie.

După 1990, viața intens modificată de *noul zeitgeist* a impus adaptări și readaptări ale bibliotecii noastre.

Două au fost elementele care au modificat traseul existențial al celei mai mari biblioteci publice din județ:

a). pensionarea masivă a personalului, imediat după 1990, personal care avea o experiență riguroasă și care avea vocație paideică și angajarea unui personal tânăr biologic dar și infantil-profesional, fără să aibă loc necesarul schimb între generații.

b). informatizarea serviciilor a fost al doilea element presant-indispensabil.

Dacă în primul caz s-au produs reduceri de viteză foarte aproape de o *vis inertiae*, meseria fiind însușită cel mult teoretic și nesistematic, în cel de-al doilea caz, biblioteca noastră nu numai că s-a străduit să nu piardă etapele dar ea se situează, mai ales în ultimii doi ani în ceea ce privește informatizarea, pe o poziție mai mult decât rezonabilă în rândul bibliotecilor județene din România (v. infra). Această experiență a ultimului deceniu ne-a învățat o lecție foarte importantă în profesia noastră: să nu pierzi niciodată bătălia cu timpul.

Cei doi ani ai noului mileniu, pe care ni-i însușim la modul managerial pragmatic, ne obligă la o ianusană privire onest retrospectivă dar și la una realist vizionară, după cum ne obligă și la o permanentă comparare cu modelele vieții bibliotecare, umane și instituționale, față de care manifestăm necesarul respect al neofitului.

Istoria recentă – niveluri de abordare

Spații

Biblioteca Județeană "Duiliu Zamfirescu" Focșani funcționează astăzi în patru localuri, două destinate sediului central, unul secției pentru copii și unul Filialei Sud, toate însumând o suprafață totală de sub 1.000 m².

În ultimii doi ani, aceste spații liliputane, în comparație cu normele, s-au bucurat de o modernizare substanțială, fiind creat atât pentru cititori cât și pentru bibliotecari un ambient agreabil.

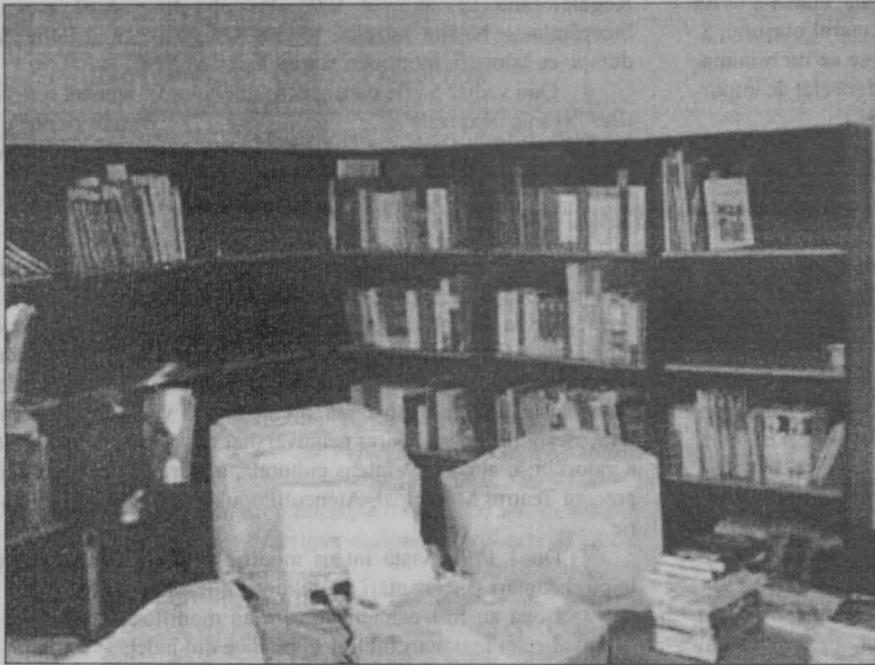
Două din aceste spații rămân în continuare obiect de litigiu inducând o nesiguranță funcțională și inhibiții în managementul previzional.

Colecții

Biblioteca noastră dispune de un fond de 232.000 u.b., ritmul de achiziție fiind de circa 6.000 u.b. anual, în care se includ și sute de cărți donate de instituții sau persoane fizice, fenomenul donației de carte fiind unul din ce în ce mai vizibil pe piața cărții din Vrancea.

Colecții speciale

Biblioteca noastră dispune de un fond de circa 11.000



volumen reprezentând mai ales carte editată în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și în perioada interbelică. Fondul dispune de cărți editate și în limbile franceză, latină, greacă, ebraică, germană.

Din anul 2002, s-a început prelucrarea acestei colecții, datele fiind înmagazinate în baza noastră electronică. De-a lungul timpului, au fost constituite câteva fonduri de autor, din donații substanțiale ale câtorva personalități vrâncene: poetul Virgil Huzum, folcloristul Ion Diaconu, publicistul Leon Kalustian.

Contribuții bibliografice

În anul 2002 a fost redactat primul buletin bibliografic dedicat scriitorului vrâncean Duiliu Zamfirescu, patronul spiritual al bibliotecii. *Superlative aforistice în corespondența lui Duiliu Zamfirescu* abordează pentru prima dată în editarea operei lui Duiliu Zamfirescu o antologie selectivă de maxime aparținând scriitorului. Acest buletin bibliografic inițiază și prima colecție editorială a bibliotecii noastre, *Arheus*. Ea va fi continuată cu volumul *Elemente paratextuale în opera lui Duiliu Zamfirescu*. Tot în anul 2002 a fost editat și buletinul *Bibliomedia: Activitatea bibliotecii reflectată în presă*: Ghid retrospectiv în colecția *Argus*.

Fond de referință

Encyclopedia Britannica (38 vol.), *Encyclopedia Universalis* (30 vol.), *Meyers neues Lexicon* (18 vol.), *Enciclopedia dello spettacolo*, *Le grand atlas universel des littératures*, *Le Livre des livres*, *The Great Books* (60 vol.), *World Book* (22 vol.), *Dictionnaire encyclopédique d'histoire* – MOURRE, *Dictionnaire universel de l'art et des artistes*, *Mémoires du XX siècle* (11 vol.), *The Great Books* (60 vol.), *World Book* (22 vol.), *Tout L'Univers* (12 vol.), *People and Places* (6 vol.) etc.

Personal

Organigramele ultimilor doi ani au prevăzut o structurare a personalului pe trepte ierarhice și sfere de responsabilitate și o necesară restructurare a serviciilor, numărul personalului crescând de la 27 în anul 2000, la 40 în anul 2002, din care 35 îl reprezintă personalul de specialitate. Bibliotecarii nou angajați au parcurs în proporție de 100% programele naționale de inițiere și de dezvoltare profesională. Activitatea metodică a fost inițiată în anul 2001, atât pentru bibliotecarii din teritoriu (59 biblioteci comunale și 4 orașenești) cât și pentru bibliotecarii din biblioteca județeană, pe sistemul vizitelor de informare, colocviilor, al referatelor și al seminariilor profesionale.

Utilizatori

Acești frumoși căutători ai Isarlikului livresc sunt mai ales tinerii, elevi și studenți, dar o pondere din ce în ce mai mare au căpătat-o și cititorii de vârstă a treia, pentru care Biblioteca Județeană "Duiliu Zamfirescu" Focșani are un program în derulare (vezi infra).

Poate și datorită ofensivei informaționale, inițiată de biblioteca noastră în ultimii ani, numărul cititorilor înscriși a crescut de la 10.700 în anul 2000, la 14.727 în anul 2002, raportat la un total al populației municipiului reședință de 107.000 locuitori. De remarcat că un procent de 75% este reprezentat de cititorii elevi și studenți.

Informatizare

Primul calculator a fost achiziționat de biblioteca noastră în anul 1996 printr-o donație SOROS, până în anul 2000 adăugându-i-se încă 7 calculatoare care au utilizat, inițial, programul ISIS. Faza de pionierat a informatizării include și generozitatea

colegilor noștri de la Biblioteca Județeană "V. A. Urechia" din Galați, personal a d-lui director adjunct Liviu Dediu care ne-a acordat în permanență consiliere de specialitate.

Din anul 2000 am beneficiat de programul TINLIB – versiunea 400, obținut cu sprijinul Ministerului Culturii și al Cultelor, pentru care am primit consiliere din partea IME București, personal a domnului director Dan Marinescu.

În prezent biblioteca noastră dispune de o rețea proprie de 22 de calculatoare, care acoperă toate serviciile de bibliotecă, utilizând programul TINLIB cu modulele OPAC, Catalogare, Circulație, Rapoarte, precum și programul de legislație LEX EXPERT.

Din vara anului 2002 dispunem de propria noastră adresă electronică bjfocsani@vrancea.net iar în toamna aceluiași an am lansat pagina noastră WEB care poate fi accesată la adresa www.bjvrancea.ro Acest website permite utilizatorilor accesarea bazei noastre de date care cuprinde toate înregistrările u.b. din 1995 dar și înregistrări retro.

Compartimente

Activitatea de bibliotecă, cu nivelurile ei specifice, este structurată astfel:

- **Serviciul Achiziții – Prelucrare – Informatizare** în care funcționează și personalul cu atribuții metodice. Serviciul este dotat cu tehnică de ultimă generație, utilizată și pentru editarea diferitelor materiale.

- **Serviciul Relații Publice**

- **Împrumut la domiciliu**

Fond de publicații:

- Peste 80.000 de volume. Accesul este liber la raft.
- Împrumută documente și înregistrează restituirea acestora rulând modulul Circulație al programului TINLIB.
- Analizează, prin sondaje periodice, echilibrul cerere/ofertă de lectură.

- **Sala de lectură adulți**

- Dispune de un fond de aprox. 95.000 u.b.
- Capacitate: 45 de locuri.
- Dispune de două pupitre de lectură destinate olimpicilor și elevilor cu performanțe școlare.

- **Biblioteca pentru copii și tineret**

- Fond de publicații aprox. 40.000 unități organizate pe

categorii de vârstă și rafturi tematice.

- Fond de referință: Childcraft: *Stories and poems, Nature in danger, People and places, World of colour, Parent guide; Enciclopedia ilustrată a cunoașterii, Enciclopedie generală pentru copii, Dicționar de cultură generală, Dicționar de comunicare, Dicționar de filosofie*, numeroase dicționare și enciclopedii pe diferite teme.

- Dispune de o sală de lectură de 12 locuri.

Ludoteca

Înființată în anul 2001, este destinată ca loc de joacă pentru copiii preșcolari care vizitează ocazional sau organizat bibliotecă.

“Biblioteca estivală”

- Este destinată lecturii în aer liber și desfășurării unor manifestări culturale.

- Are un număr de 24 de locuri organizate în grădina Bibliotecii pentru copii și tineret.

Filiala Sud

- Aprox. 18.000 u.b.

- Deservește comunitatea celui mai mare cartier al municipiului Focșani.

Sala de lectură periodică

- Fond de periodice: aprox. 70 de titluri, reprezentând publicații românești.

- Capacitate: 12 locuri.

- Dispune de o bogată colecție juridică și de posibilitatea de accesare a programului LEX EXPERT.

Indicatori generali de performanță pe anul 2003

- Total cititori 14.727 – reprezentând toate categoriile socio-profesionale, preponderent elevi și studenți.

- Au fost împrumutate 149.435 cărți.

- Frecvența de utilizare a fost de 102.248 cititori anual.

- Au fost achiziționate și prelucrate informatizat un număr de 7.111 ex.

Politica de imagine

Adaptarea continuă la problemele contemporane informaționale, angajarea în competiția pentru câștigarea unei piețe cât mai mari de utilizatori ne obligă la o ofensivă bine temperată a activității noastre, vizibilă în interiorul instituției și în exteriorul ei.

Criteriile ei sunt: coerență organizațională, consecvență managerială, logică informațională, comunicare eficientă intra/extra instituțională, reconsiderarea utilizatorului, pe principiul reciprocității binomului bibliotecar/utilizator.

Dintre metodele ei de aplicare amintim:

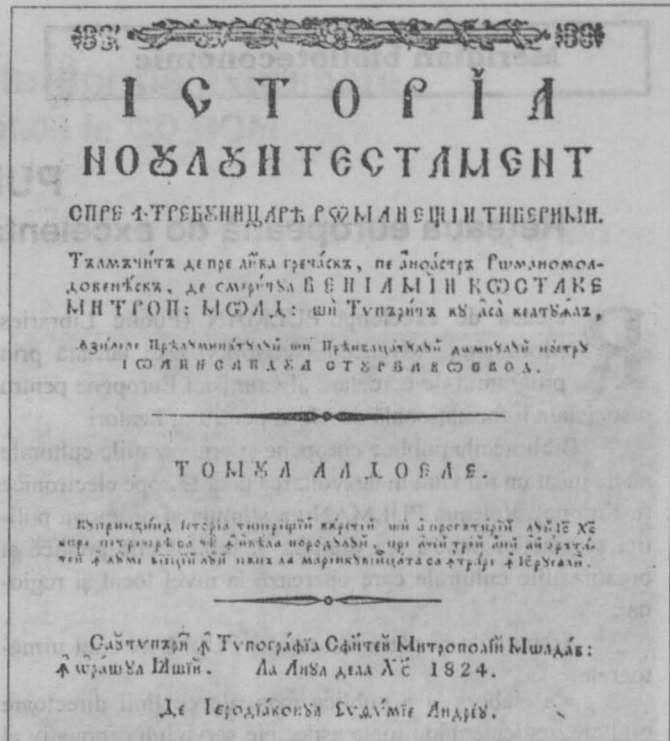
- promovarea cu ajutorul mass-media a celor mai reprezentative manifestări și activități ale bibliotecii, un rol important avându-l seria de emisiuni televizate, inițiată în anul 2001, “*Bibliofile*”.

- inițierea de parteneriate cu instituții culturale/non-culturale.

- susținerea și încurajarea unei “competiții a ideilor” în biblioteca noastră, din care, pentru comunicarea colecțiilor, s-au remarcat: “*Babilon Books*” – reinventarea postmodernă a Turnului Babel, lansarea siglei bibliotecii cu și în prezența d-lor profesori C-tin Cioprâga, Al. Săndulescu, Petru Ursache, Vasile Andru, acad. Mihai Cimpoi ș.a. care au votat varianta finală a siglei, Săptămâna Culturală Japoneză.

- inițierea și susținerea unor programe pentru diferite categorii de utilizatori, cu desfășurare pe termen lung:

1. “*Copiii, mai întâi!*” – public țintă: copiii străzii



*Istoria Noului Testament. Tomul al doilea
S-a tipărit în tipografia Sfintei Mitropolii Moldave în
orașul Iași la anul de la Hristos 1824.
De Ierodiaconul Andrei*

- împrumut de cărți și activități interactive organizate la Centrul Județean de Primire a Copiilor străzii, cu scop de (re)adaptare socială.

- în colaborare cu Direcția de Protecție a Copilului.
- program în derulare.

2. “*A treia tinerețe*” – public țintă: persoane de vârstă a III-a

- întâlniri, colocvii, activități interactive, de divertisment, cu scop de resocializare.
- în derulare de la 01.10.2002.

3. “*Biblioteca dăruiește*” – publicul larg

- întâlniri cu donatori de carte, sponsori, persoane publice.

- concursuri cu premii.
- colectare de fonduri pentru daruri de Crăciun.
- program în derulare, a III-a ediție.

4. “*Biblioteca estivală*” – public țintă: elevi – utilizatori activi

- activități de lectură și jocuri în aer liber desfășurate în perioada vacanței de vară în grădina Bibliotecii pentru copii și tineret.

În loc de încheiere – Ce ne dorim?

Ne dorim să fim optimiști, să fim puternici, să fim toleranți, să fim empatici, să fim curioși. Și ne mai dorim să însemnăm în cartea noastră de vizită viitoare ceea ce scrie undeva în Veneția, pe un cadran solar:

“*Însemn doar ceasurile care sunt senine*”.

Note: 1,4,5 – apud *Statutele Bibliotecii Publice a Orașului Focșani, Atelierele grafice “Tiparul Putnei” S.A., 1922.*

2,3,6 – apud Renea, Victor; Lenco, Alecu, *Ghidul cititorului*, Focșani, 1978.

Meridian biblioteconomic

PULMAN

Rețeaua europeană de excelență pentru biblioteci, muzee și arhive

Rețeaua de excelență PULMAN (Public Libraries Mobilising Advanced Networks) este lansată prin programul de cercetare al Comisiei Europene pentru o societate informațională deschisă pentru utilizatori.

Bibliotecile publice europene și organizațiile culturale au de jucat un rol vital în dezvoltarea unei Europe electronice (e-Europe). Rețeaua PULMAN va stimula și promova politici și practici pentru era digitală în bibliotecile publice și organizațiile culturale care operează la nivel local și regional.

Activitățile și planurile rețelei PULMAN sunt următoarele:

- a elabora și a publica manuale cu linii directoare digitale, reglementând toate aspectele serviciului inovativ al bibliotecilor publice, cum ar fi sprijinul pentru accesul la cultura online, educația permanentă, integrarea socială, alfabetizarea digitală și guvernarea electronică. Manualele vor fi traduse în majoritatea limbilor europene și vor fi promovate în atenția factorilor de decizie și a practicienilor;

- a găzdui conferințe pentru promovarea colaborării și prezentarea manualelor cu linii directoare digitale;

- a încuraja informarea, colaborarea și dialogul european în privința inițiativelor digitale și a celei mai bune experiențe prin identificarea jucătorilor naționali, activități de lobby și comunicare și prin organizarea manifestărilor naționale transectoriale;

- a organiza în anul 2003 o conferință adresată factorilor de decizie, practicienilor și reprezentanților naționali ai bibliotecilor publice, muzeelor și arhivelor. Se vor construi scenarii pentru viitoarea cooperare și strategii transectoriale;

- a elabora un manifest sau o declarație privind viitoarele faze de colaborare și inovare în activitatea organizațiilor culturale publice locale;

- a promova o agendă de cooperare internațională pentru diseminarea activității rețelei PULMAN la nivel internațional și extinderea interacțiunii rețelei PULMAN cu alte zone ale lumii;

- a organiza ateliere de practică inovativă pentru managerii bibliotecilor publice în centrele de excelență din Europa;

- a publica și a menține un registru web de învățare la distanță care să ofere personalului din bibliotecile publice locale, muzee și arhive acces la materialele de calitate pentru învățarea la distanță.

Rețeaua PULMAN cuprinde reprezentanți din 26 țări europene și se va extinde în viitor prin înființarea unor grupuri mai largi de activiști în fiecare țară.

Țările participante sunt: Austria, Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Olanda, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Marea Britanie.



PULMAN

PUBLIC LIBRARIES MOBILISING ADVANCED NETWORKS

*Europe's Network of
Excellence for Libraries,
Museums and Archives*

Rolul EBLIDA (Biroul European al Asociațiilor Bibliotecare, de Informare și Documentare) în rețeaua PULMAN constă în coordonare pentru dezvoltarea dialogului și încurajarea cooperării pe trei nivele:

- național: dezvoltarea dialogului între factorii de decizie și practicieni;

- european: crearea dialogului între organismele de decizie pentru bibliotecile publice din Europa;

- sectorial: unirea bibliotecilor cu alte instituții culturale, cum sunt muzeele și arhivele.

Pentru mai multe informații despre activitatea noastră, contactați:

PULMAN Project Assistant

Margo de Groot, EBLIDA, The Netherlands

pulman@nblc.nl

www.eblida.org

Informații despre Rețeaua PULMAN:

www.pulmanweb.org

PULMAN Network Co-ordinator

Jan van Vaerenbergh, Antwerp Public Libraries, Belgium: jan.vanvaerenbergh@cs.antwerpen.be

PULMAN Network Project Manager

Rob Davies, MDR Partners, United Kingdom

rob.davies@mdrpartners.com

PULMAN Network Administrator

Mary Gianoli, MDR Partners, United Kingdom

mary.gianoli@mdrpartners.com

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Scurtă istorie a suporturilor de exprimare De la pictura parietală la CD-ROM

[1]

Liviu BUTUC

Motto:

*“Cheia progresului nostru științific, modern și rapid,
este abilitatea de a nota, accesa și folosi informațiile”.*

(C. Knight)

Suporturi preistorice

Unul dintre primii noștri strămoși – homo habilis – ar fi apărut acum circa 2 milioane de ani (din alte surse această datare este împinsă până la 4 milioane de ani). Abia cu aproximativ un milion de ani în urmă, homo erectus reușește să stăpânească focul și să execute primele artefacte, topoare cioplite din piatră. Limbajul este primitiv, la nivelul gesticulației complementate cu mârâieli și mormăieli. Epoca vorbirii și a limbajului începe cam acum 200.000 – 150.000 ani odată cu homo sapiens (omul modern).

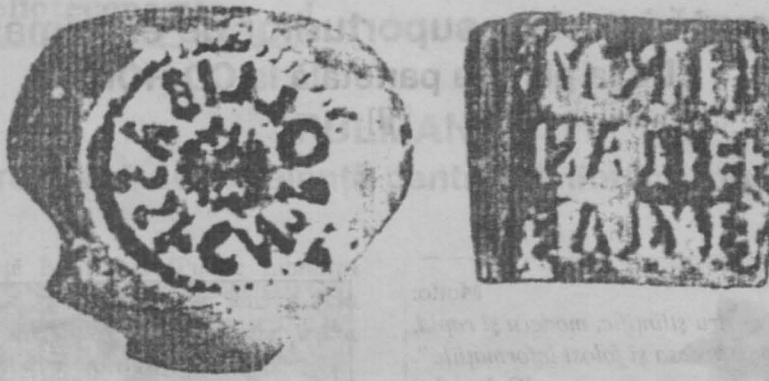
Deficiențele graiului au impus inventarea unei noi forme de comunicare apte să faciliteze dialogul la distanță, în spațiu, dar și în timp, cu conservarea informației pentru posteritate pe suporturi durabile. Un pas important în inventarea scrisului îl reprezintă formele estetice arhaice. De la simple zgârieturi, scrijelituri, desene naive, estetica primitivă evoluează spre forme mai complexe ca gravura, sculptura, basorelieful și, cel mai des utilizată între anii 40000 – 6000 î.Hr., pictura rupestră (parietală), pe pereții peșterilor ca prime locuințe naturale. Deși nu redau suficient mesajul, iar comunicarea imediată este minoră, acestea reprezintă, totuși, un limbaj materializat încărcat de sens și de informații. Așa începe istoria suporturilor de exprimare și stocare a informațiilor: cu pereții de piatră ai peșterilor în care arta rupestră – pictografia – devine treptat semn – prin schematizare – și apoi matrice a tuturor vechilor sisteme de scriere. Drumul pietrei, ca suport, este însoțit de argilă, lemn, mătase, metal, os, frunză, papirus, pergament, până la domnia de câteva secole a hârtiei, acum tot mai amenințată de suporturile moderne și electronice.

Cel mai vechi obiect de tip iconic sculptat pare a fi o piatră formată în mod natural să semene cu o figurină umană, ce poartă urme care arată că forma sa a fost îmbunătățită de mâna omului, a fost descoperită la Berekhat Ram de arheologii israelieni. Vechimea sa se apropie de 230.000 ani.¹ Prima “litobiblioteca” pare a fi cea descoperită, în anul 2002, la Blambos în Africa de Sud. Aceasta este alcătuită din pietre gravate, având o vechime de circa 70.000 ani. Prima peșteră, adevărată galerie de artă paleolitică, a fost descoperită întâmplător în anul 1868, în nordul Spaniei, la 30 km vest de orașul Santander, pe domeniul lui Don Marcelino di Sautuola. Este vorba de peștera Altamira. Abia în anul 1875 proprietarul a decis să viziteze peștera în care, pe lângă unelte primitive din silex, a remarcat picturi de bouri și bizoni, animale demult dispărute din fauna Spaniei.



**Bizon străpuns de săgeți
Peștera din Niaux**

Vechimea picturilor depășea 30.000 de ani. Recunoașterea științifică a mării descoperiri, însă, se va face mult mai târziu, după moartea lui Sautuola, în anul 1888. Febra descoperirii de peșteri pictate continuă și în Franța: Chabot (1878), Marsoulas (1881), Pair-non-Pair (1888) și La Mouthe (1895). În anul 1901, Henri Breuil, considerat cea mai ilustră autoritate în materie de artă preistorică și unul din arheologii de seamă ai lumii, cercetează, împreună cu colegul său, arheologul Louis Capitan, peștera Les Combarelles din valea Vézère. Rezultatul a fost peste așteptări. Pe pereții peșterii erau gravate peste 300 de animale, din cele mai diverse: cai, bouri, bizoni, urși de peșteră, reni, mamuți, cerbi, lei de peșteră, vulpi, rinoceri etc. Simultan, învățătorul Denis Peyroni descoperă în apropiere peștera Font-de-Gaume, cu peste 200 de animale în frescă. Până în anul 1910 numai în Franța și Spania se descoperiseră 33 de peșteri cu picturi parietale. Astăzi se cunosc peste 126 de peșteri pictate în Spania, Franța, Italia, Rusia, China, România (Peștera Cuciulat) etc. Plecând de la piesele miniaturale, s-a putut stabili că aceste manifestări artistice aparțin oamenilor Paleoliticului superior, între 50000 – 10000 î.Hr. Arta rupestră, însă, nu se oprește aici. Ea se continuă în Epipaleolitic (10000 – 5000 î.Hr.) și Neolitic (5000 – 3500 î.Hr.). Interesant este faptul că dacă în Paleolitic dominantă în pictură și gravură este fauna, cu impresionante scene de vânatoare, în epocile următoare apare și omul sub diverse manifestări, iar reprezentările se schematizează până la simbolism.² Alături de peșteri, operele de artă rupestră ies în decor, pe stânci, în chei sălbatice, în locuri greu accesibile. Cea mai senzațională descoperire în acest sens este “galeria de artă în aer liber” din



Sigilii romane din sticlă în adâncime și în relief
(Biblioteca Națională din Paris)

regiunea Tassili n'Ajjer și masivul Hogar din Algeria și sudul Libiei. Primele picturi pe stânci au fost descoperite în anul 1847 de ofițerii francezi care staționau în nord-vestul Algeriei, lângă Oran. Însă cercetări de amploare vor fi întreprinse, în anii 1956 – 1957, de către antropologul și etnograful francez Henry Lhote, care va expune în anul 1958 la Paris, în Musée de l'Homme, principalele fotografii luate din Tassili n' Ajjer. În cartea publicată ulterior, Lhote afirmă că sunt circa 30.000 de picturi a căror vechime este cuprinsă între 8000 și 200 î.Hr.³ La Dolni Vestonice, de lângă orașul Mikulov din Republica Cehă, s-a descoperit o așezare cu o vechime de circa 26.000 de ani în care s-au găsit nu mai puțin de 10.000 de fragmente de figurine antropomorfe și zoomorfe din argilă arsă, cărora nici până acum nu li s-a dat o explicație plauzibilă. În anul 1996, în situl arheologic de la Jef el Ahmar, în Siria, a fost descoperită o tăbliță de piatră cu pictograme, datând din mileniul al X-lea î.Hr. Scrieri pictografice, gravuri pe pietre groase de andezită neagră s-au descoperit și în America de Sud, în străvechiul oraș Tiahuanaco.

De la pictografia parietală, cum este îndeobște denumită această formă de "scriere arhaică", având ca obârșie propensiunea pentru estetică a omului primitiv, locuitor al cavernelor, se va ajunge la pictografia ideogramată – pictura însoțită de un simbol figurat, o ideogramă care redă o idee, un concept sau noțiune. În istoria reprezentărilor grafice ale vorbirii, scrierea și arta au rămas multă vreme nediferențiate până când scrierea iconică a ajuns alfabet și arta a devenit pictură și sculptură. Încet-încet, de la transpunerea gândurilor în imagini, prin procesul de abstractizare – simplificare, se ajunge la semn. Scrierea s-a dovedit a fi un factor decisiv în accelerarea progresului științific, marcând granița dintre istorie și preistorie. Ea nu este un fapt natural, ci este produsul direct al unei civilizații. Primele civilizații sunt considerate ca atare cea sumeriană și cea egipteană, apărute în mileniiile IV și III î.Hr. Însă când și unde au apărut primele forme de scriere nimeni nu poate spune cu certitudine. Toate cercetările de până acum s-au finalizat cu ipoteze, argumentate mai mult sau mai puțin obiectiv.⁴

Robert Charroux – arheolog și istoric amator francez – face apologia primordialității scrisului și a civilizației în Franța: "Scrierea de la Glouzel este cea mai veche pe care o

cunoaștem și, fără îndoială, mama scrierii feniciene".⁵ Preeminența apariției scrisului este revendicată și de protocroniștii români care consideră că cele trei tăblițe de lut, descoperite în anul 1961 la Tărtăria, redau o scriere ideografică mai veche cu 1.000 de ani decât cea similară din Sumer. Ipoteza este susținută cu argumente irefutabile și de arheologul și specialistul în preistorie, Marja Gimbutas, iar mai nou, după finalizarea testelor de datare cu carbon ale stratului de pământ în care au fost găsite artefactele, acestea au arătat că tăblițele de lut de la Tărtăria erau mult mai vechi decât cele mai vechi simboluri din Sumer.⁶ Studiul "culturii megalitice" (numai în Anglia se cunosc peste 40.000 de situri megalitice) și al populației sinonime, care locuia în Spania, Franța, Anglia, Țara Galilor, Scoția, Irlanda, Malta și Italia a dezvăluit că acestea sunt cele mai vechi construcții din lume făcute de om (cu 1.000 de ani mai vechi decât orașele din Sumer). Mai mult decât atât, în 1983, arheologul Martin Brennan a publicat un studiu a 360 de pietre megalitice sculptate, din Irlanda, insistând asupra principalelor simboluri, frecvența apariției fiecărui tip de simbol și felul în care simbolurile se legau unele de altele. Concluzia: "Toate simbolurile de pe inscripțiile elamite, atestate din anul 3000 î.Hr., au apărut cu regularitate pe pietrele megalitice sculptate, datând din perioada 4000 – 2500 î.Hr. Povestea se complică – spune el – dacă luăm în considerare și cele găsite la Tărtăria, lângă Turda, în Transilvania. Aceste table de argilă sculptate datează din anul 4000 î.Hr. și, din nou, prezintă simboluri ce folosesc același desen ca și elementele megalitice din Irlanda". Ipoteza cea mai plauzibilă ar fi aceea că atât sumerienii, cât și locuitorii Europei megalitice ar fi fost influențați de o sursă de simboluri comună și veche. Ideea este întărită și de alte descoperiri, ca de exemplu: "Gradesnica Plaque", găsită la Vrața (Bulgaria) prezintă, de asemenea, similitudini distincte între inscripțiile megalitice și simbolurile elamite, având între 6.000 și 7.000 de ani vechime. Un sigiliu de 5.500 de ani găsit la Karanovo are, de asemenea, gravuri similare atât însemnelor megalitice, cât și scrierii sumeriene.⁷

Dar să ieșim din universul ipotezelor privind apariția scrierii și a tipurilor de scriere, care nu fac obiectul studiului nostru și să speculăm faptul că între Iranul de astăzi și Marea Mediterană sumerienii, popor cu obârșie necunoscută, uti-

lizau, la sfârșitul mileniului IV și începutul mileniului III î.Hr., așa-zisa scriere cuneiformă, iar egiptenii aveau, pe la anul 3000 î.Hr., o scriere hieroglifică. Ambele scrieri sunt derivate ale scrierii pictografice. Acest fel de scriere s-a dezvoltat mai târziu în Anatolia, în valea Indusului din India și în China, unde încă se mai folosește și astăzi. Punctul culminant al evoluției scrierii este atins odată cu apariția, la jumătatea mileniului II î.Hr., în regiunea siriano-palestiniană, a alfabetului ugaritic cu 30 de semne și a celui fenician, cu 22 de semne consoane. Odată cu apariția scrisului începe și evoluția și diversificarea suporturilor de exprimare a acestuia. Dacă inițial piatra a fost suportul preferat, cu timpul dificultatea portabilității acesteia a dus la preocuparea de a găsi materiale mai ușoare de exercitare a scrisului. Piatra rămâne, însă, în continuare un suport static pentru inscripții monumentale, de utilitate publică, basoreliefuli și sculpturi monumentale. S-a păstrat, de altfel, obiceiul înscrierii pe piatră, pentru a ține trează amintirea marilor evenimente, a formulilor numite pe bună dreptate lapidare, dar și texte cu caracter juridic ca *Tabla de legi a lui Hammurabi*,⁸ care se înalță într-o piață publică din Babilon, așa încât orice om cu știință de carte putea să ia cunoștință de legile țării.

Suporturi antice și medievale

“Fără îndoială – ne spune Albert Labarre – primul suport al cărților adevărate a fost pădurea; cuvintele care desemnează cartea în greacă, *biblos*, și în latină, *liber*, aveau ca prim sens scoarța de arbore, iar caracterul care desemnează cartea în chineză este sub formă de tăbliță de lemn sau de bambus”.⁹ De aceeași părere este și Albert Flocon, care apreciază că utilizarea dominantă a materialelor organice ca suporturi ale scrisului și gândirii (lemn, țesături, pici, frunze, bambus, coajă de mesteacăn, papirus etc.) au dat aceeași origine pentru cuvântul carte în toate limbile romanice; “cuvântul englezesc *book*, ca și germanul *buch*, derivă din cuvântul *buche* (frasin), de unde și cuvântul *buchstabe* (literă; literal = bastonaș de frasin), poate chiar și cuvântul rus *bukva* (literă), ca și cuvântul francez *bouquin*. Cuvântul foaie vine din latină: *folium*, de unde folio, in-folio. Bibliotecă vine din grecescul *bibliothēke*, din *biblion*, diminutiv din *biblos* (scoarță), de unde *Bible*”.¹⁰

Argila

O privire retrospectivă în istoria suporturilor și a mijloacelor de stocare a informației ne duce către Orientul Apropiat, unde, în milenii VI – V î.Hr., sumerienii,¹¹ cărora le este atribuită inventarea scrierii, se constituieră deja într-o civilizație urbană, organizată în mici orașe-stat, fiecare cu o putere foarte bine centralizată. Mesopotamia – țara dintre cele două râuri, Tigru și Eufrat – era un ținut cu o câmpie aluvionară, a cărei unică bogăție o constituia argila. Din această rocă plastică se vor modela ceramicele pictate descoperite în siturile arheologice aparținând mileniului VI î.Hr., dar și primele cărți și înscrisuri. Argila a rămas un material privilegiat și datorită posibilității de conservare în timp. Pe argilă s-au gravat, în tot timpul cât a fost folosită scrierea cuneiformă, texte administrative, economice, religioase etc. Primele dovezi de folosire a pictogramelor pentru a fixa vorbirea pe tăblițe de lut provin din orașul Uruk și sunt datate către anul 3000 î.Hr. Pe tăblițe de lut umed scribii gravau textul, folosind drept condei lujere de trestie cu un

vârf ascuțit în formă de triunghi. Apoi tăblițele erau lăsate să se usuce la soare sau arse în cuptoare, devenind adevărate cărămizi inscripționate. Tabletele erau predominant dreptunghiulare, cu dimensiuni variind între 2,5 cm și 37,5 cm, adesea scrise pe ambele fețe. “Cele mai mari – ne spune Albert Flocon – conțin cu ușurință 400 de rânduri în 4 coloane, pe «pagină»”. Când lungimea unui text depășește dimensiunile unei tablete, se poate vorbi de o “carte”. Este, de exemplu, cazul poemului epic despre crearea lumii, *Enuma elish*, care a fost adesea comparat cu *Geneza*. Scris în Babilon, în jurul anului 1800 î.Hr., acest poem este unul dintre cele mai semnificative texte ale literaturii religioase din Mesopotamia. El începe cu aceste cuvinte: “La început ceea ce era sus nu se numea cer”. Această propoziție este înscrisă la începutul fiecăreia dintre cele 7 tablete care formează cartea, urmată de un număr de ordine. Iată deci cum se rezolvă problema titlului (curent) și a paginației. “Adesea, cărțile de acest fel prezintă sigiliul bibliotecii, imprimat în adâncime”.¹² De asemenea, mai existau tablete rotunde, de format mic, întrebuințate pentru textele comerciale și juridice. Există și tablete pentru scrisori, închise în învelișuri de argilă arsă, pe care (învelișuri) trebuie să le sfărâmi pentru a le citi conținutul. Piatra și lemnul erau folosite la fabricarea peceților. Stema imperiului babilonian era sculptată în lemn și se aplica pe plăcuța de argilă moale pe care se scriau actele oficiale. De asemenea, fiecare cetățean avea o pecete sculptată pe piatră sau lemn pe care o purta de gât. Cu ea semna ori de câte ori era nevoie, aplicând-o pe argila moale. Numărul tabletelor babiloniene adunate se apreciază la circa 500.000, formând arhive, dar și biblioteci consistente ca aceea a regelui Assurbanipal (668 – 624 î.Hr.)¹³, care era un remarcabil protector al literaturii ori bibliotecă de la Ninive a lui Sargon al II-lea¹⁴, care conținea nu mai puțin de 22.000 de tăblițe, datând din secolul al VII-lea î.Hr.

Papirusul

În Egipt, scrierea hieroglifică apare brusc, etapele precedente ale prescrierii nefiind documentate, ca în Mesopotamia. Primele documente sunt datate către 3100 î.Hr., deci la puțin timp după apariția scrierii la sumerieni și aproape simultan cu unirea Regatului de Sus cu cel de Jos. Pe toată durata civilizației faraonice scrierea a folosit ca suport diverse materiale: de la piatră, pe care scribii dăltuitori sculptau inscripții oficiale (de pildă, pe pereții exteriori ai marii piramide a lui Keops, înveșmântată într-o mantie de calcar alb șlefuit, hieroglifele acopereau echivalentul a 6.000 de pagini), la fragmentele de ceramică sau de calcar care erau folosite pentru scurte notări cu penelul și la tăblițele de lemn, uneori acoperite cu ceară, folosite pentru exercițiile de la școală. Practic, nu a existat obiect, sacru sau profan, de folosință obișnuită sau oficială, care să nu fi fost completat cu scriere. Dar materialul cel mai de preț pe care l-au dat egiptenii civilizației scrisului este papirusul. “Civilizația, sau cel puțin istoria omenirii, se întemeiază pe papirus” – scria în jurul anului 70 d.Hr. Pliniu cel Bătrân¹⁵, demonstrând că a înțeles pe deplin importanța acestei descoperiri, de la care a derivat, în unele limbi europene, numele însuși al hârtiei (*papier* în franceză și *paper* în engleză). Papirusul este materialul cel mai des întrebuințat nu numai în Egipt, începând cu anul 3000 î.Hr., dar și în Grecia și la Roma din anul 500 î.Hr., timp de peste un mileniu, până în secolul al XI-lea d.Hr. Ce



Scriere precolumbiană. Codex peresianus
(Muzeul Omului)

este papirusul și cum ajunge el suport al scrierii pentru o perioadă de câteva mii de ani și pe o largă arie din Africa, Asia și Europa ne spune Albert Flocon¹⁶: “Papirusul se extrage din *Cyperus Papyrus*, care creștea altădată din abundență în regiunile mlăștinoase ale deltei Nilului, în așa măsură încât în iconografia egipteană el este simbolul teritoriilor din nord. Trestie fără frunze, de 2 la 4 m înălțime, planta de papirus are în vârf un smoc grațios. Numai partea îngropată a plantei, lungă de 30 – 40 cm, servește la fabricarea papirusului. Acest fragment al tijeii fibroase, de grosimea unui braț, este separat în lamele subțiri, după ce a fost jupuit de coajă. Așezate în două straturi ca o rețea subțire și puse la presă, lamele aderă perfect și dau, după netezire, bătaie cu maiul și uscare, un bun suport pentru scris. Pentru obținerea unei fețe lucioase, foaia de papirus se șlefuea cu piatră de mare, iar ca să nu fie atacată de carii se muia în ulei de cedru. Foile de papirus intrau în circuitul comercial după ce fuseseră aranjate în pachete de câte 20, numite de romani «scapus» (mână), termen folosit și astăzi în papetărie. Deoarece Egiptul nu avea lemn, ramurile de papirus erau un material cu o întrebuințare multiplă: corăbii, aparate de gimnastică, cordaje, sandale etc. Din scoarța lui se făceau veșminte și cuverturi; din sucul lui se scotea o băutură zaharată; prăjit, servea drept hrană, iar deșeurile lui foloseau drept combustibil”. Ca și hârtia de astăzi, papirusul era de mai multe feluri în funcție de calitatea și valoarea sa utilitară. Astfel, era un papirus hieratic, mai fin, destinat cărților sacre și papirusul emporetic, mai grosolan, care servea drept ambalaj. Spre deosebire de piatră sau tăblițe de lut, papirusul era un suport ușor, portabil, robust, flexibil, manipulabil și lesne de arhivat. Aceste calități l-au impus atât în Egipt, care deținea monopolul fabricării, dar și în Grecia și Imperiul roman mult timp. Se povestește că pentru a sabota dezvoltarea bibliotecii din Pergam, care rivaliza cu cea mai mare bibliotecă din antichitate – biblioteca din Alexandria – regele Ptolemeu al III-lea¹⁷ ar fi interzis exportul de papirus și, ca

urmare a crizei, s-ar fi inventat la Pergam¹⁸ prepararea pieilor de animale în așa fel încât să servească drept material de scris numit, după localitatea invenției, pergament. Foile de papirus erau lipite cap la cap, formând rulouri cu lungime medie de circa 10 m și lățime de 30 cm (se cunosc, însă, și papirusuri care depășesc această lungime, ca de exemplu: papirusul Harris, cronică a domniei lui Ramses al III-lea, care avea 40 m; literatura bizantină menționează papirusurile lui Tucidide¹⁹ și Homer²⁰, care depășeau 100 m). Cu cât erau mai mari, cu atât erau mai incomode, de aceea Calimah, vestitul prim bibliotecar din Alexandria, spunea că “o carte mare e un rău mare” și recomandă să se confecționeze suluri de format mai mic, iar scriitorii să se conformeze acestei norme, dacă voiau să-și publice scrierile. Scribul, care făcea parte din categoria birocraților, dar și a sacerdoților, își așeza papirusul pe genunchi, desfășurându-l din sulurile aranjate cu grijă, își muia penelul, o simplă tulpină de trestie macerată la vârf, în cerneala neagră, obținută din negru de fum. Aceasta servea la scrierea celei mai mari părți a textului. Cerneala roșie, obținută din oxid de fier, se utiliza doar pentru sublinierea și încadrarea unor părți mai semnificative ale textului (de aici termenul de *rubrică*, derivat de la latinescul *ruber* = roșu). Cartea egipteană se prezenta sub forma unui sul, pe care romanii îl numeau *volumen*, de la *volvere* (a înfășura), de unde noțiunea de *volum*. Cuvintele rului, rol, control vin de la cuvântul latin *rotulus*. Banda de papirus era înfășurată în jurul unui băț, de obicei de lemn, uneori din fildes, pe care romanii îl numeau *umbilicus*, buricul cărții. Textul era dispus în coloane, *pagina*, de unde cuvântul pagină, perpendiculară pe axul ruloului. Titlul se găsea la sfârșit, uneori în interior sau pe o etichetă atârnată de cilindrul care înfășura sulul. Pe papirus s-au scris mii de documente de la cele sacre, precum *Cartea morților*, “un fel de ghid turistic pentru eternitate, care trebuia să-l însoțească pe defunct până la porțile Amenti, lumea de apoi a egiptenilor”, până la capodoperele clasicele grece și latine ori opere științifice de mare valoare care, din păcate, au pierit mistuite de flăcări odată cu simbolul bibliotecii – biblioteca din Alexandria – ce adunase o colecție de circa 700.000 volume. Cea mai mare parte a cărților din papirus, care ne-au rămas din vechiul Egipt, provin din morminte, și aceasta datorită obiceiului de a depune lângă corpurile morților texte sacre, rugăciuni, pentru a proteja sufletele defuncților în peregrinările lor. Utilizarea și a altor suporturi pentru scris, printre care și pielea, atestată în Egipt către anul 2500 î.Hr., nu a atenuat cu nimic importanța papirusului. Cartea creștină, sub formă de codex, îi va consacra folosirea chiar și după apariția hârtiei. Până în secolul al XI-lea, în Occident, nu se va face nici o scriere importantă pe vreun alt suport.

Pergamentul

Monopolul deținut de egipteni asupra fabricării papirusului, prețurile mari ca și distanțele față de Egipt au determinat utilizarea pergamentului, invenție atribuită regelui Eumeneș al II-lea (197 – 159 î.Hr.) al Pergamului, important centru cultural din Asia Mică, unde se afla cea de a doua mare bibliotecă a antichității, cu peste 200.000 de volume. Este biblioteca pe care, în anul 47 î.Hr., amoretul Marc Antoniu²¹ o va dărui reginei Cleopatra a VII-a²² a Egiptului, drept compensație pentru cărțile bibliotecii din Alexandria mistuite de un incendiu accidental. Pielea, ca

suport pentru scris, era folosită de mult timp și de alte popoare, dar pergamentul, obținut printr-o prelucrare a pieilor, începând cu secolul II î.Hr., avea calități deosebite: era suplu, neted, rezistent și se putea scrie pe ambele fețe. Mai este denumit și velin, cuvânt de origine latină, de la *vitulinum* (vițel), pielea cea mai fină a vițelului născut mort, care se numea *velin uterin*. Dar nu se foloseau doar piei de vițel, ci și de oaie, capră, țap și chiar măgar sau antilopă, iar modalitatea de tratare nu s-a schimbat prea mult până în Evul Mediu. Cum se prepara pergamentul aflăm de la Albert Labarre ²³ în *Istoria cărții*: "Pieile erau spălate, uscate, întinse, așezate pe sol, cu blana dedesubt și unse cu var nestins pe partea cealaltă; li se răzuia partea cu blană și apoi erau așezate într-un butoi umplut cu var; în sfârșit, se spălau, se uscau întinzându-le, se subțiau, se lustruiau și se decupau în funcție de mărimea dorită". Raritatea materiei prime, procedurile greoaie de prelucrare ca și costul mare al mâinii de lucru au făcut ca pergamentul să se impună târziu, abia în secolul al IV-lea d.Hr., și atunci în special pentru scrierea cărților sacre. De exemplu, împăratul Constantin cel Mare ²⁴ a ordonat să se scrie pe pergament 50 de copii ale Sfințelor Scripturi. De altfel, multe texte sacre se bucură de acest privilegiu. În tradiția ebraică se cere ca Tora (legea) să fie scrisă pe un sul de piele. De asemenea, manuscrisele de la Marea Moartă, care aruncă o nouă lumină asupra începuturilor creștinismului, sunt scrise tot pe ruloiri de piele. După Herodot, grecii din Asia Mică întrebuințau *diphterai*, cărți de piele. Alături de papirus, tot mai rar, pergamentul va fi suportul dominant în Evul Mediu, până la impunerea hârtiei. În scriptoriile de pe lângă mănăstirile occidentale, din secolele VIII – IX, călugării se lamentau din cauza lipsei pieilor și nu de puține ori recurgeau la răzuirea vechilor pergamente și refolosirea lor (*palimpseste*), făcând astfel ca multe texte importante din antichitate să dispară.

Bibliografie și note:

1. Knight, C., Lomas, R. – *Aparatul lui Uriel*, Oradea, Editura Aquila '93, 2002.
2. Bleahu, M. – *Omul și peștera*, București, Editura Sport-Turism, 1978.
3. Pântecan, G. – *Singuri în univers?*, București, Editura Expert, 2001.
4. Duță, V. – *Călătorie în lumea scrierii și a tiparului*, București, Editura Sport-Turism 1988.
5. Charroux, Robert – *Istoria necunoscută a oamenilor*, București, Editura Elit Comentator, 1993.
6. Gimbutas, Marja – *Civilizație și cultură. Vestigii preistorice în sud-estul european*, București, Editura Meridiane, 1989.
7. Knight, C., Lomas, R. – *Idem*.
8. Hammurabi (Hamurapi) – suveran al Regatului vechi babilonean (1728 – 1686 î.Hr.). A pus bazele unui stat centralizat care a cuprins întreaga Mesopotamie. Codul lui Hammurabi (descoperit în 1901 la Susa), una dintre cele mai vechi culegeri de legi din lume. Se prezintă sub forma unei lungi inscripții cuneiforme.
9. Labarre, Albert – *Istoria cărții*, Iași, Editura Institutul European, 2001.
10. Flocon, Albert – *Universul cărților*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976.



Amforă cu inscripție etruscă, secolul VII

11. Sumer (sumerieni) – popor antic din Mesopotamia. Sumer – teritoriul în sudul Mesopotamiei, însemnat centru al civilizației antice în milenii IV și III î.Hr.
12. Flocon, Albert – *Idem*.
13. Assurbanipal – Rege al Asiriei (668 – 626 î.Hr.).
14. Sargon al II-lea – Rege al Asiriei (722 – 705 î.Hr.). A cucerit Siria, Israelul, a reprimat o răscoală a Babilonului și a construit o nouă capitală: Dur – Șarrukin.
15. Pliniu cel Bătrân (Caius Plinius Secundus 23 – 79 d.Hr.), istoric, filolog și literat roman. Cea mai importantă operă a sa – *Istoria naturală* – este o adevărată sinteză a cunoștințelor epocii.
16. Flocon, Albert – *Idem*.
17. Ptolemeu al III-lea Evergetul, suveran al Egiptului elenistic (246 – 222 î.Hr.). În timpul său, Egiptul a atins apogeul înfloririi economice, politice și culturale.
18. Pergam, oraș antic în nord-vestul Asiei Mici, centru al regatului elenistic cu același nume (secolele III – II î.Hr.). A cunoscut o perioadă de maximă înflorire sub Attalos I (241 – 197 î.Hr.) și Eumenes al II-lea (197 – 159 î.Hr.). Renumit centru al culturii elenistice. Vestită bibliotecă (ateliere specializate în pergamente).
19. Tucidide (460 – 396 î.Hr.), istoric și om politic atenian, unul din precursorii istoriografiei moderne.
20. Homer (probabil între secolele X – VIII î.Hr.), cel mai mare poet epic grec. I se atribuie poemele *Iliada* și *Odiseea*, capodopere ale literaturii antice.
21. Antoniu (Marcus Antonius – 82 – 30 î.Hr.), general și om politic roman. Locotenent al lui Cezar, membru, alături de Octavian și Lepidus, al celui de-al doilea triumvirat (43 î.Hr.). S-a căsătorit cu Cleopatra a VII-a, regina Egiptului. Înfrânt de Octavian în bătălia de la Actium (31 î.Hr.), s-a sinucis la Alexandria.
22. Cleopatra – numele a șapte regine ale Egiptului elenistic. Mai importantă Cleopatra a VII-a (51 – 49 î.Hr. și 48 – 30 î.Hr.).
23. Labarre, Albert – *Idem*.
24. Constantin cel Mare (Flavius Valerius Constantinus), împărat roman (306 – 337 d.Hr.).

BIBLIOTECILE SCOȚIENE

O însuflețire generală

Derek LAW

Președinte – Asociația Bibliotecilor Scoțiene

A scrie pentru această rubrică înseamnă un fapt deosebit pentru un președinte, având în vedere că articolul este destinat nu doar membrilor Institutului ci și celor câteva mii de delegați IFLA care vor găsi acest articol în mapa pregătită pentru ei cu ocazia conferinței [A 68-a Conferință Generală a Federației Internaționale a Asociațiilor Bibliotecare – IFLA, Glasgow, august 2002]. Este, întrucâtva, ca și când ai fi promovat de la „Sunday Post” la „New York Times”. Scriu acest articol cu vreo două săptămâni înainte de publicarea lui și emoțiile sunt din ce în ce mai mari. Atunci când dumneavoastră îl veți citi, conferința IFLA își va fi intrat în drepturi, la cinci ani după ce oferta de a organiza conferința a fost acceptată. Fie și doar pentru o săptămână, Glasgow este centrul universului bibliotecilor, cu un număr de participanți ce a doborât recordul – cel puțin pentru Europa – vestejind profețiile sumbre. În ultima lună de zile, ritmul preocupărilor mele în legătură cu IFLA s-a accelerat. În ultimii 15 ani mi-am făcut prieteni și m-am bucurat de ospitalitate, participând la toate conferințele, de la Tokyo și până la Boston. Este o plăcere ca anul acesta să oferim ceva în schimb. Evident, au început să curgă întrebările colegilor din diverse țări care se interesau în legătură cu hotelurile, restaurantele, cel mai bun whisky, cu modalitatea prin care se poate închiria o cameră, un kilt, sau în legătură cu hainele de ploaie sau cu darurile ocazionate de cea de-a 75-a aniversare IFLA. S-au mai pus întrebări privind posibilitatea închirierii unui pub pentru o agapă (am câțiva prieteni veseli) dar și cu privire la obiectivele ce pot fi vizitate în Scoția după încheierea conferinței, și multe altele. Și, nu uitați cuvântul de ordine: monstrul din Loch Ness există iar noi ne vom constitui într-un coman- do, îmbrăcați fiind în kilt.

În același timp, în calitatea mea de trezorier IFLA, primeam zilnic de la Haga valuri de mesaje conținând întrebări, povețe, instrucțiuni, indicații amenințătoare și imperative, programări, liste de invitați, date și cifre. Mă bucur să constat că Ross Shimmon s-a însănătoșit atât de repede, chiar dacă aceasta s-a concretizat în volumul mare al poștei electronice. Prima implicare a lui Ross, după șederea sa în spital, a fost, bineînțeles, la Peebles, la ultima manifestare a Asociației Bibliotecilor Scoțiene (SLA) și la prima conferință anuală CILIPS. Pentru mine, a fost o săptămână de neuitat, și sper că la fel gândesc și ceilalți participanți. Minunații locuitori din Hamilton au pus la punct un program extraordinar iar masa festivă a fost însuflețită de ultimele poeme ale lui Colin Will. De atunci, circulă tot felul de zvonuri referitoare la întrunirea de la NLS; la cele 100 de burse pentru delegații scoțieni la IFLA, finanțate de executivul scoțian; la mutarea birourilor CILIPS din John Street concomitent cu creșterea personalului, pe baza alocațiilor și a programelor recent finanțate; la anunțul

lui Robert Craig privind retragerea sa. Dar, această rubrică este una internațională, și așa trebuie să rămână.

Cuprinși de bucuria revederii unor vechi prieteni, pe parcursul unei săptămâni amețitoare am putea uita că ne aflăm la o minunată manifestare profesională unde sunt prezentate sute de comunicări, din toată lumea. Comitetul Național de Organizare a făcut câteva inovații notabile, printre care și aceea de a face cunoscut conținutul programului încă înainte de începerea conferinței, astfel încât delegații să știe la ce să se aștepte și, totodată, de a planifica sesiuni plenare legate direct de tema conferinței, cu participarea unor vorbitori remarcabili și cu prezentarea unor comunicări ce acoperă o gamă de subiecte, de asemeni, remarcabile. Să amintim, apoi, concertul, the Tattoo, biblioteca mobilă, distracțiile, poezia, întâlnirile oficiale și neoficiale și fluxul de adrenalină accelerat de sentimentul că aparținem unei profesii atât de răspândite, vibrante și plină de succese.

Emoția este prezentă pretutindeni. În fapt, acest articol a fost scris în timpul zborului de întoarcere de la conferința ce a avut loc la Shanghai pe tema rolului bibliotecilor digitale în marile orașe. Eu am fost prezent acolo pentru a vorbi despre Biblioteca Digitală din Glasgow și a mă întâlni cu vechi prieteni, membri IFLA, care mi-au relatat ce se mai întâmplă la Berlin, New York și Brisbane. Am întâlnit și prieteni mai noi care mi-au povestit despre Shanghai (un orașel de 16 milioane locuitori!), Tokyo și chiar despre un oraș de care nu auzisem, numit Dundee – Illinois. A fost fascinant. Ne place să credem că ceea ce facem noi este ceva cu totul nou, dar, cu siguranță că nu este ceva singular. Au fost atât de multe de învățat din experiențele și activitățile celorlalți, dar toate aveau în comun ambiția nu doar de a servi, ci de a îmbunătăți comunitățile.

În mod cu totul arbitrar am decis să închei acest articol cu trei dorințe. Prima dorință se îndreaptă spre cei aproximativ 200 de scoțieni, participanți pentru prima dată la o conferință IFLA: să vă îndrăgostiți de IFLA și să vă faceți noi prieteni de care să vă puteți despărți cu tradiționala urare IFLA, „Să ne vedem anul viitor la Berlin”. Pentru delegații scoțieni la conferință: vă mulțumesc pentru că ați fost alături de noi și fie că atunci când, în viitor, vă veți gândi la IFLA – Glasgow, să vă amintiți cu nostalgie de această conferință ca fiind unul din evenimentele memorabile. Și, în al treilea rând, pentru toți cei care au completat formularele de evaluare a conferinței: fie ca, referindu-vă la această săptămână, să puteți rosti vechea vorbă scoțiană ce exprimă un superlativ: „Nae bad. It was nae bad” (Nu-i rău. N-a fost rău).

Și, încă un cuvânt pentru voluntari: Comitetul Național de Organizare, Consiliul Britanic, bibliotecile gazdă, personalul IFLA: „A început spectacolul”.

Realizări în domeniul universitar

Stuart JAMES

Stuart James este bibliotecar la Universitatea Paisley, vice-președinte al Confederației Scoțiene a Bibliotecilor Universitare și din domeniul Cercetării (SCURL), fost președinte al Asociației Bibliotecilor Scoțiene, membru în Comitetul Național de Organizare IFLA 2002.

În acest articol, el analizează (cât de bună este) situația bibliotecilor universitare din Scoția sub patronajul Parlamentului scoțian.

La trei ani de la înființarea guvernului scoțian, bibliotecile din învățământul superior nu și-au definitivat cadrul politic și administrativ în care își desfășoară în prezent activitatea. Responsabilitatea pentru învățământul superior îi revine Consiliului de Finanțare a Învățământului Superior din Scoția, a cărui politică (diferită, uneori, de aceea a Regatului Unit) este stabilită de Executivul scoțian și de Parlamentul scoțian; totuși, multe organizații și inițiative existente pe teritoriul Regatului Unit înainte de 1999 influențează, încă, direct bibliotecile universitare din Scoția.

Majoritatea bibliotecilor universitare din Scoția au rolul în cadrul activităților ce se desfășoară în Regatul Unit, multe din ele au contacte și inițiative în spațiul Uniunii Europene, iar câteva au un rol important pe plan internațional. Rolul, caracteristicile și contextul sunt fundamental și, în unele privințe, unic, scoțiene pentru toate bibliotecile universitare din țară. Scoția este o țară mică, cu un anumit număr de instituții de învățământ superior: 15 universități, plus Universitatea Deschisă, la care se adaugă Universitatea din Highlands și Institutul Islands Millennium (UHIMI); colegii de artă la Glasgow și Edinburgh și Academia Regală Scoțiană de Muzică și Teatru din Glasgow. Toate conlucrează, mai ales în cadrul SCURL, dar și cu biblioteci din diferite alte sectoare (învățământ, sănătate, biblioteci publice etc.) precum și cu Consiliul Scoțian pentru Biblioteci și Știința Informării (SLIC).

Printre politicile ce vizează învățământul superior în Scoția, o deosebită importanță se acordă extinderii accesului la învățământul superior pentru grupurile sociale sau pentru zonele care, în trecut, nu au beneficiat de educație la nivel universitar; aceasta are implicații asupra serviciilor de bibliotecă, începând cu necesitatea unei educații intensive a utilizatorului și până la oferta de servicii pe plan local, în toate zonele rurale (și urbane) ale țării. O altă idee este aceea de a crea noi puncte de lucru cu publicul, precum Crichton Campus din Dumfries, care colaborează cu Universitățile Glasgow și Paisley și cu Colegiul Bell, sau de a furniza servicii pe plan local, precum cele destinate UHIMI. Faptul că șapte universități din țară au primit contracte pentru învățământul sanitar, pe lângă școlile sanitare deja existente în cadrul unor alte universități, a făcut ca relațiile dintre mediul universitar și bibliotecile din rețeaua sanitară să devină tot mai strânse.

Impactul creat prin apariția învățământului de la distanță și a cadrului pentru un învățământ virtual s-a răsfrânt și asupra serviciilor de bibliotecă. De fapt, astfel de servicii avansate existau deja în bibliotecile electronice și în cele parțial digitalizate. Jurnalele electronice au fost adoptate pe scară largă, ceea ce a condus la creșterea enormă a titlurilor

disponibile în unele universități. În același timp, condițiile comerciale în care au fost achiziționate astfel de servicii au implicat niște contribuții bănești considerabile ale bibliotecilor universitare scoțiene. A apărut, astfel, o problemă și întrebarea: în ce măsură achizițiile făcute de la consorții scoțiene sau cele realizate la nivel central, în Scoția, sunt, sau nu sunt, mai benefice decât aranjamentele intermediare, în mod curent, de JISC, cu Regatul Unit. Contractele pentru achiziția de cărți și de jurnale tipărite au fost dirijate și supravegheate, timp de câțiva ani, de un consorțiu, pentru toate bibliotecile universitare din Scoția. Cărțile electronice vor avea un impact semnificativ în bibliotecile scoțiene unde dezvoltarea unor astfel de resurse este într-un stadiu încă incipient. Proiectul Heron, ce se derulează în comun de Universitățile Stirling și Napier, în colaborare cu toate celelalte biblioteci universitare din Scoția, a creat mijloacele necesare obținerii de extrase din cărțile și din jurnalele electronice aflate în colecțiile bibliotecilor, în condițiile respectării drepturilor de autor.

Aproape toate bibliotecile universitare scoțiene sunt implicate în procesul de digitalizare a resurselor, atât individual cât și în parteneriat cu alte biblioteci (în unele cazuri cu muzee și arhive), în scopul creării de resurse electronice. O altă politică (la nivelul Regatului Unit) este de a face resursele cât mai cunoscute și de a permite accesul la colecțiile speciale, prin intermediul aparatului electronic (în acest fel, conservându-se originalele). Îi revine Centrului de Cercetări pentru Biblioteci Digitale (CDLR) al Universității Strathclyde sarcina de a facilita transpunerea în viață a acestei politici. Punctul de rezistență al proiectelor l-a constituit colaborarea tot mai strânsă dintre bibliotecile universitare scoțiene și celelalte biblioteci publice, ceea ce a permis și a înlesnit evoluții strategice. În Scoția, în sectorul bibliotecilor universitare s-au înregistrat mari progrese în privința accesului reciproc al personalului, cercetătorilor, studenților și absolvenților în bibliotecile celorlalți colegi din sfera universitară. Această inițiativă a fost coordonată, la nivel central, de SCURL și preluată în teritoriu, pe baza unor scheme de acces locale, în principalele zone metropolitane. Accesul reciproc la serviciile bibliotecilor electronice rezolvă importante probleme tehnice și administrative ce scapă controlului bibliotecarilor. SCURL și Bibliotecile Municipale din Glasgow și Edinburgh au avut o conlucrare permanentă în acest sens, iar autoritățile locale din unele zone, cum ar fi Glasgow, Edinburgh, Ayrshire, Tayside și Fife și Grampian (Aberdeen) au pus accentul pe accesul reciproc și pe întraajutorarea bibliotecilor universitare, publice și de alte profile.

În timp ce mai există încă întrebări referitoare la strategiile informaționale ale Scoției, ale Regatului Unit (sau Uniunii Europene), este cert faptul că bibliotecile universitare scoțiene vor continua colaborarea; o altă politică prioritară pentru guvernul scoțian este aceea de a maximaliza resursele universităților prin cooperarea dintre ele – ceea ce bibliotecile practică deja, de mai mult timp, prin conlucrarea serviciilor de bibliotecă. Într-o țară mică, o astfel de cooperare, pe diverse nivele, este firească și inevitabilă, atât în beneficiul bibliotecilor cât și al utilizatorilor.

O schimbare în situația existentă

Ken MCKINLEY

Ken McKinley este șeful Serviciilor Culturale în Consiliul din East Renfrewshire. El ne prezintă viziunea sa privind serviciile pe care împreună cu echipa sa le concep pentru locuitorii din East Renfrewshire.

„O schimbare în situația existentă” a fost deviza primei noastre strategii comune, iar eu am utilizat-o ca titlu al comunicării mele cu privire la finanțarea preconizată de Gates Foundation pentru East Renfrewshire. La momentul respectiv, am constatat că și Linda Tomas folosise același titlu pentru comunicarea ei. Acest lucru este mai mult decât o coincidență. Serviciile de bibliotecă, nu numai în Scoția, ci în toată Marea Britanie, au în vedere schimbarea.

Noi suntem o structură de dimensiuni reduse care aduce propriile ei provocări. Dar, cu toate acestea, noi oglindim, în mare măsură, Scoția. Se constată o mare afluență – dar și o semnificativă reducere de personal. Suntem priviți, probabil, ca fiind o structură periferică, dar aproape trei sferturi din rețea se află în mediul rural. Iar schimbările ce se produc în cadrul serviciilor oferite de biblioteca noastră le reflectă pe acelea ce au loc în întreaga Scoție.

De la bun început ne-am dorit ca serviciile oferite de noi să își dovedească utilitatea – ele, oricum, erau importante pentru cititorii noștri, dar ne doream ca ele să devină importante și pentru autorități, să sprijine planurile esențiale și să fim un partener real, atât în interiorul cât și în afara Consiliului municipal.

Ne-am dorit ca rolul nostru în domeniile informării și al educației să crească. Aveam deja un serviciu puternic de împrumut la domiciliu – ceea ce este foarte important – dar nu este destul, deoarece, acesta singur nu putea juca un rol determinant în crearea unei comunități bine informate, bine instruite și unite. Credem că tocmai acest lucru suntem pe cale a-l înfăptui. Personalul din bibliotecă a fost privit întotdeauna ca fiind fațeta acceptabilă din cadrul Consiliului sau guvernului, ca și intermediari, îndrumători, comentatori și ca puncte de referință. Acest rol s-a diversificat pentru a netezi calea spre un viitor tehnologic, prin utilizarea pe scară largă în bibliotecile noastre a ICT (Information and Communication Technology) astfel încât să sprijinim renașterea spirituală, o atitudine civică activă, dezvoltarea abilităților ICT, modernizarea planurilor și programelor și educația permanentă.

Noi putem sprijini – și chiar o facem – proiectele Consiliului și pe cele guvernamentale, comunitățile și renașterea spirituală, prin diverse modalități:

- prin furnizarea de informații;
- prin accesul la ICT și la însușirea deprinderilor necesare utilizării ICT;
- prin accesul la studiu;
- prin susținerea grupurilor comunitare;
- prin ajutorul acordat pentru crearea unui sentiment de apartenență.

Lista proiectelor este mare – sau, așa ni se pare nouă a

fi. Alți colegi au obținut rezultate asemănătoare – sau diferite, sau mai bogate, dar, cu certitudine, mai bune. Pentru noi, însă, a fost vorba despre o cursă rapidă: de la lipsa oricărui sistem automatizat – de fapt, doar cu un singur PC operabil – la situația existentă în prezent.

Prin implementarea informatizării

- dispunem de o strategie atotcuprinzătoare referitoare la comunicarea informațiilor;
- am creat, din nimic, un website, iar acum suntem la cea de-a treia versiune;
- am gândit și am ratat proiectul unei cabine;
- am realizat un nou proiect privind accesul la fondul de referință;
- am făcut posibil accesul la resursele electronice;
- am realizat catalogul electronic (OPAC).

Prin accesul la ICT și la calificarea necesară utilizării ICT

- s-a realizat, încă din 1998, accesul tuturor bibliotecilor la Internet, iar în prezent, prin accesul liber 24/7, la hard-uri și soft-uri de ultimă oră;
- s-a lansat prima rețea computerizată de bibliotecă pentru populația Scoției (Rețeaua Populară);
- s-a implementat cu succes planul nostru NOF de instruire.

Prin accesul la studiu

- s-au creat patru centre de informare ce oferă inițiere ICT gratuită, zoomtext și touchscreens (contact cu ecranul);
- se înlesnește drumul spre o carieră precum și activitatea de îndrumare și legătura cu colegiile;
- dispunem de două Centre de Studiu SUFI și de un centru acreditat de testare ECDL.

Prin sprijinul în formarea unui sentiment de apartenență

- s-a creat, la Giffnock, un centru al tradițiilor;
- în alte două biblioteci există secții satelit al căror obiect de activitate îl constituie tradițiile populare.

Prin ajutorul acordat grupurilor comunitare

- am acționat, împreună cu acestea, pentru înființarea în bibliotecă a punctelor de acces E pentru comunități (CAPS);
- am cooperat cu grupurile minoritare pentru adaptarea serviciilor noastre nevoilor acestor grupuri defavorizate (de exemplu, cu deficiențe de vedere și auz);
- punem la dispoziția comunității consilieri pentru pregătire ICT.

Strategia noastră este continuată prin ultimele proiecte, cum ar fi:

- Barrhead.com;

- Crearea unui portal comunitar;
- Perfecționarea proiectului nostru privind resursele electronice;
- Modernizarea a două biblioteci care să funcționeze ca centre specializate de studiu;
- Digitalizarea istoriei locale;
- Automatizarea serviciilor și a operațiunilor administrative;
- Proiectul CALL;
- Prezentarea planului de instruire a unui membru ICT.

Un traseu lung, parcurs rapid. O curbă abruptă pe diagrama procesului de însușire a cunoștințelor și o schimbare a percepției, a tiparului mental.

O schimbare a percepției autorităților, a colegilor și a partenerilor în privința serviciilor oferite. Conștientizarea tot mai profundă a potențialului nostru către parteneriate. Și, mai presus de toate, o schimbare a mentalității angajaților noștri față de atribuțiunile profesiei, de abilitățile necesare și de planurile de viitor.

Nu toți bibliotecarii sunt de acord cu direcția spre care ne îndreptăm. Cu toții, însă, sunt devotați muncii lor. Suntem conștienți că trebuie să depunem mai multe eforturi și să ne dedicăm mai mult timp în procesul de transformare a managementului. În ceea ce ne privește, înființarea Rețelei Populare nu a determinat modificarea viziunii noastre, ci a făcut să

înțelegem că această viziune e fezabilă. Ea ne apare acum mai coerentă, ca o schimbare de la etapa oportunităților individuale la aceea a dezvoltării planificate și continue. Rețeaua Populară și finanțarea NOF constituie un început, un punct de plecare. Suntem pe cale să demarăm proiectul unei strategii privind bibliotecile și informațiile, să stabilim direcțiile pentru viitor. Ne gândim să ajungem la cât mai mulți oameni, la rolul tot mai important al bibliotecii pentru comunitate prin accesul la informații, la învățatură, la hotărârile Consiliului municipal și la parteneriate.

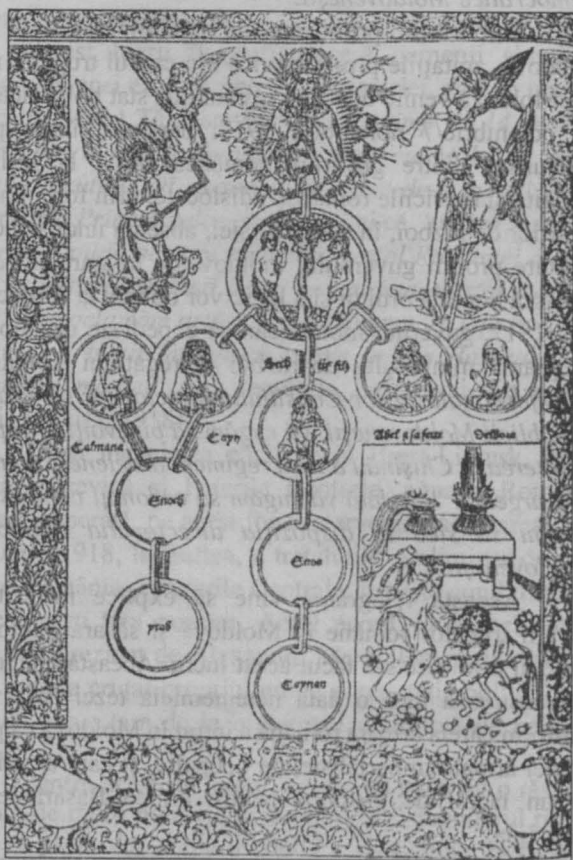
Ne mai gândim și la lectură – evoluția cititorului fiind o zonă de care nu prea ne-am ocupat. Avem în vedere consolidarea parteneriatelor existente și edificarea unor parteneriate noi.

Strategia nu va omite, bineînțeles, calitatea: calitate în sensul îmbunătățirii serviciilor noastre, inclusiv clădirile; dar și în sensul eficienței sau ineficienței muncii noastre; cât de bună este biblioteca noastră? Evident, se va acorda atenție rețelelor ICT, dar și rețelelor populare, clădirilor, procesului de instruire și comunităților.

Este vorba despre o schimbare în situația existentă.

(Din „Scottish Libraries” nr. 3/2002)

Traducere de Aura CONSTANDACHE



File din *La Mer des Hystoires*, Paris, 1488
Din Ana Andreescu, *Cartea de colecție*, Editura Meridiane, 2000

27 martie 1918

Revenirea Basarabiei la Patria Mamă

Florin PREDA

Prin pacea din 1812, partea de nord-est a Moldovei, Basarabia, numită astfel după numele voievodului Țării Românești, Basarab I (? – 1352), eliberatorul său de hoardele tătarăști, va intra în componența Imperiului Țarist, devenind una din cele 101 gubernii ale Rusiei.

Împrejurările complexe ale primei conflagrații mondiale (desfășurarea războiului, revoluția din februarie, revoluția bolșevică, pacea de la Brest-Litovsk), coroborate cu abilitățile politice și naționale ale oamenilor de stat moldoveni, au făcut ca la 27 martie 1918 să fie reparată o greșeală a istoriei și să înceapă un proces de desăvârșire națională românească, încununată prin Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, la 1 decembrie 1918.

Pentru a înțelege dramatismul, curajul și semnificația Actului Unirii vom încerca o prezentare cronologică, în semn de pioasă recunoștință pentru cei care l-au făcut posibil.

Gruparea națională moldoveană era conturată în jurul ziarului "Cuvânt Moldovenesc", cel care vorbind despre revoluția burghezo-democratică de la 27 februarie 1917 din Rusia scria: „Fie ca soarele ce răsare deasupra împărăției să deie o rază mântuitoare de lumină și de slobozenie și nouă moldovenilor, care am fost robi nevinoși mai bine de 100 de ani”. La sfârșitul lui martie, la redacția acestui ziar se va constitui Partidul Național Moldovenesc care „se simte dator a păși și el pe calea dobândirii drepturilor cetățenești și naționale pentru moldovenii din Basarabia și de dincolo de Nistru”.

O primă manifestare pur românească va avea loc însă în data de 4 iulie 1917 când, în Piața Slobozeniei din Chișinău, soldații moldoveni vor organiza un miting în cursul căruia se va cânta „Pe-al nostru steag e scris unire”.

Tot soldații vor fi cei care, prin organizarea la Chișinău a Congresului militarilor moldoveni la 20 octombrie 1917, vor decide autonomia politică și provincială a Basarabiei, și vor hotărî ca „pentru ocârmuirea Basarabiei în cel mai scurt timp să se alcătuiască Sfatul Țării”.

Acesta va avea prima ședință la 21 noiembrie 1917 la Chișinău, semnificativ fiind faptul că în deschiderea lucrărilor se va cânta „Deșteaptă-te române!” și „Pe-al nostru steag e scris unire”. Președintele acestui for va fi ales Ion Inuceț.

În condițiile în care primejdia reprezentată de pretențiile Ucrainei de a anexa teritoriul moldav era foarte concretă și folosindu-se de prevederile *Declarației drepturilor popoarelor din Rusia* dată de revoluția rusă din februarie, Sfatul Țării va mai face un pas important spre dobândirea neatârării, proclamând la 2 decembrie 1917 *Republica Democratică Moldovenească* și formând un



Sediul Sfatului Țării

Consiliu al directorilor generali (guvern) al Republicii Democratice Moldovenești.

Tulburările provocate de agenții bolșevici din Moldova, agitațiile pro-bolșevice din cadrul trupelor ruse din Moldova venite odată cu lovitura de stat bolșevică din 25 octombrie/7 noiembrie 1917, pericolul întreruperii legăturilor dintre guvernul românesc aflat la Iași, în refugiu, și serviciile românești dislocate, prin forța împrejurărilor de război, în sudul Rusiei, absența unor structuri militare proprii guvernului moldovean, în stare să restabilească domnia ordinii și a legii, vor obliga, la 27 decembrie 1917, guvernul moldovean să expedieze următoarea telegramă ministrului de război al regatului României: „Conform hotărârilor Consiliului directorilor generali ai Republicii Moldovenești, vă rugăm să binevoiți a dispune trimiteria în Chișinău a unui regiment ardelenesc cu posibilă urgență. Totodată vă rugăm să ordonați ca acest regiment să stea la dispoziția directorului Republicii Moldovenești”.

Această telegramă vine să explice necesitatea intrării trupelor române în Moldova și să arate totodată temeiul prin care s-a făcut acest lucru. Această telegramă demonstrează încă o dată netemeinicia tezei bolșevice, conform căreia armata română a intrat în Moldova ca parte a unei armate imperialiste, de ocupație, și care a acționat ca un factor de presiune pentru unirea Basarabiei cu România.

Momentele dramatice prin care trecea tână republică sunt cel mai bine reliefate în telegrama trimisă de comitetul moldovenesc din Kiev, premierului român I.I.C. Brătianu la 12 ianuarie 1918: „Fiind informați de către

reprezentantul Sfatului Țării despre situația critică a Basarabiei, creată prin retragerea armatei ruse, rugăm trimiteți imediat în Basarabia armata română pentru salvarea țării”.

La 13 ianuarie, Divizia 11 română, sub comanda generalului Broșteanu, va intra în Chișinău, dând totodată un manifest al generalului Prezan în care se spune: “Oastea română nu dorește altceva decât ca prin orânduiala și liniștea ce aduce să vă dea puțința să vă statorniciți și să desăvârșiți autonomia și slobozeniile voastre precum veți hotărî voi singuri”.

În aceste condiții, la 24 ianuarie 1918, Sfatul Țării, sub președinția lui Pan Halippa, hotărăște cu unanimitate de voturi proclamarea independenței Republicii Democratice Moldovenești. Acest act era astfel comentat de către ziarul “România nouă”: “Începând cu ziua de astăzi, în care toți românii trebuie să serbeze amintirea celei dintâi uniri, săvârșită în 1859 între două țări românești... nu ne mai socotim ca până acum: ardeleni, basarabeni, bucovineni și nu ne mai socotim nici ca fii ai aceluiași popor, ci ca cetățenii aceluiași stat unitar românesc; ca cetățenii ai României noi, a tuturor românilor, cu aceleași datorii față de fiecare parte a ei și cu aceleași drepturi”.

În fața tendințelor revizioniste ale nou createi Republici Ucrainiene, care insista pentru alipirea Basarabiei la teritoriile sale, precum și a dezordinilor provocate de trupele bolșevice, oamenii politici de la Chișinău au înțeles că singura cale de a merge pe drumul progresului era unirea cu patria mamă România.

Acest lucru îl prefiguraseră oamenii simpli ai Moldovei, acei eroi necunoscuți ai istoriei, care în petițiile lor către Sfatul Țării spuneau că “în timp de 14 veacuri, Basarabia a fost totdeauna un trup cu Moldova de pe dreapta Prutului, și că soarta ei a fost de-a pururi legată de aceea a Principatelor dunărene” și că “ținând seama de splendida pildă pe care tânărul regat al României a dat-o în scurtul timp de când a fost recunoscut ca stat independent”, „proclamăm astăzi în mod solemn, în fața lui Dumnezeu și a lumii întregi că cerem unirea Basarabiei cu regatul României” (din rezoluția Zemstevei din județul Bălți, 3 martie 1918).

După încheierea păcii de la Brest-Litovsk, dintre Rusia bolșevică și Puterile Centrale, situația României devine disperată, pe acest fond intervenind semnarea la 20 februarie 1918, la Buftea, a tratatului preliminar de pace dintre România și Puterile Centrale, în niște condiții foarte grele pentru țara noastră. Acest acord va fi încheiat de guvernul prezidat de Alexandru Marghiloman, un premier care nu și-a cruțat propriul nume și reputație politică pentru a-și salva țara de la o ștergere definitivă de pe harta Europei.

Pentru acest rol ingrat, istoria i-a rezervat o răsplată râvnită de mulți politicieni: aceea de a fi premierul român care va primi declarația de unire a Basarabiei cu Regatul României, declarând în Sfatul Țării: “În numele poporului român și al Regelui Ferdinand I, iau act de unirea Basarabiei cu România de aici înainte și în veci! Trăiască România Mare!”



Ziarul “Tribuna”, din 30 martie 1918, despre unirea Basarabiei cu România

Acest moment va fi urmat de promulgarea la 27 martie/9 aprilie 1918 a *Decretului Regal pentru promulgarea unirii Basarabiei cu România*:

Ferdinand I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României, la toți de față și viitori sănătate:

Sfatul Țării din Basarabia, în ședința lui din 27 martie (9 aprilie) 1918, votând prin 86 voturi pentru, contra 3, fiind și 36 abțineri, următoarea rezoluție: “În numele poporului basarabean, Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească (Basarabia) în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadale singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa România”.

Și președintele Consiliului nostru de miniștri declarând că “În numele poporului român și al Regelui lui, M.S. Ferdinand I al României ia act de acest vot quasi-unanim și declară la rândul lui Basarabia unită cu România de veci una și indivizibilă”.

Promulgăm acest vot și această declarație și ordonăm să fie investit cu sigiliul statului și publicat în *Monitorul Oficial*.

Dat în Iași la 9 aprilie 1918

Ferdinand I

Nr. 842

Președintele Consiliului de Miniștri, A. Marghiloman

Ministru de Justiție D. Dobrescu.

(Cronologia evenimentelor și citatele sunt extrase din “Magazin istoric”, 3/1991, pp. 4 – 23)

Catalog

Petre Ghelmez



**LIVADA
MĂGĂRUȘULUI**
editura vinea

Petre GHELMEZ, *Livada măgărușului*
Editura Vinea, București, 2002

*... O, Doamne al soarelui, și-al vântului, prin iarbă peltic,
Mai lasă-mă, încă un bob de mazăre, ori de nimic,
În livada domnului Măgăruș-ucenic!*

*Printre spice și greieri, și litere-amare,
Până la marea-nserare,
Mai am de plivit, pe răzor, rătăcit, un semn de-ntrebare.*

Ionuț Niculescu

**DIRECTORII
TEATRULUI NAȚIONAL
DIN BUCUREȘTI**



Ionuț NICULESCU, *Directorii Teatrului Național din București*

Editura Nemira, colecția **Biblioteca Teatrului Național "I.L. Caragiale"**, București, 2002

... Schișând activitatea directorilor dintr-un veac și jumătate, pentru o carte accesibilă oricui, am fost călăuzit de convingerea, scumpă mie după trei decenii de zăbavă în arhivele scenei noastre, anume că niciodată la Teatrul Național nu s-a stins făclia artei. În 150 de ani, "teatrul limbii și al națiunii române" a avut în repertoriu, stagiune de stagiune, un spectacol (adesea mai multe) demn de a fi prezentat pe oricare scenă a Europei.

PUBLIUS OVIDIUS NASO

**MANUSCRISUL PONTICELOR
DE LA ALBA IULIA**
Comentariu de MARIA CRIȘAN



PUBLIUS OVIDIUS NASO, *Manuscrisul Ponticelor de la Alba Iulia*

Editura Verus, cuvânt înainte de dr. Florin Rotaru, comentariu de Maria Crișan, București, 2003

Manuscrisul EX PONTO de la Biblioteca Baththaneum din Alba-Iulia este, îndeosebi pentru cercetătorii români, un monument literar, lingvistic, istoric, geografic și etnografic creat în exil de martorul ocular, PUBLIUS OVIDIUS NASO (Sulmona 43 î.e.n. – Cetatea Albă A.D. 18), cel mai erudit poet al epocii augusteice. Românii au dreptul și datoria de onoare să-l considere pe Ovidiu primul literat geto-dac sau geto-sarmat, cum se autointitulează sulmonezul, întrucât, împotriva voinței lui, a trăit pe meleagurile noastre timp de aproape zece ani (A.D. 8 – 18)... (Florin Rotaru)

Dragoș MORĂRESCU, *Enaxor. Poeme pentru o himeră*

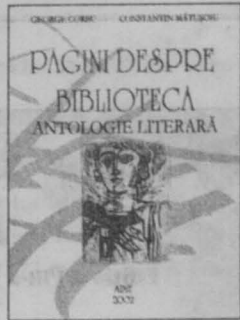
Editura Aritmos, București, 2002

Arhitectul și graficianul Dragoș Morărescu (n. 6 oct. 1923, în București) scrie versuri îndelung caligrafiate, apoi bogat ilustrate de el însuși, ultimul volum (un altul mai vechi se intitula simbolic Pasărea Vădastră, 1980) purtând pe copertă semnificativul cuvânt Cizeluri (Ed. Crater, 1996). Pictură, grafică și poezie, pentru Dragoș Morărescu, sunt totuna și tocmai lui i se potrivește adagiul horatian (ut pictura poesis) mai bine ca oricui. Pentru el cuvintele, propozițiile ritmate savant, se pot identifica obiectelor-bijuterii de pe masa lui de lucru... (Ion Rotaru)

Calendar

Aeranda culturală

George CORBU, Constantin MĂTUȘOIU, Pagini despre bibliotecă. Antologie literară
 Biblioteca Pedagogică Națională "I.C. Petrescu", București, 2002



... Propunem cititorilor o culegere de texte aparținând tuturor genurilor literare cunoscute și recunoscute, având ca punct de pornire (sau de sosire) vocabula aureolată cândva de magie și ajunsă astăzi, vai, la limita dintre sacru și profan, îngăduind moduri de expresie ce merg de la liric până la dramatic – ultima ipostază având sensul alterat de pragmatismul pe care biblioteca trebuie să-l accepte în calitatea ei care o desemnează drept generatoare a unei științe proprii. Această vocabulă este – pentru că nici nu se putea să nu fie – **biblioteca**. (Autorii)

Romulus SĂLĂGEAN, Legenda frunzei anonime
 Editura Pallas, Focșani, 2002



Puțini dintre stihuiitorii noștri de azi își pot etala, la propriu și la figurat, destinul civil și literar al "unei frunze-n vânt". Fiu al unui învățător ardelean originar din județul Bistrița-Năsăud și al unei sore de ocrotire de pe meleagurile moromețiene ale Teleormanului, Romulus Sălăgean s-a născut în Târnăveni Mureșului transilvănean, la 7 aprilie 1944. Furtunile planetare ale clocotitorului mijloc de secol XX avea să-i poarte "clipa cea repede/ce i s-a dat" pe cărări întortocheate, așa cum îi stă poate bine unei sensibilități poetice hărăzite de Domnul să-și tragă suflarea din sevele eterne ale creșterii și descreșterii semenilor săi... (Valeriu Anghel)

Lenuța DRĂGAN, Mihai Drăgan 1937 – 1993. Bibliografie
 Editura Studion, prefațată de Pavel Florea, Bacău, 2002



... Materialul cuprins în aceste pagini arată încă o dată – dacă mai era nevoie – pasiunea cu care profesorul, cu recunoscută vocație didactică, desfășura în același timp și o susținută activitate de critic și istoric literar. Titlurile adunate aici demonstrează preocuparea constantă pentru marile valori ale literaturii române, Eminescu în primul rând (perioada de care se ocupa la **Curs fiind a Marilor clasici**)... (Lenuța Drăgan)

Romanul românesc în colocvii (1999, 2000, 2001)

"Contemporanul. Ideea europeană", Editura Semne, ediție alcătuită de Aura Christi, nr. 31 – 35/2002



Suntem bucuroși de a strânge între două coperti lucrările a trei Colocvii ale romanului românesc, ce au avut loc la București, cu ajutorul UNESCO și al Academiei Române, asistați și ajutați de președintele ei, Eugen Simion, în 1999; la Sinaia, în anul 2000, cu ajutorul și asistența Uniunii Scriitorilor, a regretatului ei președinte, Laurențiu Ulici, și a Ministerului Culturii, și la Slănic-Moldova, în 2001, din nou cu ajutorul și asistența Uniunii Scriitorilor, avându-l alături pe romancierul, președintele Uniunii și prietenul nostru, Eugen Uricaru.

De ce roman?! Și... dacă da, de ce nu și o "școală a romanului românesc", așa cum ne-am propus din "fragedă tinerețe" și așa cum și-o doresc și aceste colocvii anuale... (Nicolae Breban)

NOTĂ: Cărți achiziționate de Serviciul Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

Agenda culturală

Salonul de Carte și Presă – 2003

În perioada 5–9 martie a.c., la Muzeul de Istorie a României, a avut loc Salonul de Carte și Presă – 2003. Evenimentul a reunit peste 100 de edituri, importatori și difuzori de carte, asociații și fundații culturale, instituții de învățământ superior, muzee și nu în ultimul rând reprezentanți media: cotidiene, periodice, posturi naționale de radiodifuziune. Organizatorii evenimentului au fost: Amplus Internațional Ltd. București și Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național al Municipiului București.

Instituția noastră a participat cu un stand în care a fost prezentat programul „Centrul de Informare pentru Tineret” (CIT), realizat în colaborare cu Ministerul Tineretului și Sportului și Ministerul Informațiilor Publice. Standul a mai cuprins materiale documentare referitoare la organizațiile nonguvernamentale din Capitală și programele asociative ale liceelor



bucureștene. Centrul de Informare pentru Tineret a organizat, sâmbătă 8 martie, în cadrul Salonului, un info-eveniment prin care au fost promovate programele CIT.

Semnalăm faptul că, în cadrul unei ceremonii speciale, Bibliotecii Metropolitane București i s-a acordat o Diplomă de excelență din partea organizatorilor Salonului de Carte și Presă, ediția 2003.

Horia FRUNZĂ

Întâlniri, întâlniri, întâlniri...

Facilitarea dialogului între utilizatori și personalități ale comunității este unul dintre obiectivele și serviciile asumate de orice bibliotecă publică, care completează pe cel privind marcarea unor evenimente universale, naționale sau la nivelul microcomunității.

Biblioteca Metropolitană București derulează, în acest sens, un subprogram, inclus în *Calendarul manifestărilor culturale – 2003*, care îmbină astfel de întâlniri cu activități de popularizare și cunoaștere a filialelor și a colecțiilor puse la dispoziția membrilor comunității din zona lor de acoperire cu servicii de informare și lectură publică. În cadrul manifestării **ZIUA FILIALEI** se acordă și premiile anuale ale bibliotecii pentru *Cel mai bun/fidel utilizator*; *Cel mai activ colaborator* și *Cel mai generos sponsor*. Sunt recunoașteri necesare față de cei care ne “necăjesc” cel mai mult, ne ajută sau ne susțin moral și material în îndeplinirea misiunii și a obiectivelor noastre.

Începutul, din acest an, a fost dat de **Biblioteca-filială PETRU MAIOR**, la sfârșitul lunii ianuarie, când utilizatori ai serviciilor asigurate de această filială au avut o plăcută și instructivă întâlnire cu tumultoasa și, totodată, romantică poetă *Passionaria Stoicescu*, prilej cu care a fost lansat volumul *Una e Miruna*. A urmat o adevărată ședință de cenaclu literar, pe 26 februarie, când s-au aniversat și cei 165 de ani de la nașterea patronului spiritual al **Bibliotecii-filială BOGDAN PETRICEICU HASDEU**. Fapt ce demonstrează, dacă mai era nevoie, buna comunicare cu membrii comunității pentru care funcționează filiala.

Participarea doamnelor *Ileana Vulpescu* și *Sanda Sântimbreanu*, precum și a regizorului, mereu tânăr și imprevizibil, *Savel Stiopul*, a dat întâlnirii de la **Biblioteca-filială ALECU RUSSO**, din 14 martie, o notă de distincție aparte, caracteristică spiritelor efervescente, atmosferă întregită de gingășia tablourilor realizate și prezentate de *Elena Moraru*.

La **Biblioteca-filială CEZAR BOLLIAC**, întâlnirea din 19 martie s-a transformat într-o benefică dezbatere pe teme contemporane. S-a datorat acest lucru, atât invitațiilor speciali, cât și participanților, utilizatori ai serviciilor asigurate de micuța și cocheta filială aflată în prag de evacuare. După prezentarea cv-ului lui Cezar Bolliac (190 de ani de la naștere) de către prof. *Maria Gheorghe*, prof. univ. *Nicolae Georgescu* a reușit, cu brio, să amorseze un subiect extrem de incitant referitor la calitatea de jurnalist a lui Bolliac “cel mai mare ziarist al epocii”. Breșa, odată făcută, a determinat o dezvoltare punctuală, extrem de nuanțată și bine susținută de poetul *Ion Horea*. Împreună cu intervențiile asistenței s-au pus în lumină aspecte legate de responsabilitatea ziaristului contemporan, limitele informării, prețul și riscurile unei asemenea profesii. Lansarea unei tinere care cochetează cu poezia, *Alina Alexandru*, a primit și “botezul focului” printr-o cronică la obiect, cu multe încurajări din partea poetului *Ion Horea*. Am reținut, de asemenea, cuvintele, pline de substanță și emoție vizibilă, rostite de *Doina Riza*, ziarist și editor de carte, precum și pe cele ale unor studenți la jurnalistă. Au fost întâlniri, la nivelul microcomunităților, unde înlăturarea barierelor comunicării între părți a fost marele câștig. Urmează ziua **Bibliotecii-filială NICHITA STĂNESCU**, la sfârșitul lunii martie, când vom avea prilejul de a vedea și o expoziție de grafică și autopenore realizate de *Îngerul blond*.

Toate acestea nu ar fi avut loc fără implicarea responsabilă și plină de iubire față de semeni a bibliotecarelor *Cecilia Albie*, *Elisabeta Smădoiu* și *Lăcrămioara Vesalon*, *Georgeta Cristea*, *Daniela Radu* sau *Liliana Radu* și *Rodica Roșioru*.

Sergiu GĂBUREAC

Calendar

martie 2003

- ◆ 1 martie 1788. 215 ani de la nașterea lui **Gheorghe Asachi**, cărturar, dramaturg, nuvelist, traducător, editor și publicist (1 mart. 1788 – 12 nov. 1869)
- ◆ 1 martie 1898. 105 ani de la nașterea lui **Constantin Daicoviciu**, istoric și arheolog (1 mart. 1898 – 27 mai 1973)
- ◆ 1 martie 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Arcadie Donos**, scriitor și actor
- ◆ 1 martie 1938. 65 de ani de la moartea lui **Gabrielle D'Annunzio**, scriitor italian (12 mart. 1863 – 1 mart. 1938)
- ◆ 1 martie 1938. 65 de ani de la nașterea lui **Marin Tarangul**, scriitor
- ◆ 2 martie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Codrea**, pictor și scenograf
- ◆ 3 martie 1843. 160 de ani de la nașterea lui **Epaminonda Bucevschi**, pictor iconar bucovinean (3 mart. 1843 – 13 feb. 1891)
- ◆ 3 martie 1898. 105 ani de la nașterea lui **Ion Talianu**, actor (3 mart. 1898 – 1956)
- ◆ 4 martie 1678. 325 de ani de la nașterea lui **Antonio Vivaldi**, compozitor și violonist italian (4 mart. 1678 – 28 iul. 1741)
- ◆ 5 martie 1813. 190 de ani de la nașterea lui **Soren Aabye Kierkegaard**, filosof și filolog danez (5 mart. 1813 – 11 nov. 1866)
- ◆ 7 martie 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Vasile Curticăpeanu**, istoric
- ◆ 8 martie 1888. 115 ani de la nașterea lui **Cornel Medrea**, sculptor (8 mart. 1888 – 25 iul. 1964)
- ◆ 8 martie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Constantin Crăciun**, pictor
- ◆ 9 martie 1848. 155 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Panu**, scriitor memorialist, om politic, ziarist și avocat (9 mart. 1848 – 6 nov. 1910)
- ◆ 9 martie 1888. 115 ani de la nașterea lui **Dimitrie Iov**, poet, prozator, publicist și om politic (9 mart. 1888 – 1959)
- ◆ 9 martie 1903. 100 de ani de la moartea lui **Iuliu Cezar Săvescu**, poet (28 sept. 1866 – 9 mart. 1903)
- ◆ 13 martie 1593. 410 ani de la nașterea lui **Georges de La Tour**, pictor francez (13 mart. 1593 – 15 ian. 1652)
- ◆ 13 martie 1888. 115 ani de la nașterea lui **Paul Morand**, scriitor și diplomat francez (13 mart. 1888 – 24 iul. 1976)
- ◆ 13 martie 1918. 85 de ani de la nașterea actriței **Cella Dima**
- ◆ 15 martie 1888. 115 ani de la apariția, la Craiova, a publicației lunare "**Revista olteană**", până la 15 iulie 1892
- ◆ 16 martie 1888. 115 ani de la nașterea lui **Alexie Mateevici**, poet și preot (16 mart. 1888 – 13 aug. 1917)
- ◆ 18 martie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Aurel Aniței**, pictor
- ◆ 18 martie 1973. 30 de ani de la moartea lui **Demostene Botez**, poet, prozator, publicist, fost președinte al Uniunii Scriitorilor (2 iul. 1893 – 18 mart. 1973)
- ◆ 19 martie 1933. 70 de ani de la nașterea lui **Constantin Dinulescu**, actor
- ◆ 19 martie 1968. 35 de ani de la moartea lui **Șerban Bascoșvici**, poet (1 ian. 1891 – 19 mart. 1968)
- ◆ 20 martie. **Ziua Internațională a Francofoniei**
- ◆ 20 martie 1828. 175 de ani de la nașterea lui **Henrik Ibsen**, dramaturg norvegian (20 mart. 1828 – 23 mai 1906)
- ◆ 21 martie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Valentin Gheorghiu**, pianist și compozitor
- ◆ 22 martie 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Marcel Marceau**, artist francez de pantomimă
- ◆ 22 martie 1943. 60 de ani de la premiera filmului "**O noapte furtunoasă**", după I.L. Caragiale, regia Jean Georgescu, cu Radu Beligan și Alexandru Giugaru în rolurile principale
- ◆ 23 martie 1848. 145 de ani de la nașterea lui **Gabor Teglas**, arheolog și istoric maghiar al antichității (23 mart. 1848 – 4 feb. 1916)
- ◆ 23 martie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Tamás Deak**, scriitor maghiar
- ◆ 23 martie 1938. 65 de ani de la nașterea lui **Teodor Moraru**, pictor
- ◆ 23 martie 1943. 60 de ani de la nașterea lui **Valentin Ciucă**, eseist, muzeograf, bibliotecar, critic de artă și publicist
- ◆ 25 martie 1813. 190 de ani de la nașterea lui **Cezar Bolliac**, scriitor, publicist, arheolog, militant pentru unirea Principatelor Române și participant la Revoluția din 1848 (25 mart. 1813 – 25 feb. 1881)
- ◆ 25 martie 1913. 90 de ani de la nașterea lui **Dinu Adameșteanu**, istoric, arheolog și profesor de arheologie
- ◆ 26 martie 1913. 90 de ani de la moartea lui **Panait Cerna**, poet (25 sept. 1881 – 26 mart. 1913)
- ◆ 26 martie 1918. 85 de ani de la moartea lui **Claude Debussy**, compozitor francez (22 iul. 1862 – 26 mart. 1918)
- ◆ 26 martie 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Valentin Lipatti**, scriitor, traducător și diplomat (26 mart. 1923 – 25 mart. 1999)
- ◆ 27 martie. **Ziua Mondială a Teatrului** (instituită în 1961)
- ◆ 28 martie 1868. 135 de ani de la nașterea lui **Maxim Gorki**, scriitor rus (28 mart. 1868 – 18 iun. 1936)
- ◆ 28 martie 1888. 115 ani de la nașterea lui **Alexandru Kirițescu**, dramaturg, publicist și traducător (28 mart. 1888 – 9 apr. 1961)
- ◆ 28 martie 1903. 100 de ani de la nașterea lui **Nicolae Ciorănescu**, matematician și profesor universitar (28 mart. 1903 – 2 apr. 1957)
- ◆ 28 martie 1993. 10 ani de la moartea lui **Victor Felea**, poet și critic literar (24 mai 1923 – 28 mart. 1993)
- ◆ 29 martie 1878. 125 de ani de la nașterea **Elenei Farago**, poetă (29 mart. 1878 – ian. 1954)
- ◆ 29 martie 1908. 95 de ani de la nașterea lui **Virgil Carianopol**, poet (29 mart. 1908 – 6 apr. 1984)
- ◆ 30 martie 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Viorel Cosma**, muzicolog
- ◆ 30 martie 1928. 75 de ani de la moartea lui **Ion Gorun**, scriitor, traducător și ziarist (30 dec. 1863 – 30 mart. 1928)
- ◆ 30 martie 1993. 10 ani de la moartea lui **Edgar Papu**, estetician, istoric al artelor și al culturii (13 sept. 1908 – 30 mart. 1993)
- ◆ 31 martie 1933. 70 de ani de la nașterea poetului **Nichita Stănescu** (31 mart. 1933 – 13 dec. 1983)
- ◆ 31 martie 1938. 65 de ani de la moartea lui **Gheorghe Bulgaru-Bob**, pictor, publicist și editor, fost director al revistei "Lumea nouă", 1929 (17 mai 1907 – 31 mart. 1938)

NOTĂ: Rubrică realizată de Serviciul Bibliografic al Bibliotecii Metropolitane București

Contents

Calendar

<i>Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA</i> – State Central Library (1864 – 1901)	2
Bucharest History in 1935 'Gazeta Municipală'	
<i>Ana Maria ORĂȘANU</i> – One Day, in Bucharest (III)	7
<i>Gaby MICHAILESCU</i> – Bucharest Seen by Ion Iancovescu	8
Patrimony	11
Poetical Work of don Luis de Góngora y Argote	12
Anniversary – Nichita Stănescu – 70	14
Contemporary Autographs – <i>Paul CORNEA</i>	16
<i>Teodora FÎNTÎNAR</i> – 'Duiiliu Zamfirescu' County Library in Focșani	20
PULMAN, Europe's Network of Excellence for Libraries, Museums and Archives	24
<i>Liviu BUTUC</i> – Short History of Communication. From Cave Painting to CD-ROM [I]	25
Scottish Libraries	30
<i>Florin PREDĂ</i> – The 1918 Bessarabia's Union with Romania	34
Catalogue	36
Bucharest Metropolitan Library – Cultural Events.....	38
Calendar	39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4

sector 1, cod poștal 79711

Tel/Fax: 211.36.25; 212.83.11

E-mail: abidob@email.ro

ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU**Director artistic:** Mircea DUMITRESCU**Redactor șef:** Ion HOREA**Secretar de redacție și Culegere text:** Iulia MACARIE**Tehnoredactare computerizată:** Elisabeta BENYI

Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA

"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"

Numele

Prenumele

Adresa

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista "Biblioteca Bucureștilor" pe o perioadă de luni.

Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.

Anexez chitanța de plată a sumei de lei în contul dvs.

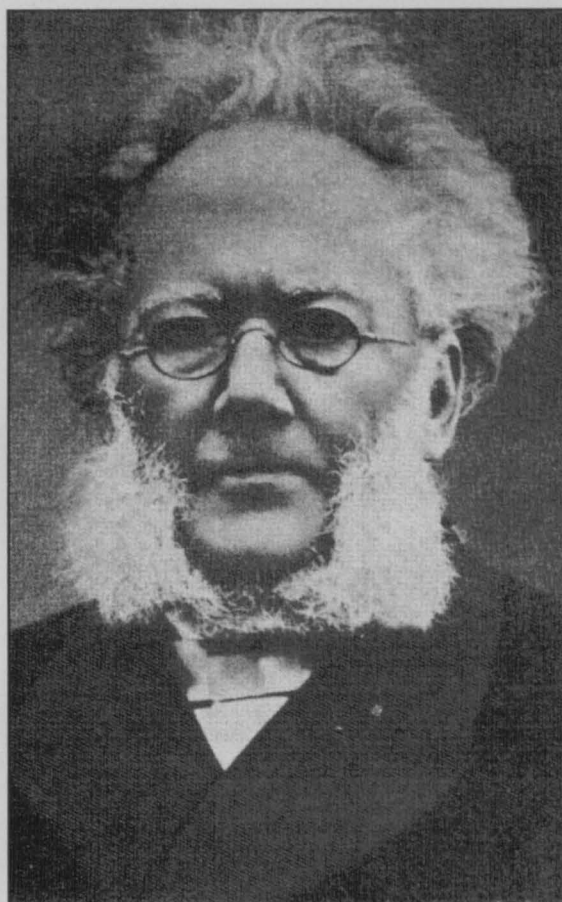
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR". Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 \$ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94"

Redacția revistei "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR" respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice



HENRIK IBSEN

1828 – 1906

175 de ani de la naștere

“Ibsen e poetul și apostolul tinereții. Postulatul său e sinceritatea radicală... A conceput realizarea totală, ca și sacrificiul de sine pe deasupra tuturor moliciunilor. Două piedici mai grele stau în fața eroului fascinat de absolut: dragostea și familia. Ibsen a admis perfect imolarea lor... Și oricine va concepe viața sub prisma blândă a bunătății, iubirii, intimității și iertării va considera opera lui Ibsen ca sălbatecă, simplistă ori neumană. Produs de o minte rece, cu suflet sterp, lipsită de căldură și de acea senzualitate specială care produce compătimirea și simpatia: vânt înghețat de nord care usucă viața pe unde trece”.

Mihai Ralea



GHEORGHE ASACHI

1788 – 1869

215 ani de la naștere

“Nu se poate aduce o mai mare laudă lui Asachi decât aceea că versurile sale, chiar dacă nu au avut un rol hotărâtor asupra formației lui Eminescu, care și-a găsit ritmuri similare și aceeași «Stimmung» din liedurile germane, prevestesc poezia lui matură (în timp ce Alecsandri, Bolintineanu și alți înaintași autohtoni și-au lăsat ecourile în versurile lui de tinerețe)”.

Serban Cioculescu